

# MUZAFFER DAYAK İZGÜ BİRİNCİSİ



1979 Altın Kirpi Gülmece Yarışması Armağanı  
Bulgaristan Sviştov Kenti Özel Ödülü  
1978 Nasreddin Hoca Altın Ödülü

4. BASIM

**bilgi  
yayınevi**

Muzaffer İzgü

**DAYAK BİRİNCİSİ**

**BİLGİ YAYINEVİ**

**BİLGİ YAYINLARI: 255 MİZAH/YENİ DİZİ: 7**

**Birinci Basım Temmuz 1979**

**İkinci Basım Şubat 1980**

**BİLGİ YAYINEVİ Tunalı Hilmi Cad. 94 Telf: 26 60 48/ Kavaklıdere - Ankara**

**Babiâli Cad. 19/2 Tlf: 22 52 01 Cağaloğlu - İstanbul**

# DAYAK BİRİNCİSİ

Oldu bitti karakollardan korkarım, önünden geçerken bile içim titrer, ayaklarım birbirine dolaşır. Hele karakolun bahçesinde bir komiser, bir polis varsa yolumu bile değiştiririm. Olur ya, adam yürüyüşümü beğenmez, kaşımı beğenmez, gözümü beğenmez, alır beni içeri, neren ister neren istemez...

İşte geçen gün karakoldan bekçi kanalıyla bir çağrı alınca, öyle korktum ki, öğle yemeği değil, akşam yemeği bile yiyemedim. Hani bir evden ölü çıkar, hani bir evde çok önemli bir olay olur, o akşam tüm akraba eş dost o evde toplanır ya, onun gibi, "Dost kara günde belli olur" diyen tanıdık hısım akraba doldular bizim eve.

— Eee şunu baştan anlat hele!

— Bir bekçi geldi, bu kâğıtta adı yazılı olan sen misin, dedi. Hı, benim, dedim, öyleyse yarın saat dokuzda karakola gel, dedi.

— Ne için diye sormadın mı?

— Yoo hayır.

— Bu yakınlarda ne yaptın iyi düşün?

— Bir şey yapmadım.

— Kimlerle gezdin, iyi düşün?

— Kimseyle gezmedim.

— Orda burda ne konuştun, iyi düşün?

— Hiç bir şey konuşmadım.

Akraba, dost, hısım erkekleri, ellerini başlarına koymuşlar, bu bilmeceyi çözmeye çalışıyorlardı. Kadınlar suskun, çocuklar felâketi anlamışlar gibi, bana acıyan gözlerle bakıyorlardı.

— İyi düşün, polis mutlaka bir şeyini saptamıştır?

Kafamı patlatıyorum, son bir haftayı, on beş günü, hattâ bir ayı gözlerimin önüne getiriyorum, olayları usuma vuruyor, hayır, ben polislik hiç bir şey yapmadım, diyorum. Bir kez, tüm akraba, hısımlarım, dostlarım, dayak yiyeceğime yüzde yüz gözüyle bakıyorlar, yalnız bu dayağın ölçüsü ne olacak, onu bilmiyorlardı. Çünkü polisin her suç için önceden konmuş belirli bir dayak kontenjanı vardı. Şu iş için şu denli dayak, bu iş için bu denli dayak... Peki, hiç suç işlememiş bir insan için? İşte en fenası bu ya. Dayım öyle diyordu:

— En fenası bu... İşlemediğin suç için atılacak dayağın ölçüsü yoktur. Bazen yarım gün döverler, bazen bir gün, bazen de bir hafta.

Ancam:

— O zaman yeğenim, yemek yememek olmaz. Çok iyi gıda almalısın, sabahleyin de sıkı bir kahvaltı yapmalısın, dedi. Ancak o zaman dayağa karşı güçlü olabilirsin. Yoksa mahvolursun. Mümkünse tok tutan şeyler ye. Kaç gün dövecekler belli olmaz!

— Hap yutmalısın, dedi küçük amcam. Karakola gitmezden önce sakinleştirici hap yut, o zaman dayağı sakın sakın yersin. Çünkü sinirlenir, polise karşı gelersen daha çok döverler.

— Aslına bakarsanız, dedi arkadaşım, bu konuda antreman yapmak gerek. Ben derim ki, antreman olsun diye arkadaşına şimdi bir posta dayak atalım, sabah da bir posta. Karakolda o zaman hiç sıkıntı çekmez.

Akıl akıldan üstündür. Komşumuz:

— Banyo yapsın, dedi. İyi bir tıraş olsun, Saç tıraşına, sakalına, gömleğine kafayı takmasın polisler. Çünkü bir kesimde ben karakola düşmüştüm de, polisler uzamış sakalıma kızıp kızıp ver ettilerdi dayağı.

Son öneri babamdan geldi:

— En iyisi, dayısı, iki amcası, ben, varsa başka gelecek, hep birlikte karakola gidelim, dedi.

Bu öneri hepsinden çok beğenildi. Eşim sofrayı hazırladı, on iki tane lop yumurta yedim. Evde su ısınmıncaya dek, berbere gidip sinekkaydı bir tıraş oldum. Arkadaşım sağolsun, ilk posta dayağı çekti. Sıkı sabah kahvaltısından sonra, amcalarım tuttu, arkadaşım falakaya yatırdı. Onun ardından sakinleştirici üç hap...

Ben önde, karakola götürme komisyonu ardımda karakolun yolunu tuttuk. Sağolsunlar, o denli moral veriyorlardı bana, ama ne dayak antrenmanı, ne aldığım gıdalar, ne de içtiğim hap güçlendirmiyordu beni. Karakola yaklaştıkça dizlerimin bağı çözülüyordu. Hele kapıda, az daha kalbim duracaktı. İçeri girdik. Benimle birlikte tastamam yedi kişiyiz, babam, iki amcam, dayım, komşumuz ve arkadaşım. Karım ve çocuklarımı da alsaydım acaba nasıl olurdu?

İyi ki almamışım...

Niye mi? Çünkü önce arkadaşımı aldılar içeri, bir güzel dövdüler. Sonra komşumuzu. Onun ardından dayım yedi dayağı. İki amcamı birlikte aldılar. Onların içerden çılgınlıkları gelirken, babamı kolundan yakalayıp götürdüler. İçlerinde en güçlü ben çıktım, ne sarardım, ne korktum, sıram gelince içerde dayağımı yedim çıktım. En az da beni dövdüler. Çünkü ne sakalım vardı, ne de tıraşım, gömleğim de tertemizdi. Üstelik hap içtiğim için çok sakindim. Polislere karşı gelmedim. Hattâ bana

dayak atan polislerden biri:

"İşte, dedi, dayak yiyecek adam bunun gibi olmalı. İnsan böylelerine dayak atmaktan âdeta zevk duyuyor. İnsan efendi efendi dayağını yiyip gitmeli. Şu adamdaki efendiliğe bak, tıraşı, sakalı, gömleği... Lütfen ayağınızı biraz daha uzatır mısınız, sopa tam denk gelmiyor da..."

Bırakırlar diye bekliyoruz. Bırakmadılar. İfademiz alınmak için beklettiler. Bu arada komiserin nöbeti bitti mi ne oldu, yeni gelen bir komiser, bizi orada bardak gibi dizilmiş görünce, polislere :

— Alın bunları, ıslatın biraz, dedi.

Bu kez benden başladılar. Sırasıyla, babam, amcalarım, dayım, komşumuz, ve arkadaşım, dayağını yiyen çıktı. İkinci posta dayakta yine efendiliğim, sakinliğim, temizliğimle birinci geldim. Polisler kutladılar beni. Hattâ komiser de kutladı:

— Nereden öğrendiniz bu denli güzel dayak yemesini? diye övdü.

Ne ifade, ne de bir şey, saldılar bizi.

Eve doğru koşmağa başladık. Şaşkınlıktan hiç birimizin aklına gelmedi. Gerçekten biz ne için gitmiştik karakola? öyle ya, bekçi bir iş için çağırılmamış mıydı beni? Yoldan döndüm, geri gittim karakola. Komiser'e:

— Bekçi dün beni çağırmişti da, dedim.

— Ha adın neydi? diye sordu.

Söyledim, önündeki notlara baktı:

— Ha, dedi, seni bir vergi borcunu tebliğ için çağırmışız. İmzalayın şurayı...

İmzaladım. Tebliği aldım. Komiser, oradaki polise:

— Arkadaşa dayak atmış mıydınız? diye sordu.

— Biraz önce atmışlardı efendim, dedim.

— Ha öyle mi, dedi, iyi iyi, o zaman gidebilirsiniz...

# DİKTATÖR

Diktatör, ülkenin tüm devlet daireleri, tüm okulları, tüm genel yerlerine, resmini astırdıktan çok kısa bir süre sonra buyurdu ki:

— Bundan böyle, boyum büyüklüğünde resimlerim, her evin, her odasına asılacaktır. Hangi ev resmimi asmazsa, en ağır cezaya çarptırılacaktır.

Diktatör böyle buyurunca, kim cesaret eder asmamağa? Çalışmış basımevleri, çalışmış ofsetler, devlet kesesinden milyonlarca diktatör resmi basılmış. Görevliler tomar tomar yüklemişler bu resimleri, mahalle mahalle, sokak sokak, ev ev imza karşılığında alındı belgesiyle dağıtmışlar.

— Kaç odanız var hanım?

— Dört.

— Al dört resim. Mutfağı unutma sakın.

— Aman bağışlayın, beş.

Nerede, hangi tarihte, hangi ülkede, bir yakışıklı, bir yüzü güzel, suratından insanlık akan, gözleri sevgiyle bakan, duruşuyla insanda güven sağlayan diktatör görülmüştür ki? Bu diktatör de, tüm diğer diktatörlere benzermiş. Kara bir yüzü, birbirine yakın gözleri, dar alını, geniş çenesi, kepçe kulakları varmış. Ağzı bir canavar ağzına, bıyıklan kenef arkasındaki sazlığa benzermiş. Kocaman kafa, tıs göğüs, uzun kollu hırsız örneği, çapraz bacak yengeç modeli... Ah, bir de beyni görünse, kimbilir ne toparlak, ne sulak... O kabak kafa, o ablak suratla beyni görünmese de tasınlamak olası ya. Bak adamın suratına, tastamam kırk gün işin rasgitmesin. Ama ne yapsın halk? İşin ucunda zulüm olmasa, işkence olmasa, hapis olmasa, asmaz ya bu adam boyundaki resmi duvarına, ah o korku...

"Resmim her evin her odasına asılacak"

Buyruk buyruk ama, ya çocuklar?

Evet çocuklar...

Diktatörün resmine baka baka uyumaya çalışan çocuklar, az sonra başlamışlar geceleri

zıplamağa, sıçramağa.

— Anaa...

— Yat oğlum, uyu kızım.

— Anaa öcünü. Anaa canavar.

Resme uzanmış çocuk parmakları, korkulu.

— Oğlum kızım, insan o, yöneticimiz o.

— İnanmam, bana o anlattığın masaldaki canavara benziyor.

— Yavrum bak insana benziyor, insan.

— İnsansa, yüzü niye öyle karanlık?

Ah ah, gel de çocuğa söz anlat, kolay mı çocuğa söz anlatmak, o karanlık yüzlü adamm, insan olduğunu kanıtlamak?

Çocukların ruh sağlıkları günden güne bozulur olmuş o ülkede. Anaları babaları bir telaştır almış. Ne yapsınlar, ne etsinler, çocuklarının ruh sağlıklarını düzeltsinler? Kimi çocuklar geceleri altlarına işemeğe bile başlamışlar...

Ah diktatörün yüzüne işeyebilseler!...

Buyrukta şunlar olmasa: "Resim hiçbir surette indirilmeyecek, üzerine, hiçbir şey asılmayacak, üzeri örtülmeyecek. " o zaman kolay. Gel gelelim...

E pekiyi, analar babalar elleri kollan bağlı duracaklar mı böyle?

Hiç dururlar mı? El de çalışmış, kafa da. Eline boyayı alan, fırçayı alan diktatörün resminin başına geçmiş. Oraya bir fırça, buraya iki fırça, işte yüzü tombullaştı, işte kulağı yapıştı, diyerek, resmi güzelleştirmeye çalışmışlar. Hiç boyayla kurdu kuzu yapma olası mı? Ama umarsız olunca... Diktatör, her fırça darbesinden sonra daha da çirkinleşiyor, daha da korkunçlaşıyor. Alna bir fırça, oluyormuş çifte kafa. Yanağa bir fırça, oluyormuş geri zekâ. Göze bir fırça, aman allahım, dipsiz bucaksız korkunç düşlerin, korkunç suratu...

"Ha şöyle edersek güzelleşir, ha böyle edersek güzelleşir. "

I ıh... Fırça fırça üstüne... Burayı tara, şuraya gölge kondur... Olmuş surat bir Frankeştayn... Silsen silinmiyor, yapsan yapılmıyor.

"Ulan ne belâdır bu be... "

— Yahu ne yapalım?

— Ne yapalım, ne yapalım?

— Eline çiçek verelim.

— Hay yaşa...

Eline çiçek vermişler. Çiçek güzel, gül dostluk, menekşe kardeşlik, sümbül eşitlik, papatya aldık, ama ya bu adamın elinde???

— Çağırın çocukları baksınlar bir.

— Gelin yavrum bakın.

— Anaanaa.

— Oğlum eline bak çiçek tutuyor.

— Tutmuyor, çiçeklerin boğazına sarılmış boğuyoooo!

Çiçek yakışmamış diktatörün eline, ama bakalım çocuk yakışır mı, deneyelim bakalım, bir çocuk oturtalım kucağına...

Oturmuşlar. O denli güzel, o denli sevimli bir çocuk resmi yapmışlar ve yine o denli usta fırçalarla oturmuşlar ki çocuğu diktatörün kucağına, resmi gören:

"Tamam, der, asla resim montaj değil. Tıpkısının aynısı. Sayın diktatör bir çocuğu kucağına almış seviyor. "

— Eh çağırın bakalım, gelsin çocuklar!

— Gel yavrum gel bak...

— Anaanaa.

— Noldu yavrum?...

— Çocuğu kapmış yiyor.

— Oğlum seviyor.

— Dişlere bak dişlere... Uuuuu...

Olmamış, ne yapsalar olmamış. Ama çocukların tümü huysuz olmuşlar, uykusuz olmuşlar. Analar çocuklarıyla dertlenmişler, babalar ne edeceklerini bilememişler.

İnsanoğlu... Düşünsün de bulamasın umarını ha... Sonunda bir baba, kolayını bulmuş. Pek öyle kolay da olmamış, günlerce düşünmüş bu baba, günlerce kafa patlatmış. Fırça bir elinde, boya bir elinde sabahlara dek çalışmış. Bir sabah oğlu. kızı gözlerini açtıklarında, basmışlar kahkahayı, basmışlar kahkahayı. Çocuklar öyle gülmüşler, öyle gülmüşler ki. bu kez gülmekten altlarını ıslatmışlar.

Baba diktatörü ne mi yapmış?

PALYAÇO yapmış.

O günden sonra, o ülkenin tüm evlerinde, tüm odalarında, milyonlarca PALYAÇO güldürmüş durmuş çocukları...

— Ha ha haa, PALYAÇO'ya bak...



# ANAYASA... HANGİ YASA?

— Ananızın adı ne?

— Falan.

— Babanızın adı ne?

— Filan.

— Nerelisiniz?

— Oralı.

— Bildiklerinizi anlatın lütfen?

— Ben birşey bilmiyorum ki efendim.

— Madem ki bilmiyorsunuz, öyleyse güle güle. Zahmet ettiğiniz için teşekkür ederiz.

Sorguya çekilmeyi ben böyle bilirdim. Biri sorar, siz yanıtlarsınız. Sorgu demek, soru yanıt demek değil midir zaten? Yanıtlarınız bitince elinizi sıkırlar, kapıdan uğurlarlar. Siz de çıkar evinize gelirsiniz. Bu benim bildiğimmiş, meğer bilmediğimse...

Aynen şöyle oldu, iki polis gelip beni evden aldılar. Ne eşim heyecanlandı, ne çocuklarım. Öyle ya, şimdi ben sabahleyin kalkıp da karıma, çocuklarıma, "Beni bir iş için nüfus müdürlüğünden çağırılmışlar" desem. hangisi heyecanlanır? Çünkü, nüfus müdürlüğüyle emniyet müdürlüğü aynı yapının içinde karşı karşıya. Onun da bir müdürü var, ötekinin de. Nüfus müdürlüğün de memurları var, emniyet müdürlüğünün de. Her iki müdürlük de yasalarla kurulmuş, yasalar içersinde görevlerini yapıyorlar. Aralarında ne fark var? İkisi de aynı valiliğin buyruğunda, ikisi de, İçişleri Bakanlığına bağlı. İkisi de maaşlarını maliye bakanlığından alırlar. Eh, ikisinin de müdür ve memurları insan, hemen hemen aynı okullarda okumuşlar, aynı eğitimi almışlar, aynı Anayasa'nın insanları.

İyi mi? İyi...

Vardık emniyet müdürlüğüne. Polislerin arasında içeriye girdim.

— Bu mu? dedi iri yarı biri.

Nüfus müdürlüğünde de olsa aynı şeyi diyebilirler. Olur a, orada da bir iri yan memur olabilir, "Bu mu? " diye sorabilir.

— Evet bu efendim.

— Alın içeri.

Aynı nüfus müdürlüğündeki gibi... -Alın başyazmanın odasına götürün"

— Oturun.

Oturdum.. Çünkü nüfus müdürlüğünde de oturturlar. Her ikisinde de devletin sandalyaları vardır...

İri yarı memur bir dosyayı karıştırdı... Başyazman da karıştırır. Aynı canım, yasalar, davranışlar her yerde aynı.

— Acaba niçin çağırdınız?

— öğrenirsin az sonra.

Başyazman da buna benzer birşey diyebilir. Ben de amma sabırsızım ha.

— Herşeyi bildiğin gibi anlat.

Başyazman da buna benzer birşey diyebilir. "Dinliyoruz sizi" diye.

— Benim birşey bildiğim yok ki. siz çağırmışsınız, dedim.

— Evet çağırdık ki beyimizle karşılıklı birer kahve içelim.

Olabilir. Çünkü nüfus dairesinde de başyazmanla oturup karşılıklı kahve içebilirsiniz, yasalarda herhangi bir yasaklama yok.

— Teşekkür ederim, kahve bana dokunuyor, dedim.

— Şimdi sen hiçbirşey bilmiyor musun?

— Bilmiyorum efendim.

— Demek öyle.

İri yarı adam, başka bir iri yarı adamı çağırdı:

— Aşağıya indir bunu, dedi.

Nüfus başyazmanı da bir memuruna buyurabilir, "Aşağı inin bir... " öyle ya, belki benimle ilgili iş orada. Olabilir, kayıtlar, dosyalar bodrum katının tozlan arasında olabilir.

İkinci iriyarıyla aşağıya iniyoruz. Bir çelme ayağıma... Yok canım, ayağım takıldı. Olamaz mı, nüfus memurunun da ayağı sizin ayağınıza takılamaz mı? Olağan şeyler bunlar. İnsanın başına yolda giderken saksı düşüp ölebiliyor. Amma fena düştüm haa. Kafamı betona çarptım. Şimşekler çaktı gözlerimin önünde. Nüfus müdürlüğünün bodrumunda da böyle biçimsiz düşsem gözlerimin önünde şimşekler çakardı. Şimdi bir el uzanacak ve beni yerden kaldıracak, özür de dileyecek. Yooo, ikinci iri yarı adam gülerek bakıyor. Aynen nüfus memuru da böyle birdenbire şaşırabilir, sonra düşene kim gülmez ki... Herkes güler.

— Kalk ulan!..

Bana mı diyor?

— Ayağa kalk ulan hıyar!

Nüfus müdürlüğündeki adam böyle olabilir mi? Olabilir. Çok şakacı biri olabilir, kafayı üşütmüş biri olabilir.

Bir tekme böğrüne indi...

Uf anam... Nüfus müdürlüğündeki adam bunu yapabilir mi? Yapabilir. Beni birine benzetmiş olabilir, hıncı vardır, kini vardır.

— Beni birine mi benzettiniz?

Uuu, ne ayıp. Küfür... Olabilir mi, bir nüfus memuru böyle olabilir mi? Olabilir. Kim küfrediyor ki birşeye kızınca? Ama bu ikinci iri yan adam niçin bana küfrediyor?

— Niçin küfrediyorsunuz bana?

Öyle dört tane yumruk indi ki mideme öyle olur. Tekrar çöktüm yere. Yoo hayır, nüfus memuru böyle yapmaz, yapamaz. Üstelik birine de benzetmedikten sonra. Bu adam basbayağı sadist...

— Niçin bana vuruyorsunuz?

İki yanağıma ikişerden dört tokat indi. Saçımdan tuttu, duvara vurdu. Adam, resmen dayak atıyor yahu, hem de resmi dairede, hem de yasalarla sınırlandırılmış, hukukun üstünlüğünün geçerli olduğu bir ülkede, insan haklarına imza koymuş, Anayasa'nın ilgili maddeleriyle insana eziyet ve işkence edilemeyeceğinin yazılı olduğu bir ülkede... Yok canım, bunu nüfus memuru bilir. Nüfus memuru değil, odacısı bile bilir.

— Beyefendi, Anayasa! diye haykırdım.

— Ne ne ne? Ulan al anana, al babana, al yasana!...

Üç tane tekme ki suratıma, at tepmiş sandım. Alnım yarıldı, kan gözlerime doldu... Yemin ederim, bu adamın insan hakları evrensel beyannamesinden haberi yok. Hatırlatabilirim, görevim.

— Beyefendi insan hakları evrensel beyannamesi...

— İnsan hakları ha... Al bir hakkın, al iki hakkın, al üç hakkın...

Adam, kamımın üzerini her sıçrayışında, "Al dört hakkın, al beş hakkın.. " diyordu. Kamım patlayacak nerdeyse... Nasıl olur yahu, emniyet müdürlüğünün karşısı nüfus müdürlüğü... Şimdi orada, hangi nüfus memuru, hangi vatandaşın üzerine çıkmış hora tepiyordur? Hem tepsin bakalım kolay mı? Vali nerede, ha vali nerede? Kentin valisi var, ülkenin içişleri bakanı var, başbakanı var...

— Efendi, sizi şikâyet ederim. Kentin valisi var, ülkenin içişleri bakanı var, başbakanı var, Meclis'i var.

— Ulan, vali de benim burada, içişleri bakanı da benim, başbakan da benim. Meclis de benim...

Aaa aa, hadi ötekiler neyse ne, adama bak be, ben Meclis'im diyor. Doğrudan doğruya Meclis'i ilga ederek yerine kendisi geçiyor.

Asarlar bu adamı.

— Efendi yasalar var...

— Ulan yasa da benim...

Ay ay ay, gitti, yargı gücü de gitti. Yok canım, bu adamın dünyadan haberi yok...

— Efendi hükümet var.

— Ulan hükümet de benim anladın mı, ben burada hükümetim...

Ay ne cahil, nüfus memuru bile bilir bunları canım. Herkes bilir, ama bu adam bilmiyor. Ay ne zır cahil, asılacağını bile bilmiyor. Şimdi bu adamın tanrı tanık, üç güçten de haberi yoktur...

— Efendi sen yasama, yürütme, yargı güçlerinin...

Yürütüyor adam beni, basbayağı yürütüyor, saçlarımdan tutmuş yerde sürüklüyor.

— Efendi yürütme...

— Yürütürüm ulan... Hem de öyle yürütürüm ki... Şimdi de copla yürütüyor. Kocaman sopa kafama inip inip kalkıyor. Bu kez tepem kanıyor, hem de burnum kanıyor... Yaralandım...

— Bir doktor çağırın veya hastaneye...

— Anlamadım inek...

— En doğal hakkım.

— Doğal ha, seni doğduğuna pişman edeyim de gör!

Evet evet, yavaş yavaş doğduğuma pişman oluyorum. Gözlerim kararıyor, midem bulanıyor, tepem zonkluyor, her yanım sızlıyor... Pelte gibi olmuşum, mayalı hamur gibi yayılmışım... Mırıldanıyorum:

— Bu ne biçim sorgu? Nüfus memuru sizin gibi yapmaz.

İkinci iri yan adam, ayaklarımdan tutmuş divan halısı çırpar gibi beni yere şap şap diye vuruyor. Her vuruşta da, "Soru bir, soru iki, soru üç, iyi mi?" diyor.

Eh iyi zahir. Ama artık kendimde değilim. Bir ağırlık ki üzerimde tonlarca. Nüfus memuruyla karşı karşıyayız, içmem ama, nedense içmişim, kahve içiyoruz, sigara tellendiriyoruz... Nüfus memuru ilgili soruları soruyor. Güleç mi güleç adam...

"Vatandaşa çok iyi davranıyorsunuz?"

"Görevimiz beyefendi"

"Yasalara saygılısınız?"

"Yasal bir devletiz beyefendi"

"İnsan haklarına gereken titizliği gösteriyorsunuz?"

"Altında imzamız var beyefendi"

"Siz hiç vatandaşı döver misiniz?"

"Anlamadım beyefendi"

Kendime geldiğimde bir yolun kıyısında çalılıklar içindeydim. Üstüm başım batmış, perişandım.

Sürüne sürüne yolun kıyısına geldim.. Bir trafik arabası geçti, sonra onun ardından kırmızı plâkalı arabalar. Tanıdım, bakanlar, başbakan gidiyorlar... Bağırđım:

— Hükümeet hükümeet! diye.

Ama sesimi duyuramadım. Yığıldım kaldım oracığa...

Az sonra biri kolumdan tutmuş kaldırıyordu.

— Sana kim çarptı arkadaş? diye soruyordu.

— Hükümet, diye inledim.

— Çarpar arkadaş, dedi. Çünkü zarplı arabalar, herbiri sekiz yüz beygir gücünde...

Beni kamyonu atarken dudaklarımdan:

— Nüfus memuru sözcüğü döküldü.

— Vah vah, dedi şoför, o ağır yaralı mı?

Bir ayda kendime gelebildim. Bir ay da, beni döven adamı şikâyet etmek, cezalandırmak için uğraştım.. Aa aa şaşılacak şey, ne insan hakları, ne Anayasa, ne hak, ne hukuk... Pekiyi ben şimdi yediğim dayakla mı kalacağım?

Bakın hepinize, devlet adamından tutun hukukçusuna, hukukçusundan gugukçusuna, gugukçusundan bilmem kimine dek hepinize söylüyorum, yasalar çerçevesi içerisinde benim hakkımı o iri yan polisten alın. Yok şayet, siz almayacaksanız, şerefim üzerine yemin ediyorum ki ben alacağım, o polisi, kendi usullerine göre bu kez ben sorguya çekeceğim...

Aa ne terbiyesizlik bu canım! Bu ülkede Anayasa yok mu?

Döverim yemin olsun ben de o polisi...

# FATİH'İN GİRDİĞİ KAPI

Hanlar Hanı Sultan Mehmet Han, şu anda Topkapı'dan Bizans surlarına dayanmış ve dahi ardındaki ordusuyla şehre girmek üzere idi. Ama, bir mania olup Hanlar Hanı Sultan Mehmet Han, bir türlü caddenin bu yanından o yanına geçememekte idi. Birtakım otobüs mü derler, ne derler, işte onlardan kendi kendine yürür, atsız eşeksiz çekilir arabalar, yolunu kesmekte idi. Sultan Mehmet Han, atını dürtükleyüp karşıya geçmek için deh ettiğinde, beyaz şapkalı biri asri zaptiyelerden olup heman düdüğünü fir fir öttürmekte idi. Han'ın atı, bu gürültüden bu temaşadan ürkmekte olup, ikide bir şaha kalkmakta idi. Askerin arasına birtakım başıbozuklar girmiş olup, bu kılıksız kişiler padişah efendimizin askerlerini ayartmakta, kollarından tutup tutup: "Hadi Angara var, hadi Edirne var, hadi Konya var" demekte idiler. Bu kişiler askerlerin kollarına öyle sıkı, öyle güçlü yapışmaktadırlar ki, sanki suç işlemiş başıbozuklar gibi, bu kılıksız kişilerin arasında gitmektedirler. Giden askerlerin hiçbirinden haber alınamamış olup, bazıları otobüs denen şeyin içinde, bilet derler ellerinde birer kâğıt sallayarak yoldan geçmekte idiler. Hanlar Hanı Sultan Mehmet Han, bu duruma çok kızmış olup, yanındaki kumandanlarına çok kesin buyruklar vererek, bu durumun önlenmesini, askerlerinin bozguncular tarafından kandırılmamasını, buna engel olunmasını istedi. Velâkin nasıl engel oluna? Asker zayıf, başıbozuklar güçlü. Atın yanma yaklaşan iki başıbozuk, iki yandan askeri atından indirüp, "Hadi Angara var, hadi Bursa var, hadi İzmir var- diyerekten tutup tutup götürmekte idiler. Direnenler, gitmek istemeyenler. bu başıbozuklar tarafından karga tulumba edilerek otobüs denen şeylere bindirilmekte, ellerine de birer kâğıt tutuşturulmakta idi. Ordu daha şimdiden yan yarıya azalmış olup, her biri bir yana, kimi İzmir yanına, kimi Ankara yanına, kimi de Adana yanlarına cebri olarak postalanmışlar idi. Bir ara Hanlar Hanı Sultan Mehmet Han'ın eteklerinden de yakalayan bu başıbozuk kişiler. Han hazretlerini (Tezkaçar Turizm Şirketi) derler, işte bu şirketin otobüsleriyle Konya tarafına göndermek istemişlerse de. Sultan Mehmet Han, bunları tekmeleyerek, kılıcını sallayarak yanından uzaklaştırmıştır. Ama başıbozuklar o denli yüz­süz, o denli arsız kişiler ki, ve dahi bir daha, ve dahi Sultan Mehmet Han'ın eteklerinden yapışarak, "Hadi Angara'ya, orayı beğenmediysen Adana'ya salalım" diye etmediklerini komamışlardır. Han hazretleri en sonunda çok kızmış olup, "Defolasız be, ben ne Ankara'ya, ne de Adana'ya gideceğim. İstanbul'u alacağım ulaaan" diye nara patlatmıştır. Bu naraya yetişen başı beyaz şapkalı asri zaptiye, düdüğünü öttürerek ve dahi kaşını gözünü oynatarak başıbozuklara kızacağına Han hazretlerine kızmış idi. Ama Han

hazretleri bu zaptiyenin işini sonra göreceğinden, aldurmayup, yolun açılmasını. karşıdaki kapıdan İstanbul'a gireceğini söylemiştir. Başu beyaz şapkalı, işte bu anda şapkasunu çıkarup. kendi saçını başını yolmuş olup. "Bıktım bu trafik keşmekeşinden, gece yattığım yerde bile düdük öttürüp, uyuyamamaktayım. Bir de seninle uğraşmayalım burada" demiştir. Ama Hanlar Hanı Sultan Mehmet Han. kafasına koyduğu şeyü gerçekleştirmek için bu trafik denen şeyin ne zaman kesileceğini sormuştur. El cevap, beyaz şapkalı demiştir ki, "Sen daha çok beklersin burada". İşte bunu duyan Han hazretleri, askerlerinin dörtte bire indiğini, ve dahi burada durduğu sürece, askerlerinin bu başıbozuk kişiler tarafından Edime ve dahi Konya ve dahi Bursa'ya postalanacağını bildiği için, kesin buyruğunu verdi. Asker, mehter takımı eşliğinde. yolun bu yanından o yanına geçer iken çok büyük bir telefât oldu. Tanker mi ne derler, içi denizde yanar yağla dolu, bir de tır mı ne derler upuzun bir araba, işte bunlar dalıverdiler mehter takımının içine. Bir anda bir ileri bir geri gitmekte olan mehter takımının pestilini çıkardılar. Amma velâkin ordu yılmayup, bir dahi bir dahi saldırıya geçerek, yolun karşı kıyısına varmak istedi. Her hamlede, kamyon derler onların, taksi derler onların ve dahi minibüs derler onların altında kalan asker telefâtı çok çok büyük oldu. Ama Hanlar Hanı Sultan Mehmet Han, bir ara beyaz şapkalının da yardımıyla kendi canını yolun karşı kıyısına dar attı. Velâkin ordu bu yanda, Han hazretleri öteki yanda kalmış idi. Han hazretleri geriye dönüp, "Haydin yiğitlerim, haydin arslanlarım; varasız yanıma" dedikçe, askerlerden bir bölüğü makinelerin altında kalarak can veriyorlar idi. Ama Sultan Mehmet Han, çok sabırlı, çok âzimli bir kişi idi. Askerlerinin daha fazla kırılmasına gönlü razı olmadığı için, bu yandan ünledi: "Erlerim, askerlerim, kalasız siz orada, isteyen istediği turizm şirketiyle istediği yere gidebilir. Ben bir başıma da İstanbul'u fethelyerim. " İşte bu söz askerlere çok dokundu. Askerin tümü bir dahi aşk ile şevk ile yolun bu kıyısına hücumla geçtiler. Ama nafîle, hiçbiri sağ salim Han hazretlerinin yanına varamadı. Otobüse, kamyonu denkle gelmeyenlerin atlarının ayaklan, karpuz kavun kabuklarına denkle gelerek birer birer attan düşüp beyinlerini patlatarak şehit oldular. Han hazretleri bu duruma çok üzülenek atının üstünde ağladı. Onun ağladığını gören bir destan satıcısı, Han hazretlerinin yanına yaklaşarak ve dahi onun kaftanından yapışarak, "Dertlilerin destanı, kaynanası tarafından boğulan gelinin destanı" diyerek, Han hazretlerine bir kâğıdı zorla satmağa çalıştı. Han hazretleri bu kâğıdı almak istemedikçe, adam daha da çok şirretleşüp atın tepesine çıkarak zorla Han hazretlerinin kesesinden bir miktar akçeyi alup, destanı heybenin gözüne attı. Han hazretleri çok kızmış idi. Bu kızgınlıkla atını mahmuzlayup kapıya doğru yürüdüğünde, bu kez lahmacun derler, böyle yuvarlak tahta kutular içinde satılır, işte ondan, bir satıcı Han hazretlerinin önünü kesti. "Acılı Adana lahmacun" diyerek, dürüm yaptığı böreğe benzer birşeyi zorla Han hazretlerinin eline tutuşturmağa çalıştı. Han hazretleri almak istemedükçe, lahmacuncu başıbozuk kişi, bu kez düdüğü şeyin üzerine ve dahi limonlar sıkarak ve dahi maydanozlar dökerek zorla Hanlar Hanı Sultan Mehmet Han'ın ağzına yaklaştırdı. Bu adamdan kurtuluşun olmadığını gören Han hazretleri, dört adet lahmacun almak zorunda kaldı. Lahmacunları heybesinin gözüne attığında ve dahi atının karnını mahmuzladığında, bu kez önüne bir kokucu geldi. Bir camlı sandık içinde çeşit çeşit koku satmakta olan biri, kokulara soktuğu şırıngayı, Han hazretlerinin üzerine fışır fışır sıkmağa başladı. Daha Han hazretleri ağzını açmadan, kokucu, küçücük bir şişenin içine bir miktar koku doldurmuş olup, Han hazretlerine uzatmakta idi. Han hazretleri bunu, kendisine bir karşılama armağanı sanmış olup ve lâkin aldanmış idi. Atını bir dahi mahmuzladığında, kokucu, "Hey babalık, nerde kokunun parası? " diyerek Sultan Mehmet Han'ın yakasına yapıştı. Han onun da parasını verdikde, bir dahi hücumla geçerek kapıdan içeriye girmek istedi. Ama ne mümkün, elinde bir bıçak, bir de kocaman bir karpuz ile önünü kesen adam, "Kesmece" diye bağıyor idi. Han hazretleri bu eli bıçaklı adamın bir Bizanslı olduğunu sanarak, kılıcını salladıkda, karpuzla değen kılıç, karpuzu iki şak etti. Karpuz, kan kırmızı olup bir yarısı

adamın bir elinde, öteki yansı bir elinde durmakta idi. Adam, "Gördün işte, Tekirdağ bunlar" diyerek, karpuzun bir yarısını Han hazretlerinin heybesinin bir gözüne öteki yansıyı öteki gözüne yerleştirdi ve elini açtı. Han hazretleri bu adamın da parasını verdikten sonra, bir dahi aşk ü şevk ile kılıcım çekerek atını mahmuzladı. Kapıdan içeri girecekti, at ileri doğru fırladı, ama ne mümkün, bu kez Han hazretlerinin önünü bir dilenci çevirdi. Adam, sadakasını almadan şurdan şuraya gitmeyeceğini söylüyor idi. Gazada duanın ve sevabın büyük olduğunu bilen Han hazretleri bu adamın da avucuna birkaç akçe sıkıştırdıktan sonra atına deh dedi. Ama bir başıbozuk bu anda "Heey" diye bağırdı. Çok bi kızarak, "Kendini dağ başında mı sanıyorsun, baksana aile geçiyor" diyerek fena halde kızdı, İşte bundan yararlanan tesbih satıcısı, bir doksan dokuzluk tespih, bir de yeşil takke ile Han hazretlerinin yanına yaklaştı. Takkeyi başına oturtup tesbihi eline veren tesbihçi, avucunu açarak sattıklarının parasını istedi. Han hazretleri onu da boş döndürmedi, teşbih ve takkenin parasını verdi. Tamamdı artık, zaman gelmiş idi, Han hazretleri kapıdan girecek, düşlerini gerçekleştirecek idi. Fakat mümkün olmadı. Çok kılıksız, çok tıraşlı, bıyıklan iki yandan sarkmış olan biri yanına yaklaşarak ona bir torba uzattı. Ve dahi, "Tombalacı, diye bağırdı. Kent var, Palmal var, Malboro var, beş taş iki buçuk. " Tuttu, zorla Han hazretlerinin elini torbanın içine soktu. Hanlar Hanı Sultan Mehmet Han, bir çekişte Palmal aldı. Bu işe son verecek idi ki, kılıksız kişi, "Nerde o yoğurdun bolluğu, bir çekişte Palmalı al, ondan sonra çek git, olmaz" dedi. Han hazretleri tastamam otuz üç kez bu torbaya elini daldırdı çıkardı, daldırdı çıkardı. Parasının birçoğunu bu kılıksız adama vermek zorunda kaldı. Şayet vermese, İstanbul'a gireceği kapıya varmanın mümkünatı yok idi. O kılıksız adamdan kurtulan Han hazretleri, bir an baktı ki, ayağında ayakkabısı yok idi. Han hazretlerinin tombalacıyla tombala oynamasından yararlanan bir eskici, Han hazretlerinin kundurasını ayağından çıkarmış, köşede pençe geçirmekte idi. "Ulan İstanbul'u alacağım, tiz veresin kunduramı, yalınayak nasıl alırım İstanbul'u" diye Han hazretleri bağırdıkda, eskici, "Çift dikiş yapıyorum beybaba" diye bağırmakta idi. Bu sırada bir şerbetçi, Han hazretlerine kadeh kadeh şerbet uzatıyor idi. Han hazretleri boş kadehi uzattıkda, kadeh doluyor, yeniden Han hazretlerine uzatılıyor idi. Bir hamal kılıklı adam, tam bu sıra atın altına girmiş olup atla birlikte Han hazretlerini kaldırmağa uğraşmakta, "Seni de atını da Fındıkzade'ye on beş kâğıda atarım" diyerek alnından terler boşana boşana bağıyor idi. Bir kadınsa, kucağındaki altı aylık çocuğuyla ağlar bir vaziyette Han hazretlerinin sağ yanına yaklaşmış olup, "Bakın size ne diyecem, kocam hastanede, ben de hastaneden yeni çıktım, memlekete gideceğim, şoförler parasız götürmüyorlar" diyerek, ha bire Han hazretlerinin kolunun yenini çekiştiriyor idi.

"Ulan bırakın, İstanbul'u fethedileyeceğim.. "

Bırakmıyorlar idi. Karanlık yavaş yavaş basıyor, akşam oluyor idi. Sabahın hayrına inanmış olan Hanlar Hanı Sultan Mehmet Han, İstanbul'u zaptetme işini o günü bırakup yarına erteledi. Zaten kapıya ne zaman hücumla geçse, birileri tarafından önü kesiliyor idi. İşte onun için atıyla birlikte surların dibine çekilerek dinlenmek, yeni savaş usulleri denemek ve dahi yarın İstanbul'u zaptetmek üzere atından inüp bir taşın üzerine oturdu. Kargaşa ve askerlerinin telefatu onu çok üzmüş, çok yormuş idi. Fakat yarın mutlaka İstanbul'u fethedileyecek idi. O sırada biri yanına yaklaşıp, "Selamünaleyküm baba. " dedi. Han hazretleri bu kişiye karşılık vererek, "Aleyküm selam" dedi. Adam, cebinden dolma bir sigara çıkarıp uzattı. Han hazretleri almak istemediğinde, ol kişi, "Yorgunluğa birebir gelir" diyerek zorla ateşledi. Karşılıklı beşer nefes çektiler. İşte ondan sonra Han hazretlerini, çok koyu ve dahi çok derin bir uyku bastırdı. Atının gemini eline bağlayan Han hazretleri derin bir uykuya daldı. Sabah uyandığında bir de ne göre, bir don, bir gömlek, upuryan... Atma baktı, ipi elindeydi, ama at yok idi. At yerine ipin ucuna eski bir küfe bağlanmış idi. Çok kızdı, çok bağırdı Han Hazretleri, ama kendisini hiç duyan olmadı. Tekrar Edirne'ye gitmek, orduyu



toparlamak için sağa koştu, sola koştu. "Edime. Edirne" diye bağıaraktan bir o yana, bir bu yana fırlıyor idi. İşte tam o sırada yanında bir otobüs derler, ondan durdu. Arka kapı açıldı, ve yine muavin derler biri, "Edirne Edirne" diye bağırdı. Hanlar Hanı Sultan Mehmet Han hazretleri, bu otobüse binerek çekti gitti...

Bilmem yolda indirildi, bilmem indirilmedi...

# KÖKÜ DIŞARDA NİYAZI BEY

İkisi iki yandan koluma girdiler. Solumdaki, kolumu biraz sıkarak;

— Bizimle geleceksiniz beyefendi, dedi.

— Neden? dedim.

— Nedenini orada söyleriz. Biz polisiz!

Polislik hiçbirşeyim olmadığından, içimden, "Bakalım hele ne kulplar bulacaklar? " diyerek iki kişinin arasında yürümeğe başladım. Az ilerde bir araba bekliyordu. Simi-tin başındaki adamın mutlu gülücüğünden anladığıma göre, ben onlar için önemli bir kişiyim ve beni yakalamakla büyük bir görevi yerine getirmiş olmalılar.

Polisin biri bir yanıma oturdu, ötekisi öbür yanıma, sürücü gaza bastı, caddelerden sokaklardan uçtuk. İçimden sormak geçti, "Beni niçin götürüyorsunuz? " diye ama boş verdim. Nasıl olsa az sonra anlayacaktım. Kocaman yapıya gelince, ilkin sürücü atladı, onun ardından polisler. Yine koluma girdiler, yine sıkıca yapıştılar, merdivenleri çıkmağa başladık. Katlar, koridorlar ve bir oda. Anladım odanın eşyalarından, sorgu odası. Az sonra onlar soracaklar, ben yanıtlayacağım, ama neyi? Topluca olanı hemen telefonu açtı:

— Sayın üstüm, aldık, dedi... Bekledi, sonra ekledi: Hemen sorgusuna başlıyoruz efendim.

Telefonu kapattı, yanıma geldi;

— Biz tüm çalışmalarınızı biliyoruz, dedi. Önce kurduğunuz örgütten söz edelim.

— Edelim, dedim. Aslında bu örgüt sizin de yararınıza.

O günlerde mahallede kiracıları koruyan bir dernek kurmuştum. Demeği nasıl kurduğumu, niçin kurduğumu, derneğin işlevinin ne olduğunu anlattım. İki polis, ikisi de sırtarak beni dinlediler. Belli ki anlattığıma inanmıyorlardı. Topluca olanı,

— Eylemlerinizden, hele yakında yapacağınız eylemlerinizden haberimiz var. dedi.

— Oh, iyi, dedim. İsterseniz siz de gelin. Bu cumartesi ev sahiplerini kınayan bir yürüyüş yapacağız.

Adam küt diye masaya bir yumruk indirdi;

— Arkadaş, sen bizimle dalga mı geçiyorsun? dedi. Senin gibi bir adam, yok kiracılarımı, yok ev sahipleriymiş, bu gibi işlerle uğraşmaz.

— Ha, dedim, elbette. Söylemedim size, güvercin uçuruyorum. Damda tastamam altmış

güvercinim var.

İki polis, birbirlerine baktılar. Belli ki iyice kızmışlardı bana.

Zayıf olanı:

— Niyazi bey, dedi, bakın size bey diye sesleniyoruz, bizi kabalaşmaya zorlamayın, yaptıklarınızı bize bir bir anlatın.

Ne yaptım ki ben? Ha belki de şu şeyi soruyorlar, tamam tamam...

— Efendim, haftada, bir halden kasa kasa meyva alıp, mahallede paylaşıyoruz. Çok kârımız oluyor, aman öneririm, siz de öyle yapın!

Zayıfı bağırdı:

— Yurt dışından ne zaman döndünüz Niyazi bey?

— Yurt dışı mı, ben yaşamımda yurt dışına çıkmadım ki.

— Çıkmadınız mı? Adınız Niyazi değil mi?

— Evet.

— Soyadınız da şu değil mi?

— Evet...

Yahu sakın bunlar bana dedemi soruyor olmasınlar? Dedem yurt dışında kalmış orada ölmüştü.

— Beyefendi, dedim, benim adım Niyazi, dedemin adı da Niyazi, benim soyadım o söylediğiniz, dedemin de aynı. Siyasi birtakım işlere bulaşan benim dedem... Dedem de öleli, ühüü...

— Dedeniz mi?

Zayıf bozum oldu, şişman karardı bozardı. Koştı telefona:

— Beyefendi, dedi, Niyazi bey çoktan ölmüş, bu onun torunu Niyaziymiş.... Evet beyefendi... Evet beyefendi... başüstüne beyefendi.

Telefonu kapattı, öteki polisin yüzüne baktı. Beni göstererek:

— Bu adam yetmişinde yok, dedi.

— Kırk iki yaşındayım beyefendi, dedim.

— Ama üstümün söylediğine göre yurt dışına kaçan Niyazi bey ölmemiş, ölmediği için dosyası kapatılmamış.

— Vallahi billahi öldü beyefendi, dedim. Bizden iyi mi bileceksiniz?

Zayıf polis:

— Pekiyi, dedi, siz de bizim kayıtlardan iyi mi bileceksiniz? Biz, izlediğimiz hangi kişi ölürse, onun dosyasının üzerine kırmızı kalemle ölmüştür, artık izlemeğe gerek yoktur, diye yazarız. Bir kişi ancak bu şekilde bizim izlememizden kurtulur. Ama dedeniz Niyazi beye ölmüştür kaydı düşülmediğine göre, bizim de elimizde hazır bir Niyazi bey olduğuna göre...

— Anlamadım? dedim.

Şişman polis;

— Bunda anlamayacak birşey yok, dedi. Sizi izleyeceğiz.

— Ama ben o Niyazi bey değilim.

— Kardeşim, dedi zayıf olanı, bizi de üstümüzü de zor durumda bırakma. Üstümüz, daha üstüne, Niyazi beyin yurda döndüğünü söylemiş. Yeniden birtakım işlere bulaştığım söylemiş ve rapor etmiş. Nasıl etmiş, bizim ikimizin raporuna dayanarak etmiş. Çünkü biz sizi tastamam on beş gündür izliyorduk. Hakkınızda dokuz sayfalık rapor verdik, hemekadar mahallede ucuz ucuz kabak, salatalık, karnabahar satıyor, bu arada kiracıları koruma derneğini falan yürütüyorsanız da, aslında niyeti çok kötü olup, yeniden birtakım örgütler kurmak üzeredir. Yaşının yetmiş olmasına karşın, çok dinç, çok çeviktir. Yüzünü yurt dışında gerdirmiş olduğu, yakın izlememiz sonucu belli olmuştur. Kafasındaki saç değil peruktur.

Saçıma asıldı:

— Amaaan! diye bağırdım. Birbirlerine, "Gerçek saç" dediler. Yüzümü yakından incelediler. "Gerdirilmiş" dediler.

— Yahu, dedim, kırk ikisindeki adam hiç yüzünü gerdirir mi?

— Ocağına düştük, dedi şişmanı, geçen gün on sekiz sayfalık bir ara raporu verdim senin için. Neler yazmadım neler, şimdi bu ana rapor ve ara rapordan sonra, "Hayır efendim biz aldanmışız, asıl Niyazi bey... " Kaç yıl olmuştu dedeniz öleli?

— Sekiz!.

— Vah vah vah! "Niyazi bey sekiz yıl önce ölmüş" dersem, yandım, bizi tefe koydukları gibi, belki de meslekten bile atarlar. Benim dört çocuğum var, arkadaşın beş, yapma Niyazi bey, gel gerçek Niyazi bey oluver, biz de seni izleyelim.

— Yahu o benim dedem.

— Önemli değil, bize bir Niyazi bey gerekli. Kardeşim sakın çekinme, bunda çekinecek bir şey yok. Sen yine kuşlarınla uğraş kiracılar demeğinle uğraş, mahallede ucuz ucuz ıspanak şunu bunu sat, sen gerisini bize bırak. Söz veriyoruz, başını ateşe yakmayız. Parası bizden, istersen saçım kazıt, peruk alalım sana. Sonra ricamız, yürürken eğik yürü, sonra eline bir baston falan al, olur ki üstümüz birgün "Gösterin yahu şu Niyazi beyi bana" diyebilir.

Adamlar o denli yalvardılar ki, ah şu bendeki yufka yürek. Hemen kabul ediverdim. Çok sevindiler, bana çaylar, kahveler ısmarladılar, sigaralar sundular. Az sonra da üstlerine telefon ettiler:

— Efendim gerçek Niyazi bey olduğunu itiraf etti. Şimdilik salıyoruz... Evet beyefendi... Başüstüne beyefendi...

Telefonu kapattı, bana:

— Artık izlendiğinizi biliyorsunuz değil mi Niyazi bey? dedi şişmanı.

— Elbette, dedim...

O günden sonra izlendiğimi gözlerimle görüyordum. Hattâ yaşıyordum. Bazı günler zayıfı, bazı günler şişmanı peşime düşüyorlardı. Ahbap olduğumuz için, bazıları otobüste aynı koltuğa oturuyor,

ondan bundan konuşuyorduk. Geceleri de nöbetleşe beni izlediklerinden, soğuk kış gecelerinde, onları içeri alıyor, çay demliyor, hattâ elim iyi kalem tuttuğu için yarınki verecekleri raporu kendim hazırlıyordum. Hazırladığım raporlar çok beğeniliyordu, öyle sıkı izleniyordum ki polis nefes aldığımı bile biliyordu. Hattâ günde kaç kez tuvalete gittiğimi bile. Bu yüzden, şişman polisle zayıf polis, bir yıl içinde beni çok iyi izlediklerinden, çok iyi raporlar verdiklerinden ötürü terfi ettiler, para ödülü bile aldılar. İkinci yıl, bir türlü terfi edemeyen iki polis, bir önceki zayıf polisle şişman polisin, yeni polislerle beni tanıştırmalarıyla hemen terfi ediverdiler. Hattâ son iki polisten boyu kısa olanının oğlu kaç yıldır taktığı fizikten hop diye sınıf da geçti. Çünkü polisin oğlunu ben çalıştırdım. Öteki polisin kızını da üniversiteye ben hazırladım. Kız iyi bir puan tutturarak sayemde dışçılık fakültesine girdi. Ama, ben hâlâ azılı bir komünisttim. Hazırladığım raporların sonunda, "Azılı komünistliğine devam etmektedir" diye yazmazsam, poliscikler boyunlarını büküyorlardı. Hele raporun sonunu, "hâlâ kökü dışarda olup, bir türlü kökünü dışardan kurtaramamaktadır" diye yazdım mı, polisler seviniyorlardı.

Çifter çifter olmak üzere dört yılda, sekiz polisi terfi ettirip, üstlerini emniyet âmiri yaptıktan sonra, benim köküm hâlâ yurt dışından içeri girememişti ki, son izleyicilerimden tastamam yedi yıldır terfi edemeyen kısa boylu tıknaz polis bir gün, alı al moru mor yanıma gelerek:

— Felâket Niyazi bey! dedi. Sen ölmüşsün.

— Yapma yahu, ne zaman?

— Sen öleli çok olmuş. Yapılan istihbaratla anlatılmış. Şimdi ne yapacağız Niyazi bey?

Öteki, kıvırcık saçlısı da yetişti geldi, ağlayacak nerdeyse:

— Yandık Niyazi beey! Şimdi ötekiler terfi etti, kimi de emniyet âmiri oldu, ama biz, şimdi demezler mi bize, ulan ölmüş adamı sekiz aydır izlemeğe utanmıyor musunuz? Bu mu görev, bu mu görev anlayışı, bu mu polis ruhu?

Öteki:

— Yandık, dedi. Terfi edelim diye Niyazi beyi izleme işini üzerimize aldık, şimdi büsbütün meslek boyu bize terfi olmadığı gibi, belki de...

Kıvırcık saçlısı:

— Belki de işten atarlar, dedi. Altı çocuğum var yahu. Niyazi bey ocağına düştük, sen akıllı adamsın, buna bir çare.

Tıknazı:

— Çare Niyazi bey çareee!

Umarı var mı bu işin?

— Arkadaşlar, dedim, şimdi tutup hatırınız için pat diye ölsem, elimde değil ki... ölemem. Hem ölmem de birşey anlatmaz, çünkü ben eskiden ölmüşüm. Sonra size, pekiyi dokuz yıldır kimi izliyordunuz diye sormazlar mı?

— Ulan, dedi kıvırcığı, adam sekiz yıldır ölmez de, tutar görev bize gelince dokuzuncu yılında ölüverir... Ah ne yapacağız şimdi...

Evet, uman, umarı?... Buldum... O denli bir rapor hazırladım, ellerine tutuşturdum ki, iki polisin

ikisi de, ikinci günü sevinçle yanıma geldiler.

— Nasıl? dedim.

İkisi birden:

— Sağolun Niyazi bey, sizi izlemeğe devam edeceğiz, dediler.

Raporumun son cümlesi şöyleydi:

"Bu kökü dışarda olan azıllı komünistler, asıl öldükten sonra izlenmelidir... "

# BOMBAYI YİYEN ADAM

— Her dakika patlamağa hazır bir paket efendim.

— Nerede?

— Caddenin ortasında beyefendi. Trafiğin en yoğun olduğu caddenin orta yerine konmuş. Mutlaka saatli olmalı.

— Alo, duyuyor musun beni, derhal trafiği iki yönden kesin, paketi zararsız hale sokacak ekibi göndereceğiz oraya. Şimdi not alalım, paketin büyüklüğü ne kadar?

— Kiloluk olsa gerek efendim.

— Kiloluk mu, birkaç aracı havaya uçurduğu gibi, çevreye de çok zarar verir o denli büyük bir bomba. Kimseyi yanına yaklaştırmayın.

— Yaklaştırmıyoruz, beyefendi. Ama her geçen dakika kalabalık gittikçe fazlalaşıyor.

— Paketin üzerinde herhangi bir yazı falan yok mu?

— Var beyefendi, az önce buraya biriken halktan birinde, bir dürbün vardı, onunla izledik beyefendi.

— İyi güzel... Şimdi gördüklerinizi söyleyin rapora geçirelim.

— Efendim çok güzel bağlanmış bir paket, yeşilli, sanlı bir kâğıtla paketlenmiş, sonra üzerindeki ip kırmızı sırma naylondan.

— Paket kâğıdında herhangi bir yazı var mı?

— Var beyefendi, salt okuyabildiğimiz, "Hazır pasta ve kurabiyeleri" yazmakta...

— Mutlaka bir bubi tuzağıdır. Birisi eline aldığı anda patlayacak.

— Biz de öyle sanıyoruz beyefendi.

— Peki, dükkânın adı falan okunmuyor mu?

— Maalesef okunmuyor beyefendi.

— Tuzak. Ya ipi açılırken patlayacaktır ya kâğıdı çözülürken, ya da kutunun kapağı açılırken.

— Buradaki arkadaşlar, saatli bomba olduğu kanısındalar, neden dersiniz, üzerindeki bağlama ipi tele de benziyor, kırmızı kordona da...

— Pekiyi pekiyi, gerekli tüm önlemleri alın, derhal harekete geçeceğiz.

— Her dakika patlamağa hazır efendim, her dakika...

Her dakika ölmeğe hazır. İki günden beri lokma ekmek girmemiş ağzına. Dönmüş durmuş koca kentin orasında burasında. Lokanta vitrinlerine bakmış, fırınların kapısında dinelmiş, pastacılar, börekçilere bakmış, ama onuruna bir türlü yedirememiş dilenmeyi. Çalmayı düşünmüş bir ara, ama bilmiş o dakika yakalanacağını. Bir su içmiş belediye kesesinden, ama nasıl bir su, beş litrelik midesinin dört litresini suyla doldurmuş. Ondan sonra uzanmış bir ağacın altına. Bakmış güneşe, bakmış güneşe, sövmüş saymış kendi kendine. İşsizliğe, açlığa zamlara ve de kendini aç bırakanlara. Gelip geçenler şaşkın şaşkın bakmışlar, bu kendi kendine konuşan adama. Kimi sıcaklardan, demiş, kimi kafayı bozmuş, demiş; kimi de ya esrar içmiş, ya da ispirto demiş. Ama kimsenin de aklına, adamın açlıktan sövdüğü gelmemiş. Ah bir ölseymiş, o zaman o denli ilgilenen olurmuş ki kendisiyle, birkez başında kalabalık birikirmiş, sonra kendi için telefon kabinine girilir, telefon edilirmiş. Can kurtaran gelirmiş, hastanenin morguna kaldırılırmış, doktorlar inermiş aşağıya, kendi için bıçaklar gelirmiş, otopsiler yapılırmış, raporlar yazılırmış, polisler, savcılar gelirmiş, ilk görenlerin ifadeleri alınmış, izin verilmiş gömülmesine, kocaman ak kâğıtlar üzerinde. Mezar kazılırmış özel, cenaze arabası gelirmiş özel, isteksiz de olsa imam tarafından namazı kılınırmış gömülürken. Ve gömermiş iki işçi, ha babam kürek, de babam kürek. Kefeni bile olurmuş belediye kesesinden... Eh ulan, haklı mıymış şimdi yâni bağırmakta, vatandaşın ölüsüyle bunca uğraşacağınıza, dirisiyle bir parçacık uğraşsanız olmuyor mu diye? Olmazmış. O zaman düzen değişirmiş. Titre kendine dön varken, maneviyyat varken, Böyyük Türkiye varken, niyeymiş düzen değişikliği, vatandaş ölmekte hürmüş, o ölür onlar kaldırırmış...

İyi mi? işte bu vatandaşın karnında onca su biriktikten sonra, kalkmış ayağa, suyu eritmek için düşmüş yola. Gele gele, o kavşağa gelmiş, kalabalığı görmüş. Yaklaşmış kalabalığa, olmaz a, belki de pilav dağıtıyorlardır bu yolun ortasında. Belki üzerinde bir lokmacık et de vardır, yanında da acı bir soğan. Dörtte bir de ekmek tutuşturuyorlarmış pilav verdiklerinin eline. Yok, az beklerse, bir tabak da kuru fasulye varmış.

— Ne ki bu kalabalık kardeşim?

— Bomba var bomba.

Niye kuru fasulya değil, niye pilav değil, niye ekmek"değil, ha niye bomba?

— Ne bombası?

— Bomba bombası işte... Ortada duruyormuş, üzerinde de bir kâğıt varmış, kâğıdın üzerinde "Hazır pasta ve kurabiyeleri" yazmaktaymış.

Ha demek ki pilav değil, kuru fasulya da değil, pasta.

Hele durun bir bakalım...

— Nerede yahu nerede?

— Ötede ötede, kavşağın hemen bu yanında, caddenin ortasında. Pilliymiş, saatini bekliyormuş, saati gelir gelmez patlayacakmış.

— Yok canım, bubi tuzağıymış. Kim ipine dokunursa, o anda patlayacakmış.

— Vallahi şuradan biri dedi ki, asıl kâğıdı açarken patlayacakmış.

— Ama bombayı zararsız hale getirecek olan ekip yoldaymış.



— Kardeşim ben onu bunu bilmem, ne zaman ülkede zamlar başlasa, böyle bomba olayları da hemen başlıyor.

— Yanlışın var kardeşim, önce bomba olayları başlıyor, ardından zamlar başlıyor. Biz, kan koca her sabah gazetelere bakıyoruz. Diyelim, o günü dört yerde bomba patlamışsa, dört şeye birden zam geliveriyor.

Karnı suyla lıkır lıkır eden adam, boyuna kalabalığı yarıyordu. Yara yara, en öne vardı. Şimdi polislerle burun burunaydı. Polisler bir sıra olmuşlar, ordan öteye kimseyi bırakmıyorlardı. Polislerin üstü, elinde bir telsiz, durmadan bir yerle konuşmaktaydı. Aç adamın açlıktan gözleri bulanıyordu. Bir zaman uzaktaki paketi göremedi. Polis'e parmağıyla dokundu:

— Paket, dedi, nerede bomba paketi?

Polis, karnı suyla lıkır lıkır eden adamı itiverdi.

— Çekil kenara, dedi.

Çekilmedi aç adam. Baktı uzağa. Yerdeki paketi gördü. Uzaktaydı, ama buradan bile ipinin kırmızı olduğu görülüyordu. Mırıldandı:

"Demek kuru fasulya, demek pilav değil de pasta ha? "

Ah bir güç, şöyle birkaç adımlık bir güç. fazla değil, on adım atabilse, on adım koşabilse... Şöyle bir kurtulsa polislerin elinden. On metreden sonra hiçbir polis yanaşamaz yanına. Ondan sonra çok yavaş elini kolunu sallaya sallaya varır paketin yanına.

Yanlan yırtılmış ayakkabılarını çıkardı. Derin bir nefes aldı. Göğe baktı, güneşe. Mırıldandı... On adım, fazla değil... Koşucular gibi sağ ayağını ileri atı, bir daha güçlü bir nefes aldı, hızla koştu...

— Dur!

— Hey nereye?

Düt düt düt düt...

— Tehlike!

— Ölüm!

— Bomba!

— Yakalayın onu!

Erkeksen gel sen yakala. Ya saniyeleri dolmak üzereyse bombanın, ya birkaç tiktaki kalmışsa?

Karnı aç adam, polis engelini aştıktan sonra, geriye döndü. Sırıtiyordu. Gülüyordu insanlara. Tüm kalabalık uğuldamış, sanki bir soluk, bir yürek olmuştu. Az sonra bir adam, gözlerinin önünde parça parça olacaktı. Flaşlar patladı, resimler çekildi, foto muhabirleri şimdiden resim altını kafalarında hazırlamışlardı bile, "Ölümüne giden adam", "İşte bu adımlarla ölümüne koştu", "Bu adam az sonra parça parça olacak... "

Başka ayakkabısı var mıydı? Ne gezer? Peki, bundan sonra ayakkabısız ne yapacaktı? Onun için bağırdı;

— Ayakkabılarımı atın buraya!..

— Ayakkabısı, nerede bu adamın ayakkabısı?

— Burada beyefendi!...

— Verin bana, ne berbat ayakkabıymış bu böyle, nerde megafon?

— Buyrun beyefendi.

— Bana bak, geri dön, ayakkabını vereceğiz geri dön.

Gazeteci, resim altı yazısına bir cümle daha ekledi usundan, "Ölümüne giderken ayakkabısından ayrılmak istemedi. "

— Verin ayakkabılarımı.

— Geri dönecek misin?

— Verin döneceğim.. "Nah dönerim, pakete şurda ne kaldı ki? "

— Güçlü atan biri gelsin, fırlatsın şu ayakkabıları...

Kamı suyla lıkır lıkır eden adam, ayakkabılarını geçirdi ayağına. Döndü, bir kez daha baktı kalabalığa. Gülüyordu, boyuna gülüyordu. Kalabalıktan soluk çıkmıyordu... İşte iki metre kaldı, işte bir metre, işte on santimetre... İşte el atıyor pakete... Attı...

Tıkayın kulaklarınızı, ağızınızı kapatın!..

Ağızı açık aç adamın. Sulanıyor ağız. Çenealtı, dilaltı, kulakaltı bezleri çalışıyor harıl harıl...

Teleobjektifler çalışıyor. Şakır şakır... Yeni yeni resim altı yazılan. "İşte iki saniye sonra parçalanacak... ", "Kimsenin kurtaramadığı adam... "

İpi çözüyor...

Güneşe bakıyor...

Demek kuru fasulya değil, pilav değil, pasta ha!

Su sevinecek şimdi, pastayla, kurabiyeyle karıştığı için sevinecek. Mide bayram edecek, barsaklar türkü çağıracak. Pankreas bezi, safra kesesi, mide öz suyu, su, bez, kese oldu olalı böyle mutlu olmayacaklar.

Kamı suyla lıkır lıkır eden adam, şimdi bomba paketinin kâğıdını açıyor. Ortada, bir nokta gibi. Belki de dünyada bir paket açan kişiyi bu denli çok insan izlememiş... Kâğıt açıldı... Şimdi paket açılıyor, ha patladı, ha patlayacak. Kalabalıkta bir uğultu, yavaş yavaş geriye çekilme, polisler tetikte, soluksuz.

Bomba paketi açıldı... Pastalar, Gerçekten pastalar, susamlı, karacaotlu, şekerli, sütlü pastalar...

— Yiyor yiyor, bombayı yiyor...

Yiyor aç adam, her pastayı bir lokma yapıyor. Onca insan onu izliyor, ama o yiyor, arada bir güneşe bakıyor, yiyor yiyor yiyor; almış pasta paketini bacaklarının arasına, ha bire yiyor.

Suyunu önceden içmiş...

Ve merkeze ilk haber telsizle gidiyor.

— Beyefendi ekibe gerek kalmadı, çünkü bombayı bir adam yedi...

Merkezden ilk buyruk geldi:

— Adamın yanına kimseyi yaklaştırmayın, her an patlayabilir.

Karnı aç adam patlayıncaya dek pastaları yiyor...

# KANLI GÜLMECE

Hücredeydim. Yüksekte, duvarın içine gömülmüş sarı bir ampulden ışık sızıyordu. Hep birbirine benzer hücreler, sandır duvarları, ışıklan, tavanı. Demir kapı her zaman pas kokar, küf kokar. Gıcırtilı açılır, gıcırtilı kapanır. Gıcırtilı korkudur bazan... Bazan da müjde... Müjde, iki gün ellemezler seni, kendine gelesin, biraz toparlayasın diye kendini. Korkudur, bilirsin kapı gıcırdayınca seni nereye götüreceklerini.

Çok kaldım hücrelerde ben, çok işkence ettiler bana. Kapının küçük penceresi açılır önce, bir atkı uzatırlar.

"Bağla bunu gözüne" derler...

Bağlarsın. Gıcırda kapı, yürütürler seni, düz yürütmezler, döndüre döndüre, yönünü şaşırırsın diye, hangi odaya girdiğini bilmeyesin diye, kaç adım gittin, kaç adım çıktın, unutasın diye... Unuttum zaten ben, kaç kez işkence yaptıklarını unuttum bile. Derime sormalı bunu, yüzümün derisine, ayaklarımın kalın derisine, sırtımın ince derisine. Kaç kez sigara söndürülmüştür kimbilir yanağımda, kaç kez boynuma boğazıma balyoz gibi yumruklar inmiştir...

Unuttum...

İşte dün, dünü de unuttum... Unutmak güzel şey ama, ya derim, ya hücrelerim, unutuyorlar mı bu işkenceleri? Bilmem...

Kapı gıcırdadı. Küçük pencere açılmadığına göre atkı yok. Ya bırakılacağım, ya da... Hayır hayır, içeri birini koydular. Benden beş altı yaş küçük, olsa olsa yirmi iki-yirmi üç yaşlarında. San kafalı bir oğlan. Saçlarının sarısı ayna olmuş yüzüne, sapsarı. Gözleri iri iri açılmış. Bir torba gibi yığıldı gıcırtilıyla örtülen demir kapının ardında. İşkence falan görmemiş. Bilirim ben işkenceden gelenleri, gözleri böyle iri iri açılmaz, kapanır, ufalır, karpuz çekirdeği denli olur. Ağlarlar, inlerler, inilti müzik gibi çıkar ağızlarından, acı bir ezgi....

— Merhaba, dedim.

— Hı, merhaba, dedi irkilerek.

— Yanaş yanaş!

— Yanaşayım mı?

— Yanaş ya...

Sanki birisinin ardından itmesini bekler gibi ardına bakındı, kurbağa gibi yanıma sıçradı oturduğu yerden.

— İlk mi geliyorsun?

Başımı salladı... Gözleri açılıp açılıp kapanıyordu, iriliği yitmişti. Orasını burasını kaşıyordu. Bilirim, gereksizdir bu kaşınmalar. İnsanoğlu, var mıyım diye kendini yoklar.

— Seni bu hücreye attıklarına göre, işkence yapacaklar, dedim.

— Yapma be abi, dedi.

— Yok canım, ben yapmayacağım, onlar yapacaklar.

Daha çok kaşınmağa başladı, uyuz olmuş gibi. En çok da karnını kaşıyordu. Sevimli bir yüzü vardı sarışın gencin, hattâ komik bile. Kaşları ayrıık ayrıık, gözleri birbirinden uzak. Burnu, sahana düşmüş yumurtanın sarısı gibi lop...

— Sigaramı da aldılar, dedi.

— Bende de yok, dedim.

Elini bacağının arasına attı, kaşındı kaşındı,

— İşkencede öldürürler beni, dedi.

— Yok canım, dedim. Ben de senin gibi düşünüyordum ilk işkenceye götürülmezden önce, ama zamanla...

— Zamanla?

— Zamanla öğrendim kurnazlığını.

— İşkencenin mi?

— İşkencenin ya...

Güldü sarışın genç. Yüzünün bir yanındaki gamzesi iri bir patatesin çukuru gibiydi. Hızlı hızlı burnunu kaşıdı.

— Siz galiba çok işkenceye uğradınız?

— Hı, dedim... Alıştım..

Sırıttı yine. Gözü duvarlarda, hücreyi ısıtan ampulu aramağa çalışıyor.

— Şimdi, dedim, işkence yaparlarken kasılmayacaksın... Daha doğrusu baştan başlamak gerek, sana az sonra bir atkı atacaklar, gözlerini bağlaman için. Dikkat et atkıyı sıkı bağla, çünkü buradan çıktıktan sonra elini her fazla oynatışın için bir fazla yumruk yersin; onun için işi başından sıkı tut. Hem, kafayı sıkı sıkı sarmanın yaran da vardır... Mümkünse atkının düğümünü tam ensene getir, yumrukların etkisi az olur.

— Onlar farkına varmazlar mı?

— Yok, dedim, ağızlan köpürmeğe başladığında, hiçbirşeyin farkına varmazlar, salt, çok, daha çok vurmak için çalışır onlar.

Güldü...

— İyi be, abi, dedi.

— Kasılma demiştin... Kasılırsan, her yumruğun acısını iki kat duyarsın, şöyle kendini pelte san,

istersen mayalı hamur san, bırak gitsin...

Kahkaha attı.

— Demek hamur gibi ha, pelte gibi ha?? Hah hah haa haaa...

— Çenene yumruk atarlar, gözün bağlı olduğu için ilk yumruğun geldiğinin farkına varmazsın, ama ilk yumruktan sonra yapacağın tek şey, alt çeneni biraz ileri doğru uzatmak olsun, dişlerini de sıkma, sonra kırılır dökülür. Sanki o -zaman ağzında sıcak bir yemek varmış, sen de ağzını açmış onu soğutmağa çalışıyormuşsun gibi yap. Yumruklar sönmüş bir balona çarpar gibi, fis fis...

Fıs fis sözünü duyunca, sarışın genç öyle bir kahkaha patlattı ki, küçücük hücre sarsıldı sanki...

— Fıs fis ha abi?

— Fıs fis ya... Kafana copla vururlar...

İlk copu yine sezinleyemezsin, ama bil ki ondan sonra işkenceci takır takır indirecektir cobu kafana. O zaman, bir tempoya uygun olarak, omuzlarını kaldır kaldır indir, ama öyle ayarla ki, omzun aşağı indiğinde cop kafana insin, omzun kalktığı zaman cop kalkmış olsun, yaylı gibi, şöyle şöyle, şöyle şöyle...

Sarışın genç, dizlerine vura vura gülmeğe başladı. Ben de gülmeğe başladım. Omzumu kaldırdım indirdim, birkaç kez daha, kahkaha selinde boğulduk, bir iki dakika...

— Sonra, dedim, ay fena gülmüşüm, (gözümün yaşım sildim), sonra arkadaşım, işkenceci seni falakaya yıkacaktır. Böyle insanın ayaklarını havaya kaldırır, ver ederler cobu... Nah böyle...

Yattım yere... Ben yere yatınca, genç yine kahkahalarla gülmeğe başladı. Ben de gülüyorum. Yerdeyim, işkence pozundayım, ama gülüyoruz. Dışarıdan bir işkenceci duysa, hücrenin içinde kahkaha aynası var sanacak.

— Bu durumda tırnaklarım yâni ayak baş parmaklarını hiç oynatmayacaksın. Çünkü en çok tırnak dipleri acır, cop tırnağa raslayınca vay anam...

— Hah hah hah haaaa!..

— Topuğunu öne doğru çıkarmağa çalış. Galiba doğa bilmiş, insanlar işkenceye uğrayabilirler diye düşünmüş olsa gerek, topuğun derisini olasıya kalın yapmış... Ayağının altına coplar inerken, hiç kasma kendini. Bırak salıver, kendini ılık bir suyun içinde düşün, yörende ak güvercinler, ve sen ayaklarını uzatmışsın yeşillikleri izliyorsun... Şap şap şap şap...

— Cobun sesi?...

— Yoo, kıyıya vuran dalganın sesi.

— Hah hah hah hahhh...

Sarışın genç, ayaklarını havaya dikmiş, bir yandan "şap şap şap" diyor, bir yandan kahkahaları basıyordu.

— Pekiyi acıtmaz mı abi?

— Hiç acıtmaz olur mu?

— Demek acıtır ha, demek acıtır ha... Hah hah hah haaa... Yahu abi çok komiksin be abi... Demek

acıtır, acıtır ha... Hah hah haaa...

Patlattık kahkahaları... Gülme özgürlüğümüz çenemizde, çene kaslarımızda, dudaklarımızın ucunda, çenemiz koparılmamış daha, dudaklarımız kesilmemiş daha.

— Bu durumdayken sana sırtını dön demeleri büyük bir olasılık. Sırtını dön o zaman... Başla derin derin nefes almağa, çok derin al, çok büyük olsun solukların, büyük olsun, hızlı olmasın... Nah böyle...

— Hah hah hah haaa!

— Yine bir tempo tuttur, üzerine çıkıp çiğneyen işkencecinin, zıplamasına göre, ağırlığına göre. Çok ağırsa diz kapaklarını iyice yere yapıştır, boynunun kaslarını ger. Böbreğinin olduğu yeri gevşek bırak. Çünkü işkenceci böbreklerini dökmek isteyecektir... Sidik torbana da sahip ol, onu bacaklarının arasına al. Sık kendini işe... Şırıl şırıl işe...

— Demek işeyim ha abi, hah hah hah haa... Oraları böyle sidikle, hah hah haa...

Beş kişi birden gıdıklıyormuş gibi gülüyordu sarışın genç. ' Gülüyorduk.

— Yat şimdi, dedim.

Yattı...

— Elimi sırtına uygun aralıklarla değdireceğim, haydi bakalım! Hop hop, hop hop... Sık bacaklarını sık, sidik torbana sahip ol, boynunu yukarı doğru kaldır, haydi hop hop hop...

Kahkahalar... Kalktı, gözleri yaş içinde.

— Yapma abi, öldüreceksin beni gülerken, dedi.

— Sırtında zıplarırken birşeyler söyle kendi kendine, istersen sövebilirsin, mini mini söv...

— İşkencecilere mi?

— İşkencecilere, işkencecilerin babalarına, onlara! Tüm bunlardan sonra seni kollarından havaya asarlar. Bileklerinden ip bağlarlar, sallandırırılar. O zaman soluğun en büyük yardımcın, çok sık soluk al, güç katacaktır bu sana. Hiç dizlerimi yukarıya çekeyim falan diye uğraşma, bil ki her boş devinim, gücünün tükenmesine neden olur. Kendini bir torba san, ben torbayım de, yoğurt torbasıyım, de...

Yoğurt sözcüğüyle birlikte ikimiz birden yine kahkahalarla çınlattık hücreyi.

— Kese yoğurdu abi kese, haah hah hah haaa...

— Ayak tırnaklarını sökerlerken baldırlarını, el tırnaklarını sökerlerken pazularını gevşek bırak. O zaman hiçbir şey düşünme, salt kinini düşün... Bu kinle on tırnağını sökseler de farkına varmazsın.

— Hiç varmam ha abi, hah hah hah haaa...

— Aşağılayacaklardır seni, yüzüne tüküreceklerdir tokatlar ata ata, o zaman, şöyle düşün, yer değiştirdiğini düşün. Aslında yüzüne tüküreceklerin onlar olduğunu düşün. Yum gözlerini, düşünde tükür yüzlerine, baklam baklam...

— Ben onların yüzüne değil mi abi, hah hah hah haaa... Böyle ha, hah hah haaa...

Güldük gençle, hep güldük... Güle güle gitti sarışın genç işkenceye. Atkısını ben bağladım, iyi

bir topuz yaptım tam ense kökünde. Kulaklarını örttüm bir iyice zarı patlamasın diye. Sırıtiyordu boyuna, kendini körebe oyunundaki bir çocuk gibi görüyor. Az sonra ellerini ileri doğru uzatacak ve kendisine işkence edenleri bulmaya çalışacak... Buldum, diyecek, sımsıkı sımsıkı yapışacak...

Genci getirdiler hücreye. İnsan zamanı yitiriyor hücrede, bilmiyorum kaç saat sonra, ama geldi. Ayaklan yerde sürüne sürüne et kemik yığını gibi atıp gittiler hücrenin ortasına... Kapı gıcırdandı kapandı. Atıldım üzerine sarışın gencin. Sırtına dayandım dizimle, doğrulttum, ense kökündeki topuzu çözdüm. Başını tutamıyordu, önüne düşüyordu başı. Ağzı burnu kan içindeydi. Kaşının biri patlamıştı. Tırnaklarının ucundan sızan kan donmuştu, ay gibi...

Saçlarını okşamağa başladım. Parmaklarımı tarak yaptım, saçlarında dolandırdım. Kesik kesik soluk alıyordu...

— Unutma, dedim, derin soluk alacaksın...

Şişti göğüs kafesi... Şişti şişti boşaldı.

Başını yavaş yavaş arkaya, benden yana çevirdi, gözleri kapalı, kanlı ağzını açtı, güldü... Evet evet güldü. Yüzündeki gamzesinden anladım. Hattâ kahkahalarla gülmeğe başladı, gözlerinden dökülen kanlı yaşlardan anladım. Katıldım ona, ben de gülmeğe, ben de kahkahalar atmağa başladım. Onun yerine de çınlatıyordum hücrenin duvarlarını...

— Anlat anlat, sen kaşınla gözünle anlat, ben anlarım, diyordum...

Yarılmış kaşı oynuyordu, dudakları kıpırdıyordu, çenesi sallanıyordu...

— Hah hah hahh! Demek deli ettin herifleri haa?...

Belini çiğnerlerken ayı sandın ha?

Hah hah haaa...

— Kollarından havaya astıklarında salıncak dedin adamlara ha? Hah hah ha...

Demek çeşme gibi işedin ha? Hah Hah hah haa...

— Analarını avratlarını kalaylayıp yüzlerine tükürdün ha? Hah hah hah ha...

İki kişilik gülüyordum. Terliyordum gülmekten. O da terliyordu. Hem gülüyor, hem de atkıyla terini, kanını siliyordum. Sarsılıyordu. Kahkahalarının bitmesini bekliyordum, ama bu sessiz kahkahalar bitmek bilmiyordu... Tak diye birşey düştü ağzından yere... Kahkahalarımızı kestik bir an... Kanlı bir cisimdi bu yere düşen, aldım, elimdeki atkıyla sildim... Sarışın gencin dişiydi, pırıl pırıl bir diş... Dişi avcuna koydum, baktı, yine gülmeğe başladı. Gülmeğe başladık. Gülüyorduk, dişe bakıp bakıp gülüyorduk... Dizlerimize vura vura gülüyorduk.

— Sakla bu dişi, hep sakla, dedim. Başını sallıyordu.

— Hı hı... Hah hah hah...

Çıkmıyordu sesi... Onun yerine ben gülüyordum. Sarılmış birbirimize, gülüyorduk...



# ÇİĞKÖFTE BULGURU

Tâ nerdeki yere elde o kocaman çantayla gidilir mi? Nasıl sıcak hava, değil çanta. ben kendimi taşıyamıyorum. Ama ne yaparsınız, o çantayı yanımda taşımak zorundayım. Kime, nereye bırakabilirim ki?

Bir büfeden gazoz içtim, sonra büfeciye:

— Kardeşim, dönüşte şu çantayı buradan alsam, büfenin bir yanına koysanız? dedim. Adam:

— Aman kardeşim, ben başıma belâ almak istemem, dedi. Bir kezinde böyle iyilik ettik de. çantanın içinden ne çıkırsa beğenirsin?

— Ne çıktı?

— Esrar çıktı.

Yüklendim yine başbelâsı çantayı. Hem de ne başbelâsı? Hangi aklı önce çantacı yapmış bunun sapını böyle uzun bilmem ki? Sap uzun olunca çanta daha çok yere sarkıyor, ağırlık on kilo iken belki on beş kilo oluyordu. Sırtıma vurdum bir ara, sen misin vuran, sırtım oldu terden şımşırık.

Haydi aldık yine ele. O elden bu ele, bu elden o ele. Hop yandı yürek bir gazoz daha.

— Büfeci kardeşim, şu çanta şurada dursa da dönüşte alsam?

Adam konuşmadı bile, "Al da git" der gibi kafasını salladı.

Lan rezil çanta. Buldun yani tam zamanını. Koptu sapın biri, kaldık mı tek sapla. Kime kızarsın, kime çatarsın? Yok ki hanım karşımda çatayım. Neymiş efendim, "Ankara'nın bulguru iyi olurmuş, çünkü orada da çiğköfteye, sini köftesine meraklı insanlar varmış. İki kilo çiğköftelik, iki kilo sini köftelik, iki kilo da pilavlık bulgur alaymışım. Aldım. Amman evde sumak bitmiş. Ankara'da iyi sumak olurmuş, ondan da alaymışım bir kilo. Aldım. Nerede bulunurmuş Gaziantep'in pul biberi İstanbul'da, ama Ankara'da olurmuş, hiç olmazsa yarım kilo alaymışım. Aldım. Neymiş o bilmemneli sabunlar. Ankara'da öyle mis kokulu Kilis sabunları olurmuş ki topak topak, onlardan alaymışım da, banyoda insan yıkandığını bileymiş, aldım mı ondan da iki kilo. Ha, kaysı kurusu, âlâsı Ankara'da olurmuş, hiç olmazsa iki paket, yarımşardan bir kilo. Bir erik kurusu olurmuş Elâzığ'ın dana gözü gibi, hiç olmazsa ondan da bir kilo... Doldurdum çantaya, bineceğim otobüse gideceğim, yolda aklıma gelmesin mi, bir işimin eksik kaldığı. Taksi tutacağım, şoförler öğle uykusunda. Otobüse bineceğim, otobüsler çantayla yolcu alırlar mı bilmiyorum ki.

Ter burnumdan akıyor, yüreğim küt küt atıyor. Ne gazozu, ne ayranı, ne suyu. Aynı domates sepeti olmuşum, bir yandan içiyorum, bir yandan ter boşanıyor. Mendil sıırılsıklam, yolun ortasında meddah

gibiym san mendilimle. En sonunda,

"Ulan, dedim sumağına da, kuru eriğine de, kaysısına da, köftesine de! "

Bırakıverdim kaldırıma çantayı, yürüdüm gittim. Dönerken alırım. Şayet yiterse, canım sağolsun. Oh dünya varmış, bir hafifledim, bir rahatladım. Meğer tüm ter o çantadan boşanmış. Döndüm baktım, lanet kara çanta oracıkta duruyordu.

Ne de olsa mal canın yongası derler Onun için adımlarımı biraz açtım, şayet çantayı biri alıp gitmezse on dakika sonra yanımdayım.

Gittim, işimi gördüm, geri döndüm. Aynı ivedilikle bulgur çantamın olduğu yere yürümeğe başladım. Allah Allah, bir kalabalık ki... Şayet bir korsan mitingi falansa gitti bizim çanta. Yok şayet bu sıcakta çok akıllı bir lider konuşma yapıyorsa gitti yine bizim çanta. Bir hesap, bir kitap, az para da değil hani. Üstelik bir de çiğköfte sever hanıma hesap vermek var işin içinde. "A oğlum, a akıllım, sıksaydın biraz daha dişini, çantanı taşısaydın. Hamalların hiç canı yok mu? " Yaklaştım birine:

— Affedersiniz kardeş, nedir bu kalabalık? diye sordum.

— Bomba, dedi. Şu ilerde bomba varmış.

Gitti bizim çanta. Adamın, gösterdiği yerde olacaktı benim çanta. Şimdi çantana yaklaşabilirsen yaklaş. Ne ola ki? Tüm polisler çevirmişler, üstlerinin ellerinde hışır hışır telsizler çalışıp duruyorlar, konuşup duruyorlar.

"Efendim.. DER'in önüne bırakılmış... Kara bir çanta efendim. Her an patlayabilir efendim. "

Bağırıyor polisler:

— Çekilin, çok tehlikeliymiş, patladığı anda koca semti havaya uçurabilirmiş.

Gerçi o semtin içinde polis de, bir yığın kuru kalabalık da var, ama ben de varım. Çünkü merak bu, şu çantayı görmek istiyorum. Herşeyden önce kendi çantamı almak istiyorum. Polisin birine yaklaştım:

— Kardeşim, dedim, şurada çantam olacaktı, bulgur çantam, izin verseniz de kalabalığı yarıp alsam?

— Sen ne diyorsun, kardeşim? dedi polis, tüm dükkânları boşalttık. Bomba imha edilmeden kesin buyruk var, hiç kimse bomba alanına sokulmayacak.

Az sonra sirenini çala çala itfaiye arabaları geldi, olur ki bomba yangın bombasıdır, diye. Onun ardından cankurtaran arabası geldi, hem de iki tane, ne olur ne olmaz, patlar matlarsa vatandaşları hastaneye taşımak için. Gerçi öğle sıcağı ama, siz vatandaşa bomba, deyin evelallah izlemek için Ulus'tan Kızılay'a gelir. Bir anda nerden bitti onca insan. Bir simitçi:

— Abi, dedi, apartmanları da boşaltıyorlar. Söylendiğine göre, alâmet bir bombaymış. Polisin tahminine göre, bombanın ağırlığı on beş kilo varmış.

Bir boyacı:

— Saatliymiş, dedi. Ha patladı ha patlayacakmış.

İyi de, biz nasıl olsa bulgur çantamızdan elimizi yuduk. Bari hiç olmazsa şu bombayı görelim, ne mene birşeymiş.

— Çekilin çekilin, dağılın dağılın Çemberi genişletin.

Uzmanlar buyurmuşlar, şayet o denli ağırlıktaysa vatandaşı çok uzağa çekin. Nerden haber almış gelmiş, bir televizyon kamerası da orada. Kaçısan, geriye doğru çekilen vatandaşları filme alıyordu. Halkta bir panik, sanki bomba, "Patlıyorum ha" demiş gibi. Bu sırada, "Aaaaa" deyip yere yatanlar bile vardı. Kamera, iki kolu çıkarı, bir bacağı ezilene bir iyice saptadı. Amma merak. Az sonra bombanın patlamadığını gören halk, yavaş yavaş yine halkayı daraltmağa başladı. Ben de daraltanların içindeyim. Ne olursa olsun şu bombayı göreceğim. Polisler kaktırdıkça, bize öyle bir iştah geliyordu ki, hadi bir daha aşk ile şevk ile diyor tüm gücümüzü bomba görmek uğruna harcıyorduk. Bir ara en öne geçmişim, ardından itiyorlar ama bombayı falan gördüğüm yok. Polis haklı olarak, cop kullanmağa başladı. Bir cop da ben yedim. O sırada gördüm, benim çanta, ahacık orta yerde duruyor. Kendi kendime, "Fırla oğlum, fırla da çantanı al git, bomba momba neyine? "

Fırladım. Ardından düdükler, koşuşanlar, "Dur yapma, canına kıymaaa"lar. Mal canın yongası be, onun içinde bulgur var, sumak var, erik kurusu var, kaysı kurusu var. Çantanı kaptım, yine koşmağa başladım. Bir uğultu, kalabalıkta bir sarsıntı, bir çalkalanma. Hem de nasıl çalkalanma, ben insan halkasının yanına yaklaşır yaklaşmaz, başta polis olmak üzere tüm insanlar, sanki eşek arısı sokmuş gibi kaçışmağa başladılar. Kalabalığın bu yanına saptım, hop ordaki-ler kaçışmağa başladılar, hem de yalvara yalvara:

"Yapma, acı bize, çoluğumuz çocuğumuz var" diye.

Önümde var belki iki yüz kişi perem perem kaçıyorlar. Kimin yanına yaklaşısam, adam hemen tam siper. Ardım sıra canavar düdükleri, itfaiye arabaları cankurtaranlar geliyor. İyi de niye?

Bir yerde ayağım tökezledi, çanta bir yana, ben bir yana, çığlık gökyüzüne.

"Aaaaaaaa! "

Hemen polis ses yükseltici çalıştı.

"Hiç kıpırdama oradan. Kendine acımıyorsun, bu insanlara acı. Teslim ol! "

Demek bu yöreye doğru kaçan biri var ki, iyice çevresi sarılmış olmalı. Amma iş ha, az önce bomba, şimdi de bir canavar. Haydi çantanızı kurtardık bombayı göremedik, bari şu canavarı görelim. Hem de susuzluğa iyi gelir, çantadan bir erik kurusu çıkarıp yiyelim. Açtım çantayı. Ses yükseldi:

— Sakın fitilini ateşleme!

Demek namussuz elinde bombayla geziyor. Erik kurusunu çıkardım. Ses yükseldi;

— El bombası mı onlar?

Vay namussuz, demek yanında el bombası da taşıyor.

Bir polis sürüne sürüne yanıma yaklaşıyor. Belli ki canavardan korkuyor, ama zavallı susamış ne yapsın, benden erik kurusu isteyecek. "Gel gel" diye işaret ettim, elimi çantaya attım, polis firt geri döndü, sürüne sürüne, ama kırkayak gibi uzaklaştı gitti.

— Çevren sarıldı, kaçamazsın.

Eh bana nesi, çevresi sarılmış, ben iyisi çantanı kapıp... O da nesi, ayağa kalkmamla birlikte, çok tazyikli bir su beni yere yıkıverdi. Yahu, breh, aman... Hop karga tulumba, dört polis aldı

götürdüler beni.

— Yahu çantam, bulgur çantam! Sumak da var içinde yahu!

# SELÂMI USTA'NIN ALETİ

Beni paranoyak ettiler, dilerim kendileri şizofreni olsunlar. Gerçi kendilerini şöyle sıkı bir muayeneden geçirsek birçoğu şizofreninin de ötesinde hastadırlar ya! Olan bana oldu.

Şimdi şu silahlı saldırılar günlük olaylardan sayılmağa başlandı ya, işte bende bir şüphe, öyle ki kimle karşılaşsam ondan hemen şüpheleniyorum. Bu adam bir yerlerinde bir tabanca saklıyor, az sonra bir punduna getirip ver edecek kurşunu orama burama."

İlk kez berberde geldi başıma. Yıllardır tıraş olduğum berber Selâmi ustadan o günü tıraş olurken şüphelenmeğe başladım. Tıraş için makası boynuma değdirir değdirmez, havaya zıplıyordum. Belli kerata numara yapıyor, az sonra makas yerine boynuma tabancayı dayayıp ver edecek kurşunu! Niye hep ardımda? öyle ya, saçımın hiç önleriyle ilgilendiği yok, bir tutturmuş ense, hep ensemble uğraşüyor. Belli ki kurşunu ensemin neresine boşaltacağını ayarlıyor. Az sonra gözlerimi kapadığım bir anda, çekmecedan yeni makas çıkarma numarasıyla tabancasını kapacak, ondan sonra dan dan dan. E pekiyi ne duruyorum ben böyle berber Selâmi ustanın önünde kurbanlık koyun gibi? Hı, bile bile ölmeni mi bekliyorsun? Yıllardır, varmadın mı şu berber Selâmi denen adamın suratının farkına? Cellâtlara benziyor, Kimbilir, belki de sokağın tenhalaşmasını bekliyor. Şöyle insanların az geçtiği bir anda, kurşunu yandan şakağıma. Onun için sık sık tıraşı bırakıp kapıdan sokağa bakıyor. Belki de tabancasının ucuna susturucu da takmıştır canavar herif. Aynada gözgöze geldik, öyle bir bakıştık ki. Kırk yıllık düşmanlar böyle bakmazlar birbirlerine. Kaşımın birini kaldırdım, gözlerimi kıstım, boyuna tetikteyim, çünkü berber Selâmi usta benden çok tetikte. Çekmeceye el attığı anda, fırlayacağım ve adamın pestilini çıkaracağım. Büyük bir kin içinde sabırsızlıkla bekliyorum çekmeceye el atmasını. Utan ulan utan, on dört yıldır on günde bir tıraş olurum sana. Kim bilir, benim yüzümden kursağından kaç kilo et geçmiştir? Şimdi senin kursağından et geçiren bir adamın burada ensesine kurşunu sıkıp etlerini parça parça edeceksin. Hadi et de görelim inek. Yay gibi gerilmişim, bak bak şuna, ne diyor kurbanlık koyununa:

"Gerilme, kendini serbest bırak"

Senin karşında ağzı açık avanak var öyle mi? Hadi gidiver de çekmeceye doğru, uzatıver de çekmeceye elini, dünyanın kaç bucak olduğunu göstereyim sana.

"Havalar çok sıcak değil mi beyim?"

Numaraya bak sen, konuşma dalgasına beni tongaya bastıracak, aklı sıra ben de boş bulunacağım, o sıra elini atacak çekmeceye, dan dan dan üç kurşun, biz öteki dünyaya. Yağma yok Selâmi bey, Allah bugün ya sana verecek, ya da bana. Terini siliyor, numara, vantilatörü açıyor, süper numara, Biz o numaraları yutmamız oğlum. Hadi erkeksen var çekmecenin yanına.

"Sizi yeni aldığım usturayla kazıyacağım."

Demek yeni almış hergele, tabancanın ilk denemesini bende yapacak. Bakacak bu yandan sıkınca, bakalım o yandan kabağı delip çıkıyor mu kurşun? Bak bak, parmak basıyor namussuz namluyu dayayacağı yere.

"Sivilce mi çıkmış burada?"

Sinirden nasıl tirtir titriyorum, bacaklarım, kollarım zangır zangır sallanıyor.

"Noluyor size beyim?"

Konuşamıyorum ki. Dudaklarım titreye titreye:

"Devam, dedim, tıraşa devam."

Beni öldüreceğini anladığımı çaktırmamağa çalışıyorum ama, elimde değil ki. Kim ölümle burun buruna gelir de benim gibi heyecanlanmaz? Nasıl soğukkanlı hergele, sanki az sonra o korkunç cinayeti kendisi işlemeyecekmiş gibi. Yoo yoo heyecanlanıyor, ama bana belli etmemeğe çalışıyor. O alnındaki boncuk boncuk terler niye? O of lamalar puflamalar niye? Haydi, gene baktı sokağa... Yüzü gülüyor, tamam, sokak boş, şimdi çekmeceye yaklaşacak, elini atacak, ve çevik bir kovboy gibi, üzerime kurşunlan boşaltacak.

Tamam gidiyor, çekmeceye gidiyor.

Koltuktan kalkmamla oradaki eski usturayı kapmam bir oldu. Ardından sarılıverdim berber Selâmi'nin, usturayı da boğazına dayadım. Bağırdım:

— Çıkar ulan hergele!

Dönmeğe çalıştı, usturayı iyice boğazına dayadım:

— Ulan çıkar, seni doğrarım!

İkimiz de terden sırılsıklam olmuşuz, yine gürlledim:

— Çıkar, keseceğim seni.

Çok korkulu çıktı sesi, haşşöyle inek...

— Çıkarayım! Ama şey ayıp değil mi bu yaştan sonra, elli iki yaşındayım.

— Elli iki yaşındasın, utanmıyorsun değil mi? Ulan gençlere öğüt verecek, onları doğru yola getirecek öğütler verecek zamanımız, ama sen ve senin gibiler hâlâ kötü yolda, çıkar diyorum keseceğim.

— Oğlum ayıp, dükkân açık, sonra görürler falan.

— Görsünler, ben de görmelerini istiyorum zaten Kamıtlayacağım senin bu işi yaptığını ve seni ellerimle teslim edeceğim.

— Oğlum yok, vallahi benim bu taraklarda bezim yok.

— Var ulan, çıkar.

— Madem izin ver, çıkarayım.

Pazularından iyice yakaladım, çekmeceye doğru götürdüm. Bağırdım:

— Çıkar!

— Sen ellerimi böyle sımsıkı tutmuşken nasıl çıkarabilirim?

Allah!.. Demek tabanca çekmeceye değil üzerindeymiş. Ah ne avanağım ben, ne aptalım, ben. Bedavadan yaşıyorum, bedavadan.

— Çıkaaar!

Demek pantolonunun içindeymiş. Ben de diyorum niye bu adam saçımın hiç önüyle uğraşmaz da arkasıyla uğraşır. Biliyor, ön tarafıma geçse, pantolonunun içindeki kocaman silahı göreceğim. Daha çok sinirlendim, ha kestim, ha keseceğim, hattâ usturayı biraz fazla bastırmış olacağım ki, namussuz can havliyle bağırdı:

— Kesme çıkarıyorum...

Şöyle yan dönecek oldu,

— Merak etme, dedim, sokak تنها, kimsecikler geçmiyor.

Mırıldandı:

— Allahım, bu yaştan sonra bu da mı başıma gelecekti?

— Kes! Bu yaştan sonra, bu yaştan sonra... Bana bak, pantolonu çıkardıktan sonra öylece dur, ben yapacağımı biliyorum.

Ağlar gibi:

— Ben de biliyorum, dedi.

— Biliyorsun tâbi, hıznır, dedim.

Namussuz pantolonu indirdi. Titremem öyle ki, her yanım zangır zangır ötüyor, elimdeki ustura berberin boğazında keman yayı gibi gidip geliyordu.

— Sen iyice azmışsın oğlum, nolur yalvarırım beni bırak, dedi.

Azmışım ha, azmışım ha, ulan asıl siz azmışsınız. Ne lan bu hergün hergün.

Bağırdım:

— Asıl sen ve senin gibiler azmışsınız, bu yaştan sonra utanmıyor musunuz?

— Tamam, çıkardım, dedi.

Bağırdım:

— Ver o âleti bana.

— Ne âletini? dedi.

— Ulan âleti, şimdi keserim.

— Nasıl vereyim oğlum, olmaz ki.

Bağırmışım:

— Ben onu almasını bilirim.

Berber Selâmi ustayı yere yıkıp, ön taraftaki tabancayı almak için orasını burasını karıştırıyordum ki, ardından güçlü güçlü eller tuttu. İşte o zaman bağırdı Selâmi usta:

— İmdaaat, bu adam şeyimi kesecek, diye.

Güçlü eller, dört oldu, beş oldu, altı oldu. On beş yaşlarında bir çocuk, elinde bir sefertasi; berberin yanına çökmüş:

— Baba babaaa, diye ağlıyordu.

— Karakol, mahkeme, sağolsun berber Selâmi usta beni affetti ama, bendeki paranoyaklık geçmedi ki. Şimdi de şu otobüste ar kamda durmakta olan eli kesekâğıtlı adamdan şüphelendim. Mutlaka kesekâğıdının içinde tabanca var. Ya bir durak, ya iki durak sonra beni haklayacak. O haklamadan, ben onu haklarım. Hem de şimdi. Yatırdım adamı yere, neren ister, neren istemez...

Adamın kesekâğıdında kemer patlıcan varmış, bana nesi?



# HASTA OSMAN HASTANEYE YATTIĞINA PİŞMAN

Hani hastanelerde, hastaların başucunda ne işe yarar ki—" dersin. Büyük hastane bakıcı veya hemşire koşa koşa gelir.

Gelir mi? Böyle düşünüyorsan hiç yatma hastaneye, sonra zile basar basar, kimsenin gelmediğini görünce, "Vay ulan, bu da ne işe yarar ki?" dersin. Büyük hastaneleri bilmem ama, ufak kent hastanelerinin tümü böyledir. Hele gece oldu mu, hele saat yirmi dördü vurdu mu, zili çalmak değil, koğuşun ortasında bomba patlatsan, kimse gelmez.

İşte böyle hastanelerden birinde geçenlerde bir buçuk ay yattım. Evellallah kırk beşinci günün sonunda hastaneden çıkarken tam olmuştum.

İlkin hastanın birine lavmanla işe başladım. Gerçi lavman yapmak falan bilmezdim ama, ah o koşullar yok mu? Yanımdaki hasta inim inim inliyor.

"Arkadaş nolur basın şu zile, hastabakıcı gelsin, hemşire gelsin, bana bir lavman yapsınlar, yoksa patlayacağım."

Sen istediğın denli patla, nerden bulacaksın gecenin o saatinde hemşireyi, hastabakıcıyı. Yanımdaki diğer hasta:

— Âbi, şayet lavman yapmayı biliyorsan, ben lavmanın yerini biliyorum, dedi. Gitti, iki dakika sonra lavmanı aldı geldi. Hasta inleyip duruyor:

— Nolur beni kurtarın!

En uçtaki hasta.

— Vallahi ben bir kez görmüştüm nasıl yapıldığını, ama cesaret edip yapamam, dedi.

— Ben yaparım, dedim, gel göster.

Köşedeki hasta geldi, gösterdi. Ben de tutup inleyen hastanın üzerinde uyguladım. Az sonra, inleyen hastanın,

— Oh dünya varmış, Allah senden razı olsun arkadaş, dediğini duydum.

Sabahleyin hemşire geldiğinde, ilk iş,

— Lavmanı kim yaptı? diye sordu.

— Ben, dedim. Zavallı çok sıkıntı çekiyordu.

— Çok güzel, dedi hemşire, şimdi şuradaki ikinci koğuşta bir hasta var, pencerenin yanında yatakta yatıyor, ona da bir lavman yapıver.

Hastalığım, öyle yatar hastalık olmadığından, kalktım gittim, o inleyen hastayı da kurtardım.

Bir hafta sonra, ilk iğnemi de yaptım. Hariciye koğuşunda bir hasta, inim inim inler sancıdan, sancı dindirme iğnesi hazır, enjektör hazır, çünkü hastanenin her yanını babamın evi gibi öğrenmişim, gelgelelim iğne vuracak insan yok.

— Ah, dedi bir başka hasta, ben iğne vurmasını bilirim ama, şu denli cesaretim yok. İstersen sana nasıl vurulacağını göstereyim, deh et gitsin iğneyi.

— Yahu adamı sakat falan bırakmayalım.

— Yok canım yaparsın sen, baksana adamcağız ağrıdan battaniye yırtmakta...

Olur mu olur, aldık ampulu, aldık enjektörü, çektim ilacı enjektöre, açtım hastanın kabasını, arkadaş:

"Aha şura, yok yok şura, aha bura daha iyi..." derken, deh ettim iğneyi adamın kabasına. Adam, "Ihh" etti ama yarım saat sonra tatlı tatlı uyudu gitti. Sabahleyin hâriciyenin hemşiresi sormuş soruşturmuş, iğneyi benim yaptığımı öğrenmiş. Akşam üzeri giderken elime bir liste verdi:

"Şuna şu iğnesi yapılacak, buna bu iğnesi yapılacak, şu da damardan olacak."

— Damardan, aman hemşiranım, dedim ben damardan iğne yapmasını bilmem.

— A darılırım vallahi, öğren canım, dedi. Hava kaçırmayacaksın hepsi okadar...

O günden sonra hastanenin iğne işleri de benim üzerime kaldı. Öyle ki, hemşireler bizim koğuşa geliyor,

— Osmaaan, Osmaaan, diye beni çağırıyorlardı.

— Buyur hemşiranım!

— Ben ameliyata gireceğim, acil gelmiş, ıyordu. Derken başıma laboratuvarı da sardılar.

— Yahu kolay be kardeşim, sana bugün doktor Osman demişler, nesi var ki bunun? Buraya bakan Celal beyin kızı evleniyor, nah ilâçlar şurada, sen burada büyük tahliller yapacak değilsin ki, kan grubu, sonracıma şeker var mı, üre var mı, löko sit vs. vs... Aha, lökosit var mı yok mu, şöyle yaparsın.

Yok gerçekten bende de yetenek varmış. Onu da öğrendim. Yerine bedava çalışan birinin bulunduğunu, hem de bu kişinin hasta olduğunu öğrenen Celal, artık o günden sonra hastaneye günde yarım saat uğrar oldu.

Ayıp hani, bunca işten anlar da insan, hiç fizik tedaviden anlamaz mı? Oysa ki fizik tedavi dediğimiz şey hepsinden kolay. Bunun lambası var, semeri var. Semer altına gireceği semere koyar, fişini takarsın, lamba altına girecek olanı lambanın altına koyar, bir bu hastanın, bir öteki hastanın yanına koşarsın, terleyenini terini siler, arada bir, "Kıpırdama" falan dersin, sonra da kremle ışınladığın yeri bir güzel ovar, "Haydi yallah" dersin. Fizik tedaviyi de öğrendim. İsteddiği denli fizik tedavinin hastabakıcısı kaytarsın, karı kız peşinde koşsun, nasıl olsa hastanede Osman var. Osman'dan doktor da memnun. Durup durup:

— Sen daha önceleri bu işte çalışmışsın Osman efendi, yalan söyleme, diyordu.

Al bakalım, diş de çektirsinler mi bana? Aşçının dişi aman Allah olmuş. Hastanenin diş doktoru yok. Teknisyen var ama, içkici nin teki, kimbilir şimdi hangi meyhanedeymiş. Aşçı şu anda başka bir diş doktoruna gitse, kimbilir kaç lirasını almış, hastanedeki doktor, "Osman ne güne duruyor?" di yesiymiş. Osman bu, bunca işten anlayan, hiç diş çekmeden anlamaz mıymış, mahsus söylemiyormuş, o işi de üzerine yıkmasınlar diye. Aşçı yamakları beni saltanatla, diş polikliniğine götürdüler. Aşçıbaşı çoktan oturmuş koltuğa, ağzını kovan gibi açmış:

— Aha şu diş, diyordu.

— Yahu usta, ben diş çekmesini bilmem.

— Bilirsin bilirsin, çek şu dişi, kimseye söylemem.

Artık, iğne vurmasını biliyorum ya, vurdum uyuşturucu iğneyi. Aşçıbaşının dişi uyuşunca, kendime okkalı bir pense seçtim, ayağımın birini duvara dayadım, soktum penseyi aşçıbaşının ağzına, yerleştirdim penseyi çekilecek dişe, "Ya Allah, hıı..." Çürük diş pensenin ucundaydı. Ve aşçıbaşı:

— Yahu elin amma da hafifmiş, diyordu.

İnekler, guya söylemeyeceklerdi. O günü hastanede yayıldı:

— Yahu Osman efendi ne diş çekermiş de haberimiz yokmuş.

— Yaa öyle mi?

O günden sonra diş çekme işi de üzerimize kaldı. Ben artık kendi hastalığımı unutmuştum, arada bir,

— Benim hastalık, falan, diye mırıldan sam,

— Amman yahu, senin gibi adam bunu bize mi sorar doktor Osman? diyorlardı.

— Pekiyi, madem öyle, ben iyi oldum, taburcu edin beni hastaneden, diyordum.

O zaman çıkmamam için otuz iki tür kulp buluyorlardı.

Kırk beşinci güne dek zor dayandım. Ne gecem vardı, ne de gündüzüm. Ara sıra aşçının yanına insem, o bile bana sütlaç falan yaptırıyor kendisi kaytarıp,

— Yahu sen bir numaralı aşçıymışsın be, diyordu.

Korkmağa başladım. Bu adamlar sanırım ellinci günü beni ameliyatlara falan da sokarlardı. Onun için kırk altıncı günde kendi kendimi taburcu ettim. Gecenin bir saatinde, hastaneden fırladım kaçtım.

İşte o günü sabaha dek, o günü akşama dek hastane elli altıya gitmiş, işler çorba olmuş, herşey birbirine karışmış, hastanede tüm hizmetler durmuş. Baş doktor bağırır dururmuş:

— Bulun gelin Osman efendiyi, diye.

Hıh, Osman efendi anayidir sanki. Gelsin de, doğumları da üzerime yıkın iyi mi?

# BEN DE SENİN

Geçenlerde bir aydınlar toplantısında bulundum. Arkadaşlar, bizim ulusun, niçin küfürbaz bir ulus olduğu üzerinde konuşuyorlardı. Bir arkadaş:

— Efendim, affınıza sığınarak, size olmuş bir olayı anlatayım, dedi. Adamın kafası kızmış, tutmuş İngilizce, çok çok affedersiniz ana avrat sövmüş, ay ne ayıp. İngilizce çevirmişler, demişler ki, "İşte bu Türk senin ananı avradını şöyle şöyle edecekmış." İngiliz gözlerini şaşkınlıktan iri iri ayırmış, bir Türk'e bakmış, bir uzaklara, bir Türk'e bakmış bir uzaklara, "Nasıl olur bu iş, demiş, benim karım, benim, annem tâ İngiltere'de, bu adam oralara gidecek de, benim karımı annemi bulacak da, aman olacak şey değil, olanaksız." İngiliz, olmaz anlamında başını üç beş kez sallamış, ama Türk dayatmış, "Ben senin ananı avradını şaparım" diye. Sonunda İngiliz yanından çekmiş gitmiş. Şayet bu adamın karşısındaki bir İngiliz olmasaydı da Türk olsaydı?

Çok kibar biri:

— Efendim, dedi, derhal o da ona söverdi.

— Niçin? diye başka biri daha çok incelikte sordu. Yanıtladı beriki:

— Efendim çünkü başka yapacağı bir şey yoktur. Olanaklar ancak sövmeye elverişli olduğundan salt sövebilir. Şayet sövmeyse oradakiler yanında aşağılanmış sayılır, onun için sövmek zorundadır. Ama şuraya bir çıkarma yapmak isterim ki aydınlar arasında tâbi böyle bir şey söz konusu olamaz.

İpek kıravatlı biri:

— Efendim, dedi, geri kalmış uluslarda kadınlar daima aşağılanmıştır. Aşağılandıkları için küfür denir denmez, hemen kadınlar akla gelmektedir. Niçin küfreden biri, "Senin babanı dedeni şöyle şöyle yaparım, demez de, ananı avradını, der? Bu nokta üzerinde durmanızı rica ederim. Kadın sövülerek de sömürülmektedir geri kalmış ülkelerde. Hattâ ben bir kezinde gözlerimle gördüm, gözlerimle tanık oldum. Birisi birine karısının yanında sövüyordu, hem de kadının gözlerinin içine baka baka, "Senin karımı şöyle şöyle yaparım" diyordu. Adam çok sinirlendi, ötekinin yakasını tuttu: "Ben de senin avradını şöyle şöyle yaparım" dedi. Efendim, bir otobüs durağında tüm halkın gözlerinin önünde oluyordu bu olay. Bu kez öteki adam, bir daha kadının gözlerinin içine bakarak, adama, "Senin avradını şöyle şöyle yaparım", dedi. Kadının kocası da, "Ben de senin avradını..." diyerek adamın yakasına yapıştı. Burada noldu biliyor musunuz, kadın araya girdi, kocasına. "Sen deli misin, bana ne yapabilir o?" diye bağırdı. Ama kadının kocası, öyle bir bağırış bağırdı ki, "O sana birşey yapamaz, ama, ben onun karısını şaparım dedi. Kadının kendi namusu ortaya atıldığı halde kocasını kurtarmak için hiç kızmamış görüldü. Ayrıca, kendi kocası başka kadınla ilgi kuracağı için de hiç kıskanmadı. Ve böylece kadın, bir durak insanın önünde aşağılanmış oldu. Ama öteki

kadınlar kadına, "Bravo, bir cinayeti önledin" dediler. Oysa ki oradaki kadınlar da aşağılanmışlardı, bunun farkında değildiler.

Gözlüklü biri:

— Beyefendiye canı gönülden katılıyorum, dedi. Ama salt kadınlar mı ki? Geri kalmış uluslarda bir güçlüler vardır, bir de güçsüzler. Güçlüler azdır, güçsüzler çoktur. İşte bu güçsüzler haklarını alamayınca küfredeler. örneğin, güçlü adalet önünde haklı çıkar, güçsüz haksız çıkar. Güçsüz o zaman ne yapar, çıkar çıkmaz başlar küfretmeğe. Karakolda dayağı yer, eve gelir, başlar evde kendini dövenlere sövüp saymağa... Hı, patrondan hakkını alamaz, patronun yüzüne karşı sövse, işten derhal atılacağını bilir. Onun için akşam bekler, eve gelince geçer pencerenin önüne, pencerenin pervazını patron yerine koyar, affedersiniz, ana avrat dümdüz gider. Hastası hastane kapılarında sürünür, yatıramaz, koyar arabanın içine, eve dönüşünde başlar başdoktorun dan hademesine dek küfretmeğe. Şoför de, "Açılırsın, et âbi et, diye ona yardım ettiği gibi, bir kezinde ben bu anasını avradını şaptıklarımın eline düşmüştüm de" diyerek söze girişir. Getirir konuyu kendi arabasına, parçacıya söver, trafiğe söver, kendine ceza yazanlara söver, hattâ kapıyı hızlı kapatanlara söver.

— Çok yakında, dedi alını kabak biri, bir baba gördüm, çocuğunu ön kayıtle bir yere yazdırmış, listeler asılmış, çocuğunun adı yok. Ama orada başladı hemen ana avrat sövmeğe.

— Kime sövüyordu? diye sordular.

— Bilmiyorum, dedi alını kabak adam, yalnız baba, "Benim çocuğumu açıkta bırakanların anasını avradını!" diye ver ediyordu küfrü.

Yüzü tombul biri:

— O günü postaneye mektup atmağa gitmiştim. Adamın biri Erzurum'u aramış telefonla, dört buçuk saat olmuş, hâlâ Erzurum çıkmamış, telefon kabinesine bakıp bakıp ana avrat sövüyordu. Aman ne küfür, telefonun ahizesinden başlıyor sövmeye, teline, numarasına, telefon direklerine, fincanlarına ver ediyordu küfrü. Aslında ne denli ayıp değil mi?

— Ya öyle, dedi ötekiler.

— Efendim, dedi sakallı biri, geçenlerde en ilginçini yağmur yağarken durakta gördüm. Hiç tahmin etmezsiniz, yaşlı başlı adamın biri, otobüsler zıngazınk dolu geçmeğe başlayınca, çıkıverdi orta yere başladı küfretmeğe. Ben iki elle küfredildiğini orada gördüm. Aman efendim ne ayıp ne ayıp, adam küfretmiyor, sanki küfür dansı yapıyordu. Yolun ortasında bir trafik polisi gibi duruyor, ama elleriyle kollarıyla kalaylıyordu boyuna. Kadınlar utanmadılar bu küfürlerden, hep birden adamın haklı olduğuna ilişkin baş salladılar. Erkeklerden bir bölümü adamın yanına giderek, onlar da koro halinde birlikte küfre başladılar. Az sonra bu koro rahatlamış olarak durağın altına geçti. Bir süre beklediler. Dayanma güçleri bitince, yine koro başı olan yaşlı adam yola çıktı, otobüslerin geldiği yola bakarak ana avrat başladı sövmeğe, ötekiler de onun yanına gittiler, hep birden sövdüler, kadınlar yine baş salladılar. Bu durum tam üç kez yinelendi. Otobüslerde geç zaman yer bulunamayınca küfür korosu söverek, her biri bir yana dağıldı gitti.

Sarışın biri:

— Yâni efendim, ben naçizane şunu anlıyorum, dedi; arkadaşlar, halkımızı olayların küfürbaz yaptığını söylemek istiyorlar, öyle değil mi?

— Evet, dedi on'a yakın ağız.

Denetmen kılıklı biri:

— Efendim, dedi, pekiyi o zaman size ben şunu sorayım. Ülkemizde hiçbir olay olmasa, acaba halkımız hiç sövmeyecek mi?

Mırılıtlar oldu. Denetmen kılıklı adam:

— Söver, dedi. Bizde sövgü bazan övgüdür de. örneğin, çok iyi oynayan bir futbolcu için taraftarı şöyle bağıırıyordu: "Atar golü anasını avradını şaptığım öyle atar kī işte böyle lark diye atar." insanın akıllısının bile bu şekilde övüldüğünü duydum, "Anasını avradını şaptığımın adamı öyle akıllı ki arkadaş", diye. Demem şu ki, bizde sövgü biraz da övgüdür.

— Olabilir, dedi biri. Ama ben şunu söylemek isterim ki, bir ülkede şayet tüm şeyler şansa kalmışsa, o ülkede rahat rahat şu küfrü duyabilirsiniz. "Ben böyle şansın anasını avradını..." Düzene akıl erdiremeyen işi şansa bağlar. Şansın aslında düzen olduğunun farkında değildir. Şansa söverken bilinçsiz olarak düzene söver. Babadan şansa söven duyar, dayıdan duyar, az sonra düzenin şamarını yedi miydi, başlar kendisi de şansa sövmeğe.

— Affedersiniz, dedi ince uzun biri, ben psikologum. Şunu diyorum ki, şayet ulusumuzda bu sövme karakteri olmasaydı, çoktan büyük patlamalar olurdu ülkemizde. Halkımız söverek rahatlamakta, böylece büyük patlamaların önüne geçilmekte. Bu da bilinçli olarak yapılmaktadır. Örneğin, her akşam televizyonda, radyoda söylenen siyasi sözler bilinçlidir. Televizyonu izleyen, radyoyu dinleyen halk bu sözleri duyacak, ondan sonra hop oturup, hop kalkarak küfretmeğe başlayacak.

Denetmen kılıklı:

— Yâni arkadaş, dedi, televizyondaki, radyodaki o siyasi konuşmaları yapanlar, halk kendilerine küfür etsin diye mi oraya çıkıyor, o sözleri söylüyorlar?

— Elbette, dedi psikolog. Büyük patlamaların önüne geçerek günlerini gün etmek için hergün bir kişi görev alarak orada bir şeyler geveliyor. Halkın zaten şurasına gelmiş, ha patladı, ha patlayacak, işte o sözler, o gözler, o kaş göz oynatmalar, subabın açılmasına neden oluyor, halk o kaşı gözü, o dili sözü görünce başlıyor küfretmeğe.

Denetmen kılıklı adam:

— Katılmıyorum, size, dedi. Yâni oraya çıkanlar kendilerine küfrettirmek için mi çıkıyorlar.

— Elbette, dedi psikolog.

— Yanılıyorsunuz, dedi denetmen kılıklı adam.

— Yanılmıyorum, diye sesi az fazla çıktı psikologun. Oraya kendilerine sövdürmek için çıkıyorlar. Toplumun subaplarını açmak için.

— Hayır, diye bağırdı denetmen.

— Doğru! diye başka biri ilerden atılarak geldi denetmenin yanına. Bağırdı: Sen ne söylüyorsun beyefendi? Oradaki konuşmalara sövülmez de ne yapılır?

— Sen de mi? dedi denetmen, sen de mi sövüyorsun ha?

— Sövüyorum, nolmuş yâni? dedi adam.

— Sövezsin beyefendi.

— Söverim lan beyefendi, anladın mı söyverim.

— Sövezsin.

— Ulan sana da söyverim!

Denetmen kalktı, o ilerden atılıp gelen adamın yakasına yapıştı:

— Hele söv de göreyim...

Bir ses duyuldu:

— Ayıptır lan beyefendiler, hiç size yakışır mı? Kibar kibar hıyarlırsınız, şey yâni insanlırsınız, sövmek size yakışır mı?

Denetmen adamın yakasını tutmuş, illâ ki rahatlamak için bağırıyordu:

— Söv hadi söv, söv de göreyim.

— Bak söyverim beyefendi, beni buna zorunlu koyma.

— Söv lan, söv de göreyim, senin...

— Ulan ben de senin ananı avradını soyunu sopunu, susamdan ufağını, darıdan büyüğünü, eccini ceddini, nineni, ninenin ninesini.....

Sesler duyuldu:

— Haklı!...

— Haksız!...

— Lan ben haksız diyenin tâ anasını avradını...

— Ona haklı diyenin bacısını teyzesini...

On beş dakika bu çok kibar insanlar birbirlerine sövüp saydılar. Ondan sonra rahatlayıp birer sigara yaktılar. En son olarak benim fikrimi sordular.

— Beyfendi siz ne dersiniz?

Ne diyeyim:

— Ulan hepimizin anasını avradını.....

dedim. Burda lâftan başka bir şey ürettiğiniz yok.

# BİR İNGİLİZ'İN MEKTUBU

Türkler gerçekten çok cesur insanlar. Ben onlar gibisini hiç görmedim. Orada İstanbul'da Ahmet isimli birisiyle arkadaş oldum. Ahmet beni gezdirdi. Şayet yanımda Ahmet olmasaydı, ben hiçbir yeri gezemeye cektim. Çünkü biz korkağız, ama Türkler, ama Ahmet çok pekçok cesurlar.

Bir inşaatın yanından geçerken yukarıdaki usta malasını düşürdü. Mala benim omzumu, Ahmet'in kulağını sıyrarak ayağımızın dibine yuvarlandı. Ben nasıl korkmuşum, ben nasıl bağırılmışım, ama Ahmet aşkolsun, ne bağırdı, ne birşey söyledi, başını kaldırıp yukarıya bile bakmadı, yalnız:

— Önemli değil mister, dedi, düşen mala, kalas olabilir. Keser düşebilirdi, ustanın kendisi düşebilirdi.

İnşaatlar hep açık, ama Ahmetler bu inşaatların altından, sanki bir parktaymış, çınar ağacının altından geçiyorlarmış gibi gidip geliyorlar. İçlerinde zerre denli korku yok.

Ay ben bir yer gördüm, şaştım kaldım.

Dar attım kendimi dışarıya, bağurdım:

— Mister Ahmet, mister Ahmet çabuk çık! Canını kurtar!

Ahmet dışarı çıktı, benim korkudan dilim tutulmuştu.

— Ne oldu? diye Ahmet sordu, sigara alacaktım bakkaldan.

— Ay bakkal mı orası? diye sormuşum.

— Bakkal ya, dedi.

Oysa ki Ahmet'in bakkal dükkânı dediği yer tabandan tavana tepeleme bütangaz tüpleriyle doluydu. O sıra bakkalın çırağı küçük bir tüpü değiştirmiş, gaz kaçırıp kaçırmadığını kontrol için kibriti yakmış, tüpün altına üstüne tutuyor, nerede patlayacağını merakla bekliyordu. Ama sonradan gördüm ki, İstanbul dahi, İzmir dahi, Ankara dahi tüpler hep bakkalarda satılıyor... Yok yok, çok kahraman millet şu Türkler. Bombayla koyun koyuna yaşıyorlar, yine de aldıkları yok, hattâ bir bakkalın önünde, iki kişinin bu tüpler üzerine oturarak, zarlarla pullarla birşeyler oynadıklarını bile gördüm.

Ay ben daha neler gördüm, ne kahramanlıklar... Otobüs gördüm, halkın yarısı dışarda, bu hiç önemli değil, halk o denli alışmış ki bu sirk gösterisine, kimsenin ilgilendiği yok. Ben derim ki bu Türkler anadan doğma cambaz. Ben var ya, öyle salkım saçak, bir elim otobüste, geri yanım sokakta, iki durak değil, iki metre gidemem, ya korkudan elimi bırakırım, ya da kalbim durur ölürüm. Ama Türkler tanrı sizi inandırсын, o durumda sohbet ediyorlar, sigara içiyorlar, gelen geçene gülücük



yağdırmayı da hiç ihmal etmiyorlar. Ben bunlardan bir eliyle otobüsün kapısını yakalamış, öteki elinde sandöviç yiyeni bile gördüm. Fotoğrafını da çektim, şimdi burada, bu fotoğrafı görenler, "Bu hangi yarışma, fotoğrafta görülen kişi hangi ulusun yarışmacısı?" diye soruyorlar.

İnanmazsınız, üzeri tepeleme eşyayla dolu üstü açık bir kamyon gördüm. Şimdi siz, "Ay, hem arabanın üzeri açık, hem de üstü tepeleme eşyayla dolu" diye gözlerinizi şaşkınlıktan iri iri açıyorsunuz.değil mi? Pekiyi size bu eşyaların üzerinde on kişi vardı desem, yirmi kişi vardı desem, otuz desem, kırk desem ne yaparsınız? Tanrı başına yemin ediyorum ki söylediklerim doğru. Bu üstü açık kamyonlarda eşyaların tepesinde oturanlar ırgat milletindenmiş. Bu ırgatlık babadan oğula geçtiği için, çocuklar daha küçük yaşlarda, böyle kamyonların tepesinde götürüle getirile eğitilirlermiş. Çocuk büyüdüğü zaman, bir numaralı kamyon canbazı olur, hattâ çok iştaha geldiğinde, gabari ölçüsünü aşır da boynunu köprülerde uçurmadan kamyonun tepesinde halay bile çekermiş. İşte ben bu kamyonu görünce az daha küçük dilimi yutacaktım. Ne cesur, ne yetenekli ulus şu Türkler, saatte yüz kilometre hızla giden bir kamyonun tepesinde ayağa kalk ve halay çek. Bu kişiler asla yere düşmezlermiş, ama bazan şoför uyur, kamyonu devirirse, bu kırk kişinin biri bile sağlam kalmamış. İşte asıl önemli bu ya, nolacağım bile bile canbazlık yapmak... Bravo Türklere...

Bakın daha ne gördüm ben, kentler arası otobüse bindim. Türkiye çok gelişmiş bir ülke otobüslerine göre. Her otobüste televizyon var. Şimdi söyleyeceğime inanmayacaksınız, otobüs saatte yüz kilometre hızla giderken şoför oturduğu yerden kalktı, televizyonun düğmesini ayarladı. Otobüsteki kırk kişi, ne korktu, ne de bağırdı, salt ben bağırdım, herkes şaşkın şaşkın, "Noluyor" der gibi benim yüzüme baktı. Hattâ biri:

"Noluyor yahu, usta televizyonu ayarlıyor" dedi.

Kaptan televizyonu ayarladıktan sonra yerine oturdu, arabayı sürmeğe devam etti. Şayet kaptan televizyonu ayarlarken araba bir şarampola kayşa, kırk kişi tamam. Türkler hem bunu biliyorlar, hem de hiç korkmadan, televizyonu ayarlayan kaptana:

"Az daha usta, az daha ayarla" diyorlardı.

Ay ay aman isterseniz bunu anlatmayayım, tüyleriniz diken diken olur. Ah, usuma geldikçe benim de hâlâ tüylerim diken diken oluyor, çok geceler düşüme giriyor, yataktan fırlıyorum. Yok yok, mikropları demiyorum. Türkler o denli cesurlar ki tüm mikroplar da onlardan korkmuşlar. Benim anlatacağım o değil. Ay vallahi şu anda anlatırken yine tüylerim diken diken oldu. Birşey değil, bile bile ölüm. Ama kahraman Türklerin hiç aldırtdıkları yok. Hem de kadınından erkeğine, yaşlısından gencine, çoluğundan çocuğuna, tüm Türkler bu konuda büyük birer canbaz, büyük birer kahraman. Ülkemizde bunlardan bir tanesi olsa, hemen o kişiye, özel olarak "Karşıdan karşıya geçme" madalyası verilir, veya kraliçe onur nişanı verilir. Ama, Türkiye'de kime vereceksin ki, hepsi de lâyıık bu madalyaya.

Ahmet'le gezerken karşıdan karşıya geçmemiz gerekti. Bu yandan bir yığın otomobil, kamyon, otobüs geliyor, öteki yandan bir yığın otomobil, kamyon, otobüs geliyor. Aman Allahım, gözlerime inanamadım, Ahmet kaldırdı kendini pat diye kamyonların, otomobillerin, otobüslerin önüne attı. Onunla birlikte, bir yığın kahraman daha patır patır attılar kendilerini kamyonların, otomobillerin, otobüslerin önüne. Ben gözlerimi yummuş, açınca kaçı ezilmiş, kaçı ölmüş göreceğim diye zangır zangır titrer, "Ay ay, amaniiii!" diye bağıırken, Ahmet'in sesini duydum, "Gel gel" diyordu. Tanrı tanık olsun, bana bu ses öteki dünyadan gelir gibi oldu. Ahmet ölmüştü ve öteki dünyadan bana sesleniyordu. Gözlerimi korkuyla açtım, Ahmet caddenin karşı tarafından bana, "Gel gel" yapıyordu...

Ah Ahmet ah, ben nasıl gelirim oraya, nasıl yararım bu araç selini, hem bakalım, bende o denli yürek var mı ki kaldırıp kendimi arabaların ortasına pat diye atayım? Yok Ahmet yok, ben bunu yapamam, işaret ederim, dururlar, öy ]e geçerim. Ben böyle düşünüyordum, Ahmet, bu kez caddenin öteki yanından kaldırdı kendini arabaların arasına attı, "Eyvah dedim. Ahmet bu kez gitti..." Ahmet'in başını bir ara bir kamyonun arkasında gördüm, sonra bir baktım Ahmet bir taksinin önünde perende atıyor, sonra bir baktım, hop diye zıplamış benim yanımda. Bağırdım:

— Ahmet, bir yanına birşey olmadı ya?

— Yo, dedi, birşey falan mı oldu?

Hayır, Ahmet'in bir yanına hiç bir şey olmamıştı. Ahmet sağ salim karşıya geçmiş, sonra yine sağ salim caddenin bu yanına dönmüştü.

— Niye gelmediniz? diye bana sordu. Karşıya geçmemiz gerekli.

— Ahmet, ben senin gibi geçemem ki. Çiğnerler beni.

Şaştım, Ahmet dedi ki:

— Asıl, bu araçlardan geçmek için yol istersen o zaman seni çiğnerler.

— Yapma Ahmet, dünyada geçemem.

— Korkma zor değil. Gözlerini kapa, kaldır kendini at arabaların önüne.

— Ahmet parça parça olurum.

Ahmet beni inandırabilmek için, elini kaldırdı, araçların durmasını işaret etti, yandan yola girdi, birinci arabayı geçmiş ki, bağırdım:

— Eyvaah Ahmet gidiyor.

Ahmet zor canını kurtardı, bu yana kendini attı. Bana:

— Gördün mü mister, dedi, doğru dürüst yol istersen, doğru dürüst karşıya geçmek istersen mutlaka seni çiğnerler.

Ben iyice titremeğe başlamıştım.

— Ahmet, dedim, karşıya geçmemiz mutlaka gerekli mi?

— Elbette, dedi.

— Başka türlü geçemez miyiz Ahmet?

— Ya kuş olmamız gerekli, ya da helikopter gerekli.

Ahmet bana cesaret verebilmek için, kaldırdı kendini yine pat diye arabaların önüne attı. Bir daha kurbağa gibi zıpladı, bu kez kamyonun önüne kendini attı, bir daha zıpladı, kıl payı farkla, bir taksile çarpışmadan karşı kaldırım buldu. Hani su sporları vardır, yarışmacı yüzer, havuzun karşı kıyısına elini dokundurur, hemen döner, Ahmet de onun gibi yaptı, bu kez karşıdan attı kendini arabaların önüne. Hop Ahmet ortada, hop Ahmet bir minibüsün önünde, hop Ahmet yanımda.

— Gördün mü mister, dedi, çok kolay.

— Kolay da Ahmet, gel sen bunu bana sor. Bir usulü olmalı Ahmet mutlaka bunun, eğitilmiş

olmalısınız.

Ahmet:

— Hiçbir usulü yok, bunun, dedi. Ka dırıp kendini arabaların önüne atacaksın, yoksa burada sabaha dek beklersin...

— Şunlardan utan mister, dedi.

Gerçekten yaşlı kadınlar fileleriyle birlikte kendilerini kaldırdıkları gibi araçların önüne atıyorlardı. Hele çocuklar, daha yaşta, bir pire sıçraması gibi, üç sıçrayışta karşıyı buluyorlardı.

— Haydi, dedi Ahmet, işte şu damperli kamyonun önüne at kendini.

— Damperli, ölürüm Ahmet.

— Asıl böyle öleceksin, geçeyim mi geçmeyeyim mi derken öleceksin. Bizim şoförlerimiz alışkındırlar. Kaldır kendini kamyonun önüne at, rahat kurtarırlar seni de kendilerini de, ama böyle ikircikli davrandın mıydı, gelir alnının kabağından patlatır, seni yerde tuz torbası gibi sürüklerler.

— Yapamam Ahmet, dedim. Çoluğum var, çocuğum var.

— Bunca insanın yok mu, bizim yok mu? Şu gördüğün şoförlerin yok mu? Adamlar seni çiğnesinler de gidip hapislerde mi yatsınlar? Oysa ki, bu tür ikircikli hareket ederek onların başını derde sokacaksın. Kaldır at kendini arabaların altına, adamlar canlarını kurtarsınlar.

Tane tane terlemeğe başlamıştım. Yüreğim küt küt atıyordu. Ahmet:

— Alı bir kez atsan, alışırsın, dedi, aynı paraşütle atlamak gibi.

— Ahmet, paraşütün garantisi var, bunun hiçbir garantisi yok.

— Geçeyim mi yine karşıya? diye tutturdu.

— Yok, dedim, yüreğim ağzıma geliyor.

Bu sıra Ahmet'in başka bir önerisi oldu:

— Mister, dedi, sen şimdi gözlerini yum, kendini iyice serbest bırak, ben ardından bir tos vurayım, pat diye arabaların önüne düş, ondan sonra hiç gözünü açma, benim dediklerimi yap.

Ne yapayım... Allahım... Evet evet, ben karşıya geçtim... Gözlerimi yumdum, ancak belkemiğime öyle bir tos indi ki, sanırım yolun tam yansına dek fırlamışım. Kulağımın dibinde Ahmet'in sesini duydum:

— 302 geliyor sola fırlaa...

Fırladım. Ahmet'in sesi:

— Kum kamyonu geliyor, ileri atıl!

Atıldım, Ahmet'in sesi:

— Motosiklet biçecek, karnını içeri çek.

Çektim. Ahmet'in sesi:

— Son hızla kurbağalama, minibüs ananı belleyecek.

Kurbağaladım. Ahmet'in sesi:

— Balıklama kaldırım, otobüs pestil edecek...

Balıkladım... Ahmet'in sesi :

— Aç gözlerini...

Açtım ki gözlerimi karşı kaldırımdayım. Ahmet'in boynuna dolandım:

— Ahmet neredeyim ben?

— Karşı kaldırımdasın... Bak noldu, hiçbirşey oldu mu?

Evet, hiçbirşey olmamıştı, salt azıcık altımı ıslatmıştım.

— Olmadı Ahmet, dedim, sayende ben de buradan gitmeden kahraman olacağım...

Evet Türkler çok cesur insanlar. Cesurluklarını kanıtlamak için salt bu arabaların önüne kendilerini pat diye atmalan yeterli.

# ÖDÜLLÜK SUÇ

Suç sanırım annemle babamın. Karakol yapısı sanki işkence eviymiş gibi ne zaman karakolun önünden geçsek, annem:

"Sen bir daha benim dediğimi tutma da göreyim, kolundan yakaladığım gibi seni buraya getireceğim. Ondan sonra içerden sağ mı çıkarsın, ölü mü çıkarsın, onun orasını bilmem." derdi.

Yapının yazısını okurdum, "Karakol". Daha o anda, annemin elinden tuttuğum anda bile, bir yığın kara kara kolların, kıllı kıllı kolların oramdan buramdan yapıştıklarını, beni sık ha sık ettiklerini düşünürdüm. Yalvarırdım anneme.

"Bir daha söz, sözünü tutacağım anneciğim."

Annem bu sözü duyduktan sonra, kolumdan karakol yapısına götürür gibi çekiştirir, ben ciyak ciyak bağırır, karakol kapısına varınca, oradaki polis kaşlarını çatar, kafasını iki yana oynatırdı. Ben'se o anda ölür ölür dirilirdim.

Ya babam... Babam ya... O sanki hırlı mı?

"Adamı orada döverken, bir yandan da dizel motor çalıştırırlar ki, adamın sesi dışardan duyulmasın diye."

Bana bakar, gözlerimdeki korkuya, ekler.

"Sonra insanı iki kolundan iki ağaca ekmek tahtası gibi bağlarlar, ver ondan sonra sopayı, ver ondan sonra kırbacı..."

Korkmuş muyum, korkmamış mıyım, gözü bende...

"Bir de insanı elektriğe tutturdular mı, zangur zungur, zangur da zungur zungur..."

Eh, titriyorum artık. Babam mutlu...

"Oraya bir düştün mü ne baba söker, ne de dayı... Zaten kapının yanına yaklaşı mazsın ki, seni de alırlar içeri, polisin işine karıştın diye... Onun için derim ki oğlum, sakın oraya düşmeye gör, beni yok bil..."

"Titrerim mücrim gibi baktıkça istikbalime..." Ne zaman bu şarkıyı duysam radyodan, plâktan, hemen karakol gelir gözlerimin önüne.

"Yahu yine, söyleme şu şarkıyı."

"Niye lan?"

"Niyesi var mı, hep karakol geliyor aklıma."

"Allah düşmanımı düşürmesin oraya."

Yolda, polisin yanında bir çocuk mu gördüm, bir delikanlı mı gördüm, bir adam mı gördüm, tamam artık, o kişiye idama gi\* den biri gibi bakar, titredikçe titrerdim.

Sinemada bir yabancı film gördüm, polisin biri, çocuğun birinin yanağını okşuyordu. Hem polis, hem de yanaktan okşama... Olamaz... Filmin en heyecanlı yerinde bağırıverdim:

"Yiyecek onu!"

Yolda bir polis mi gördüm, ayaklarım birbirine dolaşıyor, tamam canım, var bir suçum ki bu adam üzerime doğru geliyor. Breh, hem de hızlı hızlı geliyor, yakaladı yakalayacak, iyisi mi, tabanları yağla... Yağlıyorum tabanları, hem de hiç ardıma bakmadan. ..

Otobüsle karakolun önünden mi geçiyorum, tam karakol yapısının önüne gelince, oturduğum yerde iki kat oluyorum. Ayaktaysam, iyice kalabalığın içine karışıyorum.

Okula bir polis, bir iş için mi geldi, haydi oradan ne işi olabilir ki polisin okulda, olsa olsa beni alıp götürmeğe gelmiştir. Okuldan kaçıyorum.

Karşıdan bir polis arabası mı geliyor? Hemen dükkânın birine dalıyorum:

"İki yüz elli gram polis!"

Şaşkın şaşkın bakıyorlar yüzüme. Girdiğim dükkân bakkal dükkânı da değil, kumaş satan bir dükkân.

Araç ehliyeti almıyorum, polisle karşılaşmak var. "İyi hâl kâğıtlık" hiçbir işe girişmiyorum. İşin ucunda karakol var. Çok sevdiğim müzik aygıtları satan dükkânın önünden bile geçmiyorum, çünkü yanında polis giysileri satan bir dükkân var. Orada polis giysileri mankenlerin üzerine geçirilmiş, şişkosu komiser, zayıfı polis. Şapkaları da bir duruyor ki başlarında, ha atladılar üzerime vitrin camını kırıp, ha atlayacaklar. Traş olduğum berberi bile bıraktım, bir daha dünyada gitmem oraya, traşım yarıya gelmişti, içeriye bir polis girdi. Aynada gördüm polisi, fırladım kaçtım dükkândan. Berberin beyaz önlüğü önümde. Polis ardıma düştü, ama ben gencim o yaşlı. O denli zor atlattım ki vartayı. Yoksa az daha polisin eline düşecektim. Tören yerinden bile kaçtım. Hiç o denli çok polisi bir arada görmemişim. bayramdan sonra, bir daha tören yerine de gitmedim. Ben diyeyim üç yüz polis, siz deyin beş yüz polis, rap rap rap yürüyerek benim üzerime doğru geliyorlardı. Kalabalığı yarıp nasıl kaçtım, bir ben bilirim, bir de bacaklarım.

"Pol ve Virgini " okumam, dünyada okumam. Pol var başında.

"Poliüretan", dünyada giymem o ayakkabıyı ayağıma, Pol var başında.

"Politika", enayi miyim, hiç ilgilenmem. Pol var başında.

— Seni karakoldan çağırıyorlar!

Yok canım, düş olsa gerek bu. Kapıdaki bekçi de düş, karakol da düş, çağırımları da düş... Ama imza atıyorum bekçinin uzattığı kâğıda. Kalem yazıyor, kâğıt cızırdıyor, karnımın içi geçiyor, ayaklarımdaki can tükeniyor. Kapı kapanıyor, bekçi gidiyor. Yüreğim, gümbür gümbür, ötüyor. Aha işte saat sekizi vuruyor, içinden kalktığım yatağım tortop. Pencereden giren ışık güçlü... Düş değil... Hapı yuttun mu düş değil işte.

"Seni karakoldan çağırıyorlar..."

— Anneeee!...

Annen nerde? Sakın "Baba" diye bağırma, baban da yok. Yoklar, çünkü artık sen bir başına oturuyorsun. Göçüp gitmiş onlar. Bir titreme, bir karın ağrısı. Bir baş dönmesi, bir kusma isteği... Gitmezsın... Gitmezsın ya... Girersin yorganın altına, çekersin yorganı başından... Girdim yatağın içine. Yorganı başımdan aşırıdım.

Üç gün yattım. Ne sokağa çıktım, ne de bakkala. Üç gün sonra yine kapı çalındı. Bekçi...

— Sizi karakoldan çağırıyorlar demiştik.

İzimi yitirsem, bulurlar. Ölsem yine bulurlar... Şapkalar, deynekler, elektrik akımları, dizel motoru, şap şap'lar, yıkın yere, bağlayın kalasalara, iğdiş edin namussuzu. Kıçına cop sokun, tırnaklarını sökün, ayağının altını bıçakla dilin, sonra tuz basın... Islak yerde yürütün hergeleyi, tutun kafasını kıvrırın.

"Demiştik", "Ne demiştik?" "Sizi karakoldan çağırıyorlar demiştik?" Suçum? Var işte ulan bir suçun. Suçun olmasa seni niye çağırırsınlar karakoldan? Pekiyi ben ne yaptım? Ne yaptım, ne yaptım, ne yaptım? Anımsamağa çalış oğlum, ne yaptın?... Bok anımsarsın... İşte o anımsamadığın şey için seni karakoldan çağırıyorlar, sana orada bir güzel anımsatırlar...

Haydi yürü artık. Durma kalk! Kurtuluş yok. Ne olacaksa bir an önce olsun... İyi bil ki suçlusun. Suçlu ayağa kalk. Bilmiyorsun değil mi suçunu? Bilme, zararı yok, onlar bilirler. Şimdi suçunu bir bir yüzüne karşı...

Suçum büyük mü, ufak mı? Büyük canım, hiç büyük olmasa üç gün arayla bekçi kapma gelir mi? Çok büyük senin suçun. Hem de nasıl suç, suçunu anımsamadığın bir suç ki, işte bu felâket. İnsan olan bir insan suçunu anımsar, demek ki sen insanlıktan da çıkmış, öyle işlemişsin suçunu. Bir canavarsın sen. Namussuz hergele seni, işle dünyanın en büyük suçunu, ondan sonra da çek yorganı başına, oh keyf kekâ... Sana orada gösterirler, kekâ mı, yoksa kaka mı? Nasıl yaptın ulan bunu, ha nasıl yaptın, hiç vicdanın sızlamadı mı?

İşte karakol yapısı, işte kapısı, işte kapısındaki polis... Ne diyeceksin ona, anımsamıyorum suçumu mu diyeceksin? O büyük suçunu anımsamıyorsun ha, hayvan herif, senin gibilerin yaşamaları zaten... Toplumun düzeni, anayasa, babayasa, tağyir... Kan içici iblis. Bulanık suratlı adam... Doğuştan suçlu... Yasa kaçağı. Tezyif... Servet düşmanı... Anarşist... Bokoğlu bok...

İçerdeyim, komiserin karşısındayım, titriyorum.. Lamp lamp lamp, bir dizel motor sesi kulaklarımın zarını yırtacak. Az sonra her yerin yırtılacak, caaart, bez gibi... Konuş hadi konuş, itiraf et, canavar olduğunu söyle.

— Ne titriyorsun ulan!

Konuşabilsem, suçumu anımsamıyorum diyeceğim ama, konuşamıyorum ki...

— Ulan titreme!...

Titriyorum. Polisler geliyor, polisler gidiyor, ziller çalıyor, kâğıtlar getiriliyor, dosyalar götürülüyor... Bilen yok, beni niçin çağırdıklarını bir bilen yok... Polisler yüzüme bakıyorlar, komiser yüzüme bakıyor, şak bir tokat suratımda patlıyor... Bir tokat mı, ne ki bir tokat, işlediğim suçun karşısında bir tokat sevgi, hattâ saygı... Mırıltılar, bakışlar, şingır mıngır çay bardağının sesi...

— Ulan titreme, konuş!...

— Be be ben ça ça ça...

— Mademki böyle zangır zangır titriyor, var bu herifin bir suçu.

Hah işte şöyle... Var ya... Hem de büyük suç... Canavarım ben, iblisim ben... Tağyir... Tezyif... Düzen... Düzensizlik... Her bir bok var bende. Ama suçum ne?

— Alın götürün bunu, suçunu söyletin!

Beynim, otuz beş yıllık beynim, sen bana yardım et, anımsa ulan anımsa, anımsa ne halt ettin? Gördün mü, duydun işte komiseri, bunlar da suçunu bilmiyorlar. E, sen de bilmiyorsun.

Dizel motorun sesi burnumun dibinde... Lamp lamp lamp... İri yarı bir polis, elinde kırbaç:

— Söyle ulan ne yaptın?

Anımsayamıyorum ki... suçum büyük biliyorum. Ama ne?

Şak şak şak... Şap şap şap... Küt küt küt...

— Söyle ulan, söyle ne yaptın?

Dayak yerken insan zamanın nasıl geçtiğinin farkına varmıyor. Polis yoruldu, ama ben suçumu anımsayamadım. İki kişi koluma girdiler, yine komiserin odasına çıkardılar.

— Söylemiyor komiserim. Galiba suçu çok büyük, bunca dayağa bana mısın demedi, ağzından bir kelime alamadık...

— Demek öyle ha... Kemikkıran'a havale edin...

Bu kez Kemikkıran aldı beni ele,

— Ulan tam dayaklık kıçın varmış, tam dayaklık bedeninin varmış... Söyle, yoksa senin cenazen çıkar buradan.

Şap şap şap, küt küt küt, pat pat pat!...

Falaka... Tabanlarım yarık yarık. Ah ulan bir anımsayabilsem. Anımsayabilsem o büyük suçumu. Kemikkıran, ününe leke düşürmemek için canla başla çalışıyor, ben de canla başla çalışıyorum, ama yok, yok anımsamıyorum. Kemikkıran öldü bitti, ama benden tıs yok. Cipler, merdivenler, başka bir yapı...

Parmak izlerim almıyor, resmim almıyor, yukarıya çıkarıyorlar, yüzleştiriyorlar, birilerini gösteriyorlar, dosyalar gelip gidiyor.

— Çok titriyor, var bir iş bu herifte. Belki de yılın en büyük suçunu ortaya çıkaracağız, götürün aşağı, konuşturun!...

Elektrik akımı hakkım, suçluyum ben. Sırtıma kum torbaları inip inip kalkıyor, hakkım, suçluyum ben.

— Ulan öleceksin, söyle suçunu kurtul bu işkenceden.

Anımsamıyorum... Bir yığın polis aşağıya iniyorlar, benim yanımda toplanıyorlar, daha büyükleri geliyor, hazırol duruyorlar, brifing yapıyorlar. Gözler hep bende. Evim aranmış, bakkalla



konuşulmuş, mahalle muhtarıyla konuşulmuş, çalıştığım yerde inceleme yapılmış, duvarda krokiler, plânlar... Daha büyük bir adam katılıyor brifinge. Kafa sallamalar, göz kırpmalar, fısıltılar. Daha büyüğe dosyalan açma, bandlar, teypler, sonra projeksiyon... Tebrikler, tebrikler, göz yaşlarıyla polisler, büyükler birbirlerinin boyunlarına sarılıyorlar, birbirlerini kutluyorlar... Büyük, "İkramiye" diyor, biri ekliyor, "Bekçi de var" diyor.

Seviniyorum, kendi kendime söylünyorum.

"İyi ulan, hiç olmazsa basit bir suçtan gelmişim buraya, ikramiyelik suçtan gelmişim." diyorum. İyi ama, ah şu suçumu bir anımsayabilsem...

# PIRE MEMET

Abicim benim adım Pire Memet. Yok ha, öyle hopladığım, zıpladığım veya âbime diyeyim mapustan kaçtığım falan için adım Pire Memet değil. Şimdi benim pirelere karşı büyük saygım vardır. Nedense pirelerin de bana. Koynumda belki otuz pire beslerim, hiçbiri de ısırılmaz beni. Niye ısırılmaz hâlâ bilmem. Koğuş arkadaşlarım kendi üstlerinde bir pire bulsalar, tutar bana getirirler. Ben de onu alır koynuma koyarım, bir daha o bir yere gitmez. Yâni ya âbicim hani sinek kâğıtları vardır. Yapışır sinek kalır üzerinde, beı de öyle, hangi pire gelse, yapışır bana, bir daha bir yere gitmez. İşte bu yüzden mapusta adımız Pire'ye çıktı. Ha pireler yüzünden rahatım da yerindedir, arkadaşlara bazan bir kızarım.

"Lan, derim, vallahi billahi pireleri bir salarsam üzerinize." O zaman bir dediğimi iki etmezler. Yok ha abicim, aslında ben hem çok pireciyim, hem de çok insancılıım.. Bakma ömür boyu mapus cezasına çarptırılmışız ama, suç acaba ölümlende mi öldürümlende mi?

Orası ayrı şey. Abicim, benim bu insan yanımlı çok iyi bildiklerinden, gardiyanın biri birgün beni köşeye çekerek:

"Pire, dedi, kurtarırsan beni ancak sen kurtarırsın."

"Amman Necmi âbicim noldu ki?" dedim.

"Sorma, dedi, benim gardiyanlığımdan hiç memnun değiller. Ben güya işi kaytarı yormuşum, görevime bağlı değilmişim. Hani işten atılmak hiçbirşey değil de, evde bir karı, anam, dört de çocuk var. İşten atıldığım gün ne yaparım bilmem ki?"

"Vah vah" dedim. "Pekiya ağabey, diye sordum, benim sana ne iyiliğim dokunabilir?"

"Memet, dedi Necmi gardiyan, bilirim pireleri bile çok seversin. Pireyi seven insanı da sever. Şimdi senden bir dileğim var, benim için hapishaneden kaçacaksın."

"Amman abi yapma, ben kaçamam" dedim.

"Canım kaçmayacaksın ki, dedi. Hazırlık yapacaksın, tam sen kaçarken ben yakalayacağım. Böylece hem üstlerimin gözüne girmiş olacağım, hem de görevde kalacağım. Gözünü seveyim Pire Memet, yap bana şu iyiliği."

Bu nasıl iyilikti anlayamadım.

"Abicim düşünüyüm." dedim.

"Söz, dedi Necmi gardiyan, şayet bir iki maaş ikramiye verirlerse, biri senin. Bak burada seni arayan yok, soran yok. Hiç olmazsa o parayla mapusta birkaç ay beyler paşalar gibi yaşarsın."

Hani Şu son öneri hoŐuma gitmemiŐ değildi. Gerçekten öyle, yaşam boyu mapus cezasına çarptırılmıŐ adam kaçarken yakalanırsa nolacak, alacağı bir iki yıl ceza daha.

"Tamam be Necmi âbicim, dedim. Canın sağolsun, yalnız bu işi nasıl yapacağız bana bir güzel anlat."

O günden sonra benim kaçma numaralarım başladı. Aslında çok basit, kaçacağım Ziyaret günü ziyaretçilerin arasına karıŐacaĐım, ondan sonra hop güm. Ama beni ziyarete gelen insan yok ki. Evelallah Necmi âbim onu da ayarladı. Necmi âbimin nöbetçi olduğu bir günde adım okundu.. Ulan aman hazır değilim.

Koğuş gardiyanı çıkardı koridora. Hop ordan ben helaya. Hemen helanın yan penceresinden çatıya. Oradan öteki koridorun helasına, hop açık kapıdan ziyaretçilerin arasına. Ziyaretçilerin arasındayım ama, Necmi âbim bakmıyor ki bu yana, öksürdüm, sestem duyulmuyor, ayağımı yere sertçe vurdum, yine duymuyor. Yahu yandık ki yandık! İstemem, elimi kolumu sallaya sallaya çeker giderim, ama olur mu hiç cıllık, ne konuŐmuŐuz Necmi âbimle, ben kaçacağım, o yakalayacak.

"HiÇ yahu Necmi âbi, burdayım yahu burda."

Necmi âbi sanıyor, kiremitleri kaldırmak, heladan helaya atlamak sanki yarım saat sürer. Yok be âbicim işte geldik. En iyisi önüne gideyim, ondan sonra kaçayım, dedim.. Vardım gittim Necmi âbinin önüne.

"HiÇ âbi" dedim.

"Hı" dedi, suratı alabora oldu. Ben kaçtım, o düdüğe asıldı, hop ensemden yakaladı.

Devrisi günü âbicim, hem benim resmim gazetelerde, hem de gardiyan Necmi âbimin. Necmi âbimin adının altında:

"Görevine bağlı, açığız gardiyan sayesinde yaşam boyu hapse mahkûm biri kaçarken yakalandı." ... "Ve gardiyana iki maaş tutarında ikramiye verildi."

Abicim, Necmi âbim erkek adammiŐ, bir maaŐını getirdi bana verdi. Ama çok sürmedi, beni alıp başka hapishaneye gönderdiler. Hem de Azılı Pire Memet olaraktan. Âbicim o hapishaneye bir girişim var, amman âbicim o ne sayĐı, o ne gösteriŐ. Kaçmak isteyenlerin hepsi yanımda:

"Pire usta, sen bu işin ustasıymıŐsın, Şöyle biz nasıl kaçalım?"

Âbicim, ben o zaman gözlerimi yana kaydırıyor, kendime büyük pozlar vererek:

"İnsan kaçmak istedikten sonra, çok kolay" diyorum.

"Nasıl âbi?" diye soruyorlar.

"Çok kolay lan, elinizi kolunuzu sallaya sallaya çıkın gidin."

"Breh breh, kimbilir elini kolunu sallaya sallaya kaçmanın yöntemi nasıl?" diyorlar. Ben yanıtlıyorum:

"Bekleyin görürsünüz."

Tabi, öteki cezaevinden "kaçar" damgasıyla geldiğimiz için, beni hiç gardiyansız bırakmıyorlar. Avluda bile, sanki kuş olup uçarmıŐım gibi, yanım sıra bile gardiyan yürüyor. Ama mapus içinde ünümüz öyle yayılmış ki, mapuslar bile inanıyor.

"Lan oğlum, adı üstünde Pire, bir sıçrarsa mapus duvarından uçar da kaçır, onun için yanı sıra gardiyan geziyor..."

"Heye efendi heye, bilmem ne hapishanesinde dokuz metrelik duvarın dibine gelmiş, onca mahkûmun gardiyanın önünde:

"Ulan burada da yaşanır mı be" demiş, vurmuş ayağını yere, uçmuş gitmiş duvardan.

Beş ay geçmedi aradan, birgün yanıma gardiyanın biri geldi, İsmail gardiyan. Fısıltıyla:

"Haberin var mı? dedi. Şayet senin gibi birini kaçarken hangi gardiyan yakalarsa, ona beş maaş tutarında ikramiye var. Çünkü sen azılısın."

"Vay anasını" dedim. İsmail gardiyan sordu:

"Nasıl niyetin var mı?"

"Hiç olmaz olur mu abicim? dedim. Şayet parayı kırışırsak, elbette varım."

Ufacık bir testere sayesinde âbicim işi hallettim. Yalnız testereyi İsmail âbim getirdi verdi. Banyonun penceresini kestim, oradan çamaşırlığa atladım. Çamaşırlığın penceresinden tel örgülerin ötesine atlayacağım baktım, aşağıda İsmail âbim duruyor.

"Hop geliyorum" dedim.

"Hop korkma, kucaklayacağım" dedi.

Hoppadak düştüm İsmail âbimin kucağına. İsmail âbim:

"Afferin çok başarılıydın" dedi, bir yandan da düdüğe asıldı. Yine gazetelerde resmim, yine gardiyan âbimin resmi, bir de alt yazı:

"Pire Memet, gardiyanın kucağına atladı."

Aldım âbicim iki buçuk maaş ikramiyemi, ama o cezaevinde de durdurmadılar, başka bir cezaevine.

Breh âbicim, hele mapusta adın kaçıcıya çıksın, gör sen izzeti ikramı. Ne katiller öyle işlem görür, ne de bilmem siyasiler. Ma pusun baş adamıyım sanki. Orâda da durup:

"Görün bakın, bir punduna getirir, ben yine kaçırım" diyordum. Herkes, gerçekten kaçacağıma inanmışlardı. Birgün başgardiyan:

"Bana bak, dedi odasında. Pire Memet, ne dersin canın kaçmak istiyor mu?"

"Eh, siz bilirsiniz âbi..." dedim.

Bildiler. Hepsi de kocaman kocaman bir aferinle birlikte, tüm gardiyanlar birer maaş ikramiye aldılar. Çünkü beni kaçırmak için birlikte çalışmışlar, işi birlikte kotarmışlar dı. Bu mapustan da kendi kendimi tahliye ettirmiştim, Ankara'dan gelen sahte telle. Oysa ki bu teli meli hep başgardiyan âbim yapmıştı. Beni saldılar dışarıya. Saldıktan sonra gelip kahvede yakaladılar. Nasıl olmuş, hemen birden telgrafın sahte olduğunu anlamışlar, ve canlarını dişlerine takarak beni arayıp bulmuşlar. Polise falan haber verselermiş, ühüü ben çoktan kaçır gidermişim. Oysa ki hıyarlar, on beş dakika da geç geldiler, kahvede onları bekleye bekleye canım çıktı.

Âbicim, ordan da başka hapishaneye. Artık hapishane kiralyım âbicim. Rahatım da öyle iyi ki.

Ama boş durdurmuyorlar ki. İllâ ki kaçmamı istiyorlar. Zor ama ne yapayım, kıramadım, tuttum bu kez mapusun altında kocaman bir tünel açtım. Çok çalıştım, ellerim kan topladı, haftalarca çalıştım, artık işin sonuna gelmiştim, bir kamyon geçmesin mi âbicim tam benim tünelin yola açılacak yerinden. Şansa bak âbicim. Ama belediye geldi doldurdu, dört gün daha çalıştım. Tam o gece kaçacağım, çıktım tünelden, hop bizim gardiyanlar tünelin başında. Âbicim tünelin resmi çıktı gazetelerde, benim resmim çıktı gazetelerde ve çok gözü açık gardiyan âbilerimin. Yalnız bu işte bana oyun ettiler, beş kuruş vermediler. O zaman çok kızdım bu işe âbicim. İnsan hani hakkını almalı değil mi ya? Bir sabah bavulumu, yatağımı topladım. Bir elime bavulumu aldım, bir elime dengimi, önce bizim koğuşun gardiyanına gittim.

"Yok arkadaş, ben sizinle çalışmam," dedim.

"Yapma be Pire, vallahi billahi bu işte benim suçum yok" dedi.

"Yok arkadaş, dedim, bizde cıkkılık yok." Oradan gittim başgardiyana:

"Âbi ben gidiyorum, dedim. Sizin yaptığınıza cıkkılık derler. Onun için bir dakika bile duramam burada."

"Yahu dur, arkadaşlarla bir konuşandık Pire" dedi ama, ben hapisane müdürünün odasına gittim, elini öptüm:

"Ben gidiyorum âbi," dedim.

"Niye memnun değil misin buradan?"" diye sordu.

"Yok âbi, dedim, biz onlara, size iyilik edelim diyoruz, ama siz iyiliğin kıymetini bilmiyorsunuz, hakkımı yiyorsunuz."

Çıktım kapıdan gittim.

Gidiş o gidiş... Sonradan anlamışlar benim yaşam boyu hapis cezasına mahkûm olduğumu. Ama gitmem ki âbicim, söz versinler paranın yansını vereceklerine hemen gidip teslim olayım.

# ÜNİVERSİTE KAPISI

— Olmaz efendim olmaz! diye bağırdı emekli yarbay Hayri bey. Olmaz, siz bu plânla bu çocuğu feda edersiniz. Biz bunun içinden yetiştik, bu ne biçim taktik, bu ne biçim savaş düzeni. Biz, harb tarihi okumuş adamız, biz taktik, savunma okumuş ve dahi saldın okumuş adamız. Sizin bu plana göre çocuk üniversiteye girerse, heder edersiniz zavallı çocuğu...

Nuri beyamca:

— Efendim, dedi ince titreyen sesiyle, şu göğsümüzdeki madalyayı bize, boşuna vermediler, bugüne bugün Kurtuluş Savaşı gazisiyiz. Biz neler gördük neler, şimdi şuracıkta bu çocuğa mı taktik veremeyeceğiz yâni?

Bir öksürük tuttu Nuri bey amca'yı, kızım su yetiştirdi. Karısı Hayriyanım:

— Aman efendi, dedi, kendini kaptırma öyle, boğulacaksın.

— Yok efendim, dedi Nuri bey amca suyu içtikten sonra, yok, burada elimizde büyümüş bir çocuğumuz var. Biz istiyoruz ki çocuğumuz üniversiteye girerken öldürülmesin, tüm mesele burada.

Arayı bulmaya çalışan Yakup bey,

— Haklısınız Nuri bey amca, dedi, haklısınız ama, şimdiki savaş usulleri eskisine benzemiyor.

Nuri bey amca'yı bir öksürüktür daha tuttu, kıpkırmızı kesildi. Kalb falan gelecek diye karısı Hayriyanım korktu, kocasının yanına geldi, sırtına vurmağa başladı. Ama Nuri bey amca, kendinden hiç beklenmeyen bir çeviklikle karısının elini iterek, ayağa kalktı.

— Ne demekmiş yâni, savaş usulleri değişti demek. Şimdi efendim, bu çocuk üniversite kapısından sağ salim geçsin diye burada oturmuş, konu komşu taktik hazırlıyoruz değil mi? İşin aslına bakarsanız, çok yanlış çalışıyoruz. Sorarım size, burası nasıl bil' karargâh, ha, neresi buranın karargâh?... Savaş karargâhı denilen yerde haritalar olur, plânlar olur. Nerde o planlar, nerede haritalar. Biz kurmaylar oturmuş burada havanda su dövüyoruz... Evet su dövduğümüz için bu oğlancağızı feda edeceğiz. Ama akıllı bir kurmay, bir erinin bile burnunu kanatmadan savaştan başarıyla çıkan kurmaydır...

Oğlum gitti, kocaman kâğıtlar getirdi. Daha doğrusu bakkal dükkânını açtırdı, oradan ambalaj kâğıdı aldı geldi. Ben, emekli yarbay Hayri bey, Kore gazisi Yakup bey ve bir de Kurtuluş Savaşı gazisi Nuri bey amca kâğıdın başına geçtik.

Kıbrıs gazisi Vural, yaşının küçüklüğünden olsa gerek, şimdilik söze karışmıyordu. Ne bileyim, belki de en son o konuşacak, fikrini söyleyecekti...

— Haşşöyle, dedi Nuri beyamca... Her şeyin bir usulü erkâmı vardır. Burada oturmuş hayali çalışmalar yapıyoruz... Şimdi çizelim bakalım buraya üniversitenin kapısını...

Kalemi hemen emekli yarbay Hayri bey kaptı:

— Benim şimdiye değin çizdiğim planlar haritalar, ühüüü, dedi... Bunu mu çize meyeceğiz yâni...

Çizdi...

:— Efendim şimdi bu üniversite kapışı.

Kurtuluş Savaşı gazisi Nuri beyamca :

— Allah, Allah, dedi. Efendim önemli olan üniversitenin kapısı değil, bu kapıdan geçmek...

Emekli Yarbay:

— Biz de, onu çiziyoruz Nuri beyamca, dedi. Ama izin vermiyorsunuz ki... Şimdi burası kapı.

Kore gazisi Yakup bey atıldı:

— Pekiyi, bari bu delikanlının kapıya geleceği yol?

— Onu da çizeceğiz... Evet, dedi emekli yarbay Hayri bey, şimdi üniversiteye giriş için iki yol var. Birisi şu yol, birisi de şu yol...

Kurtuluş Savaşı gazisi Nuri bey, dizine vurdu:

— Vah vah vah, dedi aslan gibi çocuğu göz göre göre feda edecekler! Efendim, benim bildiğim savaş denen şeyin içinde bir takım taktikler vardır. Bir öğrenci üniversiteye girmek için nereden geçecek, belli ki kapıdan. Bunu herkes bilir.

Emekli yarbay Hayri bey, kızdı:

— Allah Allah, bu çocuk havadan kuş olup uçacak değil ya, dedi.

Bu sırada K1bns gazisi Vural:

— Bana kalırsa, dedi ama, ötekiler onu hiç dinlemediler, o da sustu.

Kurtuluş Savaşı gazisi Nuri beyamca, yumruğunu masaya vurdu:

— Kuş olacak kuş, dedi. Ben taktik diye ona derim. Ama kuş olup da uçacak değil. İşte asıl önemli mesele burada, bu çocuğu buradan nasıl içeri sokacağız. Nasıl sokacağız ve karşı tarafın ruhu duymayacak?..

Anne değil mi. oğlunun şununu bununu hazırlamakta, pantolonlarını ütölemekte olan karım da masanın başına geldi. Baktı baktı:

— Ben en iyisi size birer kahve daha yapayım, dedi. Zihniniz açılır.

Nuri beyamca bağırdı.

— Benim zihnim açık, ama bunlara söz dinletemiyorum ki... Efendim, şimdi bu çocuk savaşa mı gidiyor, evet savaşa gidiyor. öyleyse bizim hazırlayacağımız plân ve taktikler, savaş usullerine uygun olmalıdır.

Öksürük tuttu yine Nuri beyamca'yı... Parmağını üniversitenin çizilmiş kapısı üzerine koymuş, kıpkırmızı kesilmiş, parmağını oynatıyor, birşeyler demeğe çalışıyor ama, öksürük içinde boğulduğu

için konuşamı yordu. Hayriyanım:

— Kızınca hep böyle olur, dedi...

Nuri beyamca, top gibi gürlledi.

— Çekil be çekil... Verin bakalım şu kalemi bana. Feda edecekler be çocuğu, göz göre göre feda edecekler... Bunlar da kumandan olacak, çocuğu göz göre göre kurşuna hedef edecekler...

Bu söz emekli Hayri beye çok dokundu ama, Nuri beyamcanın yaşma başına saygı duyduğu için alttan aidi:

— Biz burada çocuğu feda etmek için toplanmış bulunmuyoruz. Şurada komşuyuz. Çocuğun üniversiteye girebilmesi için taktik hazırlıyoruz.

— Hazırlıyorsunuz hazırlıyorsunuz, dedi Nuri beyamca, çocuğa mezar hazırlıyorsunuz... Bu çocuk, ne bu yoldan, ne de bu yoldan üniversiteye girebilir. Ancak şuradan arka tarafa geçer, orada büyük bir ağaç vardır, o ağacın dallarından biriyle...

Kore gazisi Yakup bey,

— Olmaz, çok klasik, dedi. Bunlar modası geçmiş şeyler.

Nuri beyamcayı öksürük tutmadı, ama bağırdı:

— Efendim dinleyin, dedi. Kamufle, kamufle etmeyi unutuyorsunuz. Çocuğu kamufle edeceğiz.

— Dal parçalan, yapraklarla mı? diye emekli albay bağırdı.

Nuh beyamca daha çok bağırdı, öksürük tuttu...

— Ev ev ev evet...

— Biz Kıbrıs'tayken diye Vural söze karıştı ama, onu dinleyen olmadı.

Annesi kahveleri getirmişti:

— Ya oğlum ağaçtan düşerse? dedi.

Nuri beyamca, bizim hanıma ters ters baktı:

— Düşerseymiş... Yanına kanca vereceğiz, halat vereceğiz... Uyku tulumu verece giz.

Hayri bey:

— O niyeymiş? diye sordu.

— Çocuğun ağaçta beklerken uykusu muykusu gelebilir. Hattâ gerekirse yanma peksimet de vermek gerekli. Biz savaştayken bir peksimet, iki zeytin danesiyle değil mi efendim...

— Olmaz dedi Yakup bey, asıl çocuk böyle feda edilir. Ağaçta armut gibi, yâni gelin beni vurun. Bana kalırsa çocuk üniversiteye asıl kapıdan değil, şuradan girmeli...

Plan kâğıdını önüne çekti. Yollar, kavşaklar çizdi, kavşağın bir yerine çarpı işareti koydu...

— Ben bilimsel çalışıyorum, dedi. Bana bir hafta önce akıl danışıldığında, gittim ve yerinde inceleme yaptım. İşte bu işaretlediğim yerde bir lağım kapağı var, bu kapağın açılması çok kolay. Çocuk, pardon delikanlı yanında bir kaldıraçla, yâni uzun bir sıırıkla gittiğinde, sınığı lağım kapağının



yanma geçirip rahatlıkla açabilir ve üniversiteye girebilir.

Nuri beyamca masaya yumruğunu indirdi:

— Efendi efendi, dedi Yakup beye, delikanlı lâğım fareleri gibi, oraya hırsızlık yapmak için girmiyor, bilgi öğrenmek için gidiyor. Bu plan ancak korkak insanlara yakışır. Sonra...

Öksürük nöbeti tuttu, kıpkırmızı oldu, kahveyi döktü; nöbetten sonra bağırdı:

— Sonra, ya çocuk lâğım kapağının ağzındayken kurşunu yerse?.. Hem de başından, hem de alnının çatından?.. Bu ne biçim taktiktir Yakup bey, asker feda edilmez. Siz böyle mi savaştınız Kore'de, Kunuri'de?..

— Biz K1bnstayken...

— Sen sus be, dünkü çocuk...

Vural sus pus oldu...

— Çocuğun yarısını lağımın içine sokacaklar, yarısı dışarda, gel beni armut gibi avla... Var mı bu çocuğun miğferi, var mı bu çocuğun makineli tüfeği? Ha, noluyo" ruz, eratı feda etmek niyetinde misiniz? Ha, siz karşı tarafı bu denli akılsız mı sanıyorsunuz?

— Bir de benim fikrim dinlense? dedi emekli yarbay Hayri bey...

Nuri beyamcanın kansı, pantalona dökülen kahveyi temizliyordu, onun için Nuri beyamca seslenmedi.

— Efendim, dedi emekli yarbay Hayri bey, biz şurada yanılıyoruz. Tek bir taktik üzerinde duruyoruz. Oysa ki, birçok durumu bir arada düşünüp, konuyu ona göre ir delemeli, ona göre taktikler hazırlamalıyız... Şimdi bu çocuk kapıdan girerken, şöyle bir saldırıya uğrarsa, nasıl bir durum almalı, hayır, böyle bir saldırıya uğrarsa, nasıl durum almalı?.. İyi bir asker, emrindekilerine duruma göre çeşitli taktikler uygulayan askerdir. Bir kez karşı tarafın nereden saldırıya geçeceğini bilmiyoruz. Bu kapıyı biz her şeyden önce, bir kale kapısı olarak düşünürsek aldanırız... Şimdi buraya bir kibrit kutusu koyalım.. Evet burası kale kapısı... Şimdi düşünelim, tarihimizdeki Uyvar kalesini, Estergon kalesini düşünelim.. önce buralarda uygulanan taktikleri konuşalım.. Bunlardan en güzeli, Doğan beyin taktiği... Efendim..

Yarım saat geçti, emekli yarbay Hayri bey hâlâ anlatıyordu. Padişah gibi bağırıyordu: "Bre Doğan, bre Doğan..."

Benim ufak oğlanın adı Doğan'dır. Odadan çıktı geldi, dikildi:

— Buyur beyamca, diye...

Nuri beyamca çok kızdı, bağırdı:

— Ne işi var parmak kadar çocukların karargâh kurmayının içindee!

Çocuk nolduğunu bilemedi...

Çocuk dikilip durunca, Nuri beyamca daha çok kızdı, kalktı ayağa, açtı ağzını yumdu gözünü. Bağır ha bağır... Ağzından tükrükler köpükler saça saça verdi veriştirdi. "Ciddiyetsizlik, savaşa önem vermeme, işi gevşekten tutma..." Masaya vururken vururken sürahi devrildi, vazonun suları aktı, ama Nuri beyamca sinirine söz geçiremi yordu ki, bu kez masanın ayağını tekmelemeğe başladı.

Karısı tutmak istedi, yumruğunu Hayriyanıma kaldırdı. Karısının kolundan yakaladı:

— Hadi gidelim, hadi gidelim, dedi.

Aman yaman, zor oturtuk Nuri beyamcayı. Ama oturmasıyla kalkması bir oldu. Bir yumruk daha indirdi masaya, kahve fincanları zangır zungur titrediler.

— Arkadaşlar! diye bağırdı, bugünkü kurmay toplantısı burada bitmiştir. Yarın toplanılacaktır. Bilgilerinize sunulur...

Hem şimdinin askerliği de askerlik miydi Hamza Çavuş için...

"Ben var ya ben, Kurtuluş Savaşından önce bir çıktım evden, çıkış o çıkış. Neler gördü şu gözler neler, neler çekti şu beden neler..."

Haydi Hamza Çavuş, sözün burasınday ken çıkar göster aldığın yaraları... Ahacık bir yara kasığında Hamza Çavuş'un, ahacık bir şarapnel izi de kabasında... Hiç mi hiç çekinmez Hamza Çavuş, yörede kadın mı var, kız mı var, genç mi var, ona nesi, sıyırır hemen pantalonu,

"Bakın hele bakın." der.

Hele bir bakma, kızar Hamza Çavuş. Onun için gözlerini iri iri açacak, Hamza Çavuş'un aldığı yaralara bakacaksın. Hele bir dinleme Hamza Çavuş'u, istersen onuncu kez duyduğun şeyler olsun, olası değil dinleyeceksin Hamza Çavuş'u. Hamza Çavuş, köyün yiğidi, kahramanı. Okullar açılır. Hamza Çavuş yol eder okulun kapısını, "Ha öğretmen, duyusun, bana bir haber ha, sıra gelince Kurtuluş Savaşı'na, haber ilet. Gelip çocuklara anlatayım."

Bir iki üç beş, bıkar öğretmen, daha konusu gelmeden, çağırır Hamza Çavuş'u, anlattırır Kurtuluş Savaşını... Hele Hamza Çavuş'un o düşmanı İzmir'den denize dökmesi yok mu? Bir saat, iki saat, üç saatte dökemez düşmanı denize.

"Şöyle bir baktık Belkahveden İzmir'e, breh babam breh..."

İzmir, Belkahve, İzmir Belkahve... Düşü Hamza Çavuş'un... öyle bir düş ki, şöyle ölmeden önce bir daha İzmir'i görmek, düşmanı denize döktükleri yerde durup dinelmek. "Aha, demek oradakilere, aha biz döktük düşmanı buradan denize..."

Bağırır Hamza Çavuş ara sıra bu düşünün arasında, oğluna, kızına, yaşlı karısına:

"Yahu bırakın gideyim be bir İzmir'e. Göreyim oraları."

Hamza Çavuş'tan bir ses, karşıdan sekiz on ses, oğullar, torunlar, ve de gelinler:

"Sen yitersin oralarda."

"Niye yiteymişim ha, niye yiteymişim? Düşmanı kovduktan sonra tastamam üç ay kaldım ben İzmir'de... Hem hakkım değil mi, savaşı biz yaptık, biz kurtardık. Veli ağa kurtarmadığı halde üç kez gitti geldi İzmir'e. O gider de İzmir'i kurtaran Hamza Çavuş nasıl gitmez, de hadi deyin hele bana?"

Hamza Çavuş'un tutkusu gün günden çoğaldı, kocaman bir top oldu nah şuracığında. Kendi kendine hazırlıklar yaptı, kendi kendine konuşmağa başladı, düşünüy okul çocuklarına anlatmağa başladı:

"Hey, Hamza dedeniz İzmir'e gidiyor yavrular, düşmanı denize döktüğü yeri görüp gelecek."

Sonunda baktılar, gerçekten bu tutkunun önüne geçme olanağı yok, oğlanlar Hamza Çavuş'un

cebine biraz para kattılar;

"Hadi baba yolun açık olsun" dediler. Hamza Çavuş minibüse binerken hâlâ ina namıyordu. Hamza Çavuş gidecek ha, İzmir'e ha, kurtardığı kente ha? Kimbilir tüm İzmir'li, onunla nasıl konuşacak, nasıl Hamza Çavuş'u bağrına basacaktı?

Oğlu, camı tıklatıp son kez uyardı. "Bak baba, Basmane'de oteller var, onlardan birinde kalırsın."

Bak bak bak sen şu oğula... Köpürdü Hamza Çavuş:

"Ne oteli ulan ha ne oteli, hangi İzmirli olsa alır beni evine götürür. Biz beşinci firka dayken..."

Minibüs yürüdü, ama Hamza Çavuş hâlâ oğluna kızıyor, hâlâ yanındakilere anlatıyordu:

"Biz şöyle Belkahvenin oradan... Otobüse bindi:

"Biz İzmir'e inerken..."

Ve indi İzmir garajına Hamza Çavuş. Şaşkın ki şaşkın. Başı dönük ki dönük. Yanlış olmasın, otobüs tutup onu başka bir kente getirmiş olmasın?.. Ne vardı sanki İzmir'e girerken uyuya kalmak, o koca Hamza Çavuş, sen Belkahvenin oradan İzmir'e inerken... Yaklaştı bilet satılan bir deliğe...

"Evlat, şimdi biz Belkahve'den..."

"Dayı, Ankara var, İstanbul var. Bel kahve yok..."

"Oğlum şimdi biz Kurtuluş..."

"Üç yüz iki mercedes dayı, Ankara var, İstanbul var..."

"Burası İzmir mi evlat?"

"Yok, Bursa dayı."

"Breh yandık..."

Değnekçi de ne diyordu öyle, yanma yaklaşmış sırtıyor,

"Yok yok Balıkesir" diyordu...

Hamza Çavuş oraları da duymuştu ama, oraları altıncı firka, yok yok altıncı değil, kaçınıcı firka dayı o?...

"Şimdi çocuklar bizim Kadir yüzbaşı ..."

"Tamam dayı, çık şimdi şuradan, Kadir yüzbaşmayı kime sorsan sana gösterirler."

Anladı, bunlarda iş yoktu. Şekerler lokumlar satılan bir dükkâna girdi. Oradaki iri yan adama:

"Şimdi oğlum burası İzmir? dedi, ama adam, hemen üzerinde "Güzel İzmir" yazan şeker paketlerinden birini uzattı Hamza Çavuş'a. Sevindi Hamza Çavuş. Tamam, o biletçi yerindeki adamlar tanımamışlardı Hamza Çavuş'u ama, bu adam tanımıştı, bilmişti Hamza Çavuş'un İzmir'i kurtardığını. Öyle ya, Hamza Çavuş olmasaydı, hiç bu adam şimdi bu dükkânda böyle rahat rahat şekerini satıp alışverişini yapabilir miydi?

Hamza Çavuş, elinde şeker paketi, sandalyeye ilişiverdi.

"Ya işte evlât, dedi, sen beni görecektin o zamanlar... Nasıl cebelleştik?"

Adam, soğuk soğuk, bir "Evet" dedi salt. Anlatmağa başladı Hamza Çavuş... Şekerci, sonunda:

"Tamam baba, sen ne istiyorsun?" dedi. "Kahve olsun evlât" dedi Hamza Çavuş. Daha çok iştahlandı, başladı işi başından anlatmağa... Ama şekerci çok dinlemedi.

"İşim başımdan aşkın baba, martaval dinleyecek halim yok, haydi bakalım."

Hamza Çavuş, dondu kaldı oracıkta. Ama zorla ayağa kalktı. Elinden şeker paketinin alındığını duymadı bile/görmedi bile. Yalnız kapıda:

"Biz, dedi, ben Hamza Çavuş, biz kurtarmıştık da burayı..." Şekerci:

"Şimdi ben kendimi kurtarmanın çabası içindeyim" deyip kestirip attı.

Çişi geldi Hamza Çavuş'un. Tuvaleti sordu, gösterdiler. Girdi içeri, rahatladı, çıkarken tuvaletçi ardından:

"Hop hop babalık" diye bağırdı. Hamza Çavuş döndü, adam yaşlıydı, onu öyle yaşlı görünce:

"Yaa neydi o günler?" dedi.

"Çalının dibine ettiğin günler mi babalık?"

"Edecek zaman nerde be kardeşim, edecek zaman nerede? Ama düşman altına ediyordu ha... Şimdi biz şöyle bir Belkahve den aşağı doğru süzülünce..."

"Çok fazla süzülme babalık, at da tablaya elli kuruşu, Aydın havası olsun."

Hamza Çavuş şaşkındı. Bu da tanımamıştı kendini. Üstelik bir küçük çiş için elli kuruş istiyordu. Olamaz, belki de gerçekten kurtardığı kent değildi burası... Çıkmalıydı buradan... Sormalıydı, İzmir mi değil mi? Bulmalıydı İzmir'i, varmalıydı rıhtıma, şöyle düşmanı denize .döktüğü yere... Orada, insanları toplamalıydı başına, "Aha işte şuracıktan döktük düşmanı" demeliydi... Yo yo, demesine gerek yoktu, zaten kendisini orada görenler, haykıracak, yanına koşacaklardı, "Bakın bakın Hamza Çavuş gelmiş!" diyeceklerdi.

Masaları gördü, kamı acıktı. Oturdu birine, az sonra garson geldi.

"Burası İzmir değil mi evlât?" diye sordu.

"Tamam İzmir beybaba, ne yiyeceksin?"

"Ne mi yiyeceğim, şey, burayı biz kurtardık, biz; benim adım Hamza Çavuş."

Garsonun canı çıkmıştı ayakta, uzatmadı:

"Memnun oldum, ben de Yahya Çavuş." dedi. "Ne yiyeceksin, onu söyle?"

"Şimdi biz Belkahveden..."

"Kahveyi beli bırak baba, ne yiyeceğini söyle..."

"Biliyor musun, tam biz buraya indiğimizde çantada üç zeytin danesi, nah şöyle de bir parçacık ekmek..."

"Ulan çattık ha, baba ne yiyeceksin?"

Tanımadı... Bu da tanımadı... Bir parça ekmek, bir tabak kuru fasulyaya on beş lirayı uzatırken,

yine tanımadılar Hamza Çavuş ü. .. Kızdı Hamza Çavuş içinden, "Behey gavatlar, ben burayı kurtarmasaydım siz bok yerdiniz bu fasulyayı" dedi... Usuna geldi, öyle ya, ne varsa gençlerde vardı, köyde de kendisini hep gençler dinlerlerdi... Kanapede oturan gençlerin yanına yaklaştı... Biri kadın biri erkek, birbirlerine arkadan kollarını dolamışlar...

"Yaa gençler, hakkınız, dedi. Biz burayı kurtardık ki yavrularımız mutlu olsunlar... O günü hatırlıyorum da nasıldı rıhtım, atlarımız toz içinde. Zaten toz duman içinde inmişim İzmir'e... Ama daha önce şöyle bir Belkahveden bakınca..."

Bir el uzandı Hamza Çavuş'a. Yirmi beş kuruş vardı içinde... Bir de ses:

"Al bu parayı da kafa ütüleme babalık." Uzaklaştı oradan Hamza Çavuş... Çocuklara da hiç kızmadı. Kendi kendine, "Haklılar, giysilerim dilenci giysisi gibi, beni dilenci sandılar. Ama bir bilselerdi, benim Kurtuluş Savaşı'nın Hamza Çavuşu olduğumu... O zaman yere yurda koymazlardı ya... Ya yâ tâbi ya... İşte nah böyle... İki kişi yaklaştı Hamza Çavuş'un yanına, biri şişman biri zayıf.. Zayıfı:

"Baba dedi, demindenberi seni izliyoruz. Senin bir derdin var, yol mu bilmezsin, yolak mı bilmezsin?"

Hamza Çavuş döndü baktı, gözleri umutla parladı:

"Biz, dedi, biz yâni ben Hamza Çavuş, biz kurtardık bu yurdu... İzmir'i."

İki genç, ikisi birden Hamza Çavuş'un ellerine yapıştılar.

"Vay be, Hamza Çavuş be, duyardım be, demek Hamza Çavuş beee" dediler. "Bizi kurtaran babamız" dediler. Hamza Çavuş, derin bir nefes aldı, gözleri ışıltı ışıltı parladı.

"Amman otur babacığım, amman otur Hamza Çavuş amcacığım..."

Oturdular kanapeye... Anlattı Hamza Çavuş... Ne denli, yarım saat, kırk beş dakika... Gençler ağzının içine bakıyorlardı, arada bir Hamza Çavuş'un ellerine yapışıyorlardı. Bir yandan da:

"Tamam baba, bizim konuğumuzsunuz" diyorlardı.

Mutluydu artık Hamza Çavuş, sonunda kendini tanımışlardı. Köye gidince, evet evet köye gidince, "Daha beni o garaj mı ne oradan kaptılar, sonra, sonra..."

Şişmanı taksi çağırmağa gitti, zayıfı çay boşlarını götürmeğe... Bekledi Hamza Çavuş, çok bekledi, umutla bekledi... Ayağının dibindeki çıkımına gitti gözü: "Breh aman, çıkın nerede ki?" Eli koynuna gitti, "Allah!" diye bağırdı. Oğlunun verdiği para yok olup gitmişti. Bağırdı:

"Evlâtlar, soydular beni... Çıkınım gitti, param gitti... Ulan biz bu memleketi, Hamza Çavuş, Yasin Çavuş, Hayati Çavuş... Ulan biz Belkahvenin oradan..."

Başına birikenler gülüyorlardı.

"Soydular... Belkahvenin oradan... Çı-km da gitti... Atlarımız bir rıhtıma ulan... Düşman ulan... Deniz ulan... Para da gitti ulan... Lan ulanlaaar."

Topluluk iyiden iyiye gülüyordu Hamza Çavuş'a.

"Yeni moda çıktı bu dilencilik" diyenler oldu. "Alışmış bu herifler" diyenler oldu. "Otobüs parası toplayıp, sonra da cebe indiriyorlar" diyenler oldu... Ama Hamza Çavuş, ağzından köpükler ve

tükürükler saça saça bağırıyordu:

"Ulan Kadir yüzbaşı... Ulan biz üç zeytin danesiyle... Ulan..."

Soyunmağa başladı Hamza Çavuş...

"Yaralar, şarapneller... Ulan bunlar... Rıhtım, deniz... Düşman..."

"Soyunuyor ha, deli ha, polis ha!" diyenler oldu...

Hamza Çavuş, kanapenin üzerine çıkmış, eli kayışında bağırıyordu:

"Ulan ben, Hamza Çavuş... Ben bunun anasını... Yasin Çavuş, Hayati Çavuş, Belkahve aha gördünüz mü?"

Tam bu sırada polis yetişmiş, Hamza Çavuş da donunu sıyırmıştı... İzleyicilerin bir bölümü gözlerini kapamış, bir bölümü de iri iri açmışlardı.

"Ulan işte buna, buna ne denir biliyor musunuz? Ulan bir görün de inanın, Hamza Çavuş'unuzda iş var mıymış, yoksa yok muymuş?"

Polis Hamza Çavuş'u alıp garaj karakoluna götürdüğünde, o hâlâ pantolonunun kayışından yakalamış, indirmeğe çalışıyordu...

Hamza Çavuşcuk anlattı derdini komisere, polislere... Acıdılar, onun yaşlılığına verdiler, kahramanlığını düşündüler... Gece yarısı bir otobüse bindirdiler, köyüne doğru, kentine doğru... Ama Hamza Çavuş, orada da durmadı, başladı anlatmağa, iri sesiyle,

"Biz kurtardık bu İzmir'i biz... Arpayı at yesin diye, biz aç acına..."

En sonunda şoför yardımcısı dayanamadı:

"Yeter baba, dedi. Acıdık, hem beleş aldık, hem de kafa ütüleme burada. Çeneni tut da millet uyusun."

Sustu Hamza Çavuş. Ne rıhtımı gördü, ne de denizi... Yalnız gözünün önünde kutu kutu ışıklar, kocaman kocaman apartmanlar vardı.

# ROZMERİ

Oğlumun İngilizce mektuplaştığı kızı yurdumuza çağırdık. Daha doğrusu oğlan çağırdı. Bana sorduğunda:

— Yaz ama, dil ucuyla yaz, demiştim. Ne bilirim, meğer İngilizcenin dil ucuylası yokmuş. Birgün bir baktık, bu Gül Meryem'den, yâni Rozmeri'den bir mektup: "Haftaya perşembeye oradayım"

— Hani lan dil ucuyla yazacaktın?

— Vallahi dil ucuyla yazdım baba, ama İngilizcede dil ucuyla yok ki.

Eh ne yapalım, başa gelen çekilir. Kızların odasına bir somya daha attık, ayıp olmasın diye yanına küçük bir dolap koyduk. Oğlan karton üzerine bir de yazı yazdı kocaman, "Hoşgeldin Rozmeri", yatağının üzerine bıraktık.

— Eee ne pişirelim perşembe gününe? Etlı patates, pilav, taze fasulya, kabak dolma. Sen masrafa bak, Rozmeri değil sanki İngiltere Kraliçesi geliyor.

— Baba gelen yabancı!

— İyi anladık, ya bizim bütçe?

Yemekler hazır, Rozmeri'nin yeni çarşafly yatağı hazır, buyursun gelsin bakalım. Gittik uçak alanına, Rozmeri on yedi uçağıyla geldi. Benim oğlanda kızın, kızda oğlumun resmi olduğu için hemen birbirlerini tanıdılar. Madır, fadır, sistir (Anne, baba, kızkardeş) faslı bitti, doluştuk bir taksiye. Kız ağzını açmış iki yanı izliyor:

— Şu ne, bu ne? diye ikidebir soruyor, oğlum da yanıtlıyordu. Arada kız, bir şey söylüyor, oğlum da hep başını sallıyordu. Meğer kız.

— Gezeriz değil mi? diyormuş.

Elbette gezecek, işin yoksa artık oğlanın cebine her gün bilmem kaç lira kat, Rozmeri'yi gezdirsin.

— Ulan oğlum ben sana demedim mi dil ucuyla yaz, diye?

Ne ki, kız daha taksideyken cebinden bir harita çıkarmış. Bursa'ya parmak basıyor:

— Gezeriz değil mi? diyor.

Ankara'ya parmak basıyor:

— Gezeriz değil mi? diyor.

İzmir'e parmak basıyor:

— Gezeriz değil mi? diyor. Kızmışım, parmağımı Erzurum'un üstün© basmışım.

— Gezersiniz, gezersiniz, dedim.

Oğlan İngilizceye çevirince, kız:

— Fadır! diye uzandı, öptü beni. Elbette, enayiye kim öpmez? Ama nah, versem versem Bursa için, bir de belki... Yok, belki melki yok... Kız bir ay kalırsa, hergün de "Şurayı burayı gezeceğim" diye tutturursa, biz ikinci ay aç...

— Ah be evlâdım insan şuna dil ucuyla yazmaz mı?

— Vallahi yazdım baba.

Türk konukseverdir. Öyle ya, var git köyün birine, var git bir yere konukluğa, şöyle bir hafta ye iç yat, hergün de ev sahibine:

"E pekiyi bugün nereye gidiyoruz?" diye sor, cebinden de beş kuruş para harcama, bak o zaman sen gör konukseverliği, seni deynekle mi kovalarlar, yoksa itle köpekle mi?

Aradan on gün geçti, kızdan ses seda yok. On beş gün geçti ses seda yok. Sabah kalkıyor, kahvaltısını yapıyor, sonra aynanın karşısına geçip, bir güzel saçını tarıyor, evlik kotunu çıkarıp, dışarılık bulijinini giyiyor, sırtarak bizim oğlana soruyor:

— Bugün nereye gidiyoruz?

Ben:

— İngiltere'ye, İngiltere'ye, diyorum.

Oğlan:

— Anlamaz baba, diyor.

Kız gerçekten anlamıyor ki, "İnegöl" anlıyor, gelip yanağıma, "Fadır" diyerek öpücüğü konduruyor. Benim aklıma hep nedense Fadıl geliyor.

— Vallahi tam Fadıl oldum, diyorum.

Çünkü aynı işyerinde çalıştığımız Fadıl yakın bir ilin köyünden evli olduğundan, "Fadıl enişte" diyen, çalar kapısını. Hastanede işi olan, devlet dairesinde işi olan, okullarla işi olan, otel bulamayan, hep Fadıl'ın evine. İyi de, ben nerenin eniştesiyim? Hadi, Rozmeri bir yerde çıkarıp üç beş kuruş para harcasa yüreğime batmayacak. Ancak, o, incik boncuk alıyor. Yirmi günde koca bir kutu incik boncuk biriktirdi. Babasıgilede iki mektup yazdı. Bize okudu da. Çok rahatmış, bir dediği iki olmuyormuş, Nuri ailesi çok iyi bir aileymiş. Hele Fadır, yâni ben Fadıl, çok iyi insanmışım. Niyeti biraz daha kalmakmış. Gelip de orada ne yapacakmış, burada hava ve güneş çok güzelmiş. Yalnız hava ve güneş mi, hınzır kız, ekmek elden su gölden, on dönüm bostan, yan gel yat Osman... Bundan iyisi can sağlığı. Kısmet olursa gelecek yıl anne babasını da getirecekmiş. Kızın niyeti bozuk, bizi de Fadıl gibi İngiltere'nin eniştesi yapacak.

— Baba bugün adaları gezdireceğim, biraz fazla para.

— Anlamadım?



— Programa göre orası gezilecek.

— Kim yaptı bu programı?

— Rozmeri.

— Hay onun gülüne de meryemine de... Lan oğlum bir buçuk ay oldu, bu kız ne zaman gidecek?

— Ben ne diyebilirim ki baba!

Kıza surat asmaya da gelmiyor. Suratımı asınca oğlana İngilizce:

— Fadır hasta! diyormuş.

Ondan sonra giriyor mutfığa, ne denli limon varsa sıkıyor, limonata yapıyor. Bir limon bu zamanda kaç hınzır kız, bildiği yok ki. Limon yoksa, çay üstüne çay kaynatıyor. Kahveyi bardakla yapıyor. Baş ağrısına iyi gelir diye, yarım şişe kolonyayı kafama boca ediyor. Rozmeri değil, baş belâsı mübarek. Atsan atamazsın, satsan satamazsın. Annesigile her mektup yazışında umutlanıyoruz, ama yazdığı mektubu bize okuyunca umutlarımız suya düşüyor. Gideceğine ilişkin hiçbir cümle yok, "Maşallah turp gibiyim" mektup buna benzer sözlerle bitiyor. Turp nesi, kız oldu pancar. Yiyor pilavı, yiyor böreği, it ayağı yemiş gibi akşama dek sorumsuzca, orası senin burası benim, nasıl olsa yanında da paralı gezdiricisi hazır... Kız şiştikçe şişti, şiştikçe şişti, pantolonunun içine sığamadığı gün, tutturdu mu bir ağıt.

— Lan oğlum şuna dil ucuyla yazamaz mıydın, şimdi bunun şişmanlama ağıtlarını mı dinleyeceğiz?

— Onun için ağlamıyor baba, ben şimdi ne giyeceğim diye ağlıyor.

— Oh yâni pantolon mu alacağız hamfendiye?

Gel de alma... Sap seninse samanlık da mı senin a kızım, hiç insan iki ayda on kilo birden alır mı? Hiç bize çatar mı öylesi, spor yapan, yiyeceğine dikkat eden? Koy önüne üç tabak pilav, yesin. Her tabaktan sonra da:

— Madır, desin, bizim hanımın boynuna sarılsın.

Öyle ya, Fadır kaz, Madır ördek, bizim oğlansa tavuk. Hani azıcık kıza horozluk yapsa, yüreğine batmayacak. Oysa ki kız belirtiyor da. Beyoğlu'ndan mı ne geçmişler, kızın orasına çimdik, burasına çimdik, kalçaya pençe, omza serçe... Kız havalara uçuyor:

— Siz Türk erkekleri çok seksi, diyor.

Bizim oğlanda iş olmadığım anlayınca, iki güne bir Beyoğlu'na. Utanma da yok, açıyor orasını burasını.

— Buraya çimdik, buraya bandik, diye gösteriyor.

— Lan oğlum şu kızla ilişki kur!

— O zaman hiç gitmez baba.

— Ne lan yâni ben mi saldırayım?

Karım, kızlarım:

— Babacığım daha neler? dediler.

Öyle bir Rozmeri almışız ki başımıza, tastamam sırmalı heybe.

— Durun başka bir taktik deneyelim, hepiniz hasta olun, tam bir hafta, ne yemek ne aş, ha?

Ne bir haftası? Kız bakkaldan borç aldığımızı biliyor. Daha ilk günden, eline almış fileyi doğru bakkala, doldurmuş gelmiş:

— Aman siz yatın kalkmayın!

Sen gir mutfağa, dök, saç, iki yemek pişecek malzemeyle bir yemek pişir, üstelik bas içine tuzu. Yemek değil anamın turşusu olmuş. Ne yapsınlar, hemen ikinci günü bizimkiler ayağa kalktılar da tuzlu tuzlu batmaktan kurtulduk.

Buluzları dar geldi:

— Buluz al fadır!

Sutyeni esnemiş:

— Sütyen al madır!

Üç ay oldu, insafın batsın be! Kurnaz da kerata, bulaşığa soktuk, iki kez üstüste iki tabak kırdı, tatlı canını kurtardı bulaşıktan. Çamaşıra soktuk, sen tut renklilerin içine bas çamaşır suyunu, yap o güzelim renklileri serpmeye desen... Allah bize kanser ülser vermezse, bu Rozmeri belası yeter de artar! Ya banyosu, alışıma efendim, banyo yapmadan yatamazmış. Atıyor naylon torba içindeki talaşı termosifona, çakıyor kibriti, ısınınca bir de İngilizce şarkı, oh canına deysin Fadıl der gibi... Şayet evde yakacak' yoksa, bakkal ne güne duruyor, bakkalın defteri ne güne duruyor? Saat on üç oldu mu, hanımefendi yemeğini yemiş, saçlarını taramış, hazır:

— Bugün Kariye'ye gidiyoruz değil mi Selim?

Ah ah, hanıma uyduk da babasının adını koyduk oğlana. Maşallah tam halim selim, mübarek mart kuzusu. Dayanamadım artık, hanıma, çocuklara:

— Vallaha ben bu kızın önünde iç donuyla gezeceğim, dedim. O zaman utanır, belki çeker gider.

Ne yapsınlar, daha doğrusu ne yapalım, yaşım elli iki, benim gibi birine böyle bir davranış yakışmaz ama elden ne gelir?.. Çıkardım üstümü başımı, başladım evin içinde donla gezmeğe. Akşam üzeri Rozmeri oğlumla birlikte geldi. Beni öyle görünce,

— Ah fadır! dedi.

Bir öpücük... Kız gitti odasına, çıkmadı. Göz attık birbirimize,

"Oh lan kurtulduk, utandı, yarın çeker gider" dedik.

Az sonra Rozmeri odadan çıktı ki, oh anam oh... Bikini mayoyla. İngilizcede ağzımıza şey eder gibi demez mi,

— Ben fadır izin vermez diye şimdiye dek giymiyordum, diye?

Bağırılmışım:

— Lan vallaha donu da çıkarırım!

— Aman, dedi karım, o da çıkarır. Belki çıplaklar derneğinin falan üyesidir?

— Ah ulan oğlum, insan mektubu dil ucuyla yazmaz mı?

— Vallahi dil ucuyla yazdım baba.

— E pekiyi ne yapacağız?

Umarsızız ki ne umarsız. Karım, kızlarım, oğlum surat asmasını bilmiyorlar bile. Suratını asana dayıyor çayı, dayıyor limonatayı. Artık beni donla gördü ya, o günden sonra evin içinde bikiniyle dolaşmaya başladığı gibi, balkona da bikiniyle uzanmağa başladı. Bir şey değil, mahalleyle de başımı belaya sokacak bu Rozmeri. Karşı evin iki torun sahibi Cebbar bey bile pencerede, varın siz anlayın. Çatır güneşte balkona çıkmayanlar bile, çıkar oldular. Ara sıra kocasını kıskanan kadınların:

— Aaa, bu ne terbiyesizlik! diye bağırdıkları da sık sık duyulur oldu.

Oturduk bir gece Rozmeri yattıktan sonra, oğlan, ben, karım, kızlarım, kara kara düşünmeğe başladık. Ne yapalım, nasıl edelim, bu kızı ülkesine deh edelim? Yok, hiçbir umar yok. Yok ama benim düşündüğüm birşey var. Ama ah o olanak! Bir *geçse* elime o olanak? Başladım olanağı aramağa. Ne olursa olsun, saldıracağım bu kıza. Canıma yetti be, borç nah buraya geldi. O zaman belki defolur gider.

Bir gün karımın kardeşi hasta olmuş. İki kızıyla oraya gittiler. Oğlan da Rozmeri'yi gezdirme görevini yerine getirip eve bıraktıktan sonra gitti. Kaldık Rozmeri'yle ikimiz evde. Tam fırsatı. Bu kıza bu gece oğlan gelinceye dek saldırırım. Almışım göze her şeyi, nolursa olsun.

Rozmeri şunu bunu yedi. Ortada bikinisiyle dolaştı. Ama gözlerim hep üzerinde, öyle canavarca bakıyorum ki Rozmeri'ye, kadın kasabı Landru gibi. Az sonra Rozmeri odasına girdi. Aynanın karşısına geçtim, yüzüme en vahşi, en cani pozlar, vererek, odanın kapısını açtığım gibi Rozmeri'ye saldırdım. Boğazını bir sıktım, bir tuttum saçlarından, bir yakaladım ayaklarından, güreşteki kıravata getirmek gibi... Aldım kızın başını, bir kıvırdım, bir yakaladım kolunu, aha künde... Alttan elimi geçirdim, çevirdim kızı, bacağından yakalayıp, kaldırdım vurdum yere...

Ve o zaman inler gibi öğrendiği çat pat Türkçesiyle ne dese beğenirsiniz:

— Hep ben bekledi bu anı, ah fadır Nuri...

# IHH ANANI FOBİSİ

Herkesin bir fobisi vardır. Kimi fareden korkar, fareyi görünce aslan görmüş gibi "Anaa" diye bağırır. Kiminin eline verin tüylü şeftaliyi, şayet adama bir şeyler söyletmek istiyorsanız, bu işkence ona yeterlidir, bülbül olur şakır alimallah. Kimi çekirge gördü müydü, çekirgeden çok sıçrar. Bir Nuriye teyze vardı, elini pekmeze bula, geç kadının karşısına, parmaklarını oynat, tamam, Nuriye teyze ossaat oynatırdı.

Benim de fobim, birinin böğrüne dokunması. Ne dayaklar yedim babamdan bu yüzden ne dayaklar. Değil böğrüne dokunmak, birisi elini kürek gibi yapsın, şöyle böğründen yana sallasın, hemen hem irkilir, hani askerlikte "Hamle yap" vardır ya, onun gibi sıçrarım, hem de ağzımdan bilinçsiz olarak şu iki sözcük dökülür:

"Iıhh ananı..."

Babam o denli,

"Oğlum sıçramasına sıçra da, ih ananı ne demek oluyor?" diye boyna beni azarlardı. Bir gün kafasına koymuş, güya beni bu huyumdan vazgeçirecekmiş. İki ağabeyime kollarımdan tutturdu, kendisi de karşıma geçti, elini kürek gibi yaptı. Babam zıpladı, ben zıpladım, babam zıpladı, ben zıpladım. Her kezinde de babama "Ihh anam" diye bağırdım. En sonunda babam kızdı, "Ben de senin ananı" diyerek üzerime çıktı, çiğnedi babam çiğnedi, anam zor aidiydi elinden. Bağırıyordu anam, "öldüreceksin çocuğu" diye. Babam da bağırıyordu, "Anama sövüyor" diye. Oysa ki, benimki ne sövme, ne de bir şey. Salt bir fobi, sıçramam da fobi, "Iıhh ananı" demem de fobi.

Evlendikten sonra karım bu yönde şaka yapayım dedi de, az daha çıldırıyormuşum. Gözlerim iri iri açılıyormuş, boynumdan aşağı ter boşanıyormuş. Saçlarım diken diken oluyor, düşmanın üstüne atlamağa hazır kediler gibi ayak parmaklarımın üzerine kalkıyormuşum. Baktı ki karım da bu fobimden vazgeçeceğim yok, üzerinde durmadı, bir daha benimle böyle şakalaşmadı. Bir kezinde de beş yaşındaki oğlumun yüzünden, çocuğun eğitimi bakımından ağzımıza kırmızı biber kondu. Her nasılsa çocuk benimle oynamak için elini böğrüne atmıştı, ben hışımla geriye dönerek,

"Iıhh ananı" diye bağırmışım oğlana. Oğlan koştu anasına, anneannesine. Aile mahkemesi toplandı, ve bizim ağzımıza kırmızı biber konulmasına karar verildi. Çünkü ağzım pis olmuştu. Oğlana,

"Bir koşulla biberi koyarım, dedim, sen de bundan sonra böğrüne hiç dokunmayacaksın."

Bir kezinde de otobüste, adamın biriyle boğaz boğaza girdik. Otobüslerde öyle yerlerde arka sahanlıkta, pencerenin dibinde, dinelirim, böğrümü iyice güvenliğe alırım. Ama o günü nasıl olduysa, pala bıyıklı biri böğrümü dürtüverdi:

"Amuce amuce yana çekil de, biz de o demirden yakalayalım." dedi.

Tâbii, benim yanıttım:

"Ihhh ananı" oldu.

Hayda adam yapışmasın mı boğazımdan,

"Ben. de senin ananı" diye. O daracık yerde, ben de yapışmaz mıyım adamın boğazına. Otobüs bağırılmaz mı:

"Şoför efendi, dur kavga var."

Biletçi aralamak için yapıştı mı benim böğrüme, bağırdım mı ona da:

"Iııh anam" diye.

O yaşta, adımız azmış'a çıkıp, tekme tokat otobüsten aşağıya atıldık. Kime anlatabilirsin ki, "Kardeşim benim hiçbir kötü niyetim yok, salt bu benim fobim, fobimle birlikte ağızdan çıkan söz." Kimseye dinletemezsiniz. O günden sonra bir daha zorda kalmadıkça otobüse binmedim, dolmuşa bindim..

En kötüsü geçenlerde başıma geldi. Daha doğrusu geleceğini biliyordum. Hani şu güvenlik konusunda gelip geçenleri yolda durdurup bir bir üstlerini arıyorlar ya, işte böyle bir durumla karşılaşmamak için işimden erken çıkıp, daha gün batmadan evde oluyordum. Geceleri de ne olur ne olmaz, herhangi bir sokağın başında polisler çevirip de üstümü ararlar diye hiç dışarıya çıkmıyordum. Ama o günü akşam üzeri dolmuştan inince bir de ne göreyim, bir yığın polis, inenin üstünü başını arıyorlar. İçlerinden sarışın olanı bağırdı:

— Kıpırdamayın, üzerinizi arayacağız.

Şöyle bir sağa baktım, bir sola baktım, ha gayret, bacaklara kuvvet, kaçmağa başladım. Ühüü, polislerin tümü oradakileri bırakıp benim ardıma düştüler.

— Tutun ha, kaçıyor ha, silahlıdır ha!

Kaldırımdaki tüm halk, silah sesini duyunca iki yana çekildi, ben tabana kuvvet kaçıyorum. Biri önüme çıkacak oldu, adama çarpmamla geçmem bir oldu. Baktı ki polisler durmayacağım, bağırmağa başladılar yanım sıra giden polis arabasından:

— Dur yoksa ateş edeceğiz!

Ederler mi ederler. Biz de böylece bir fobi uğruna öteki dünyayı boylarız. Duruverdim. Bir ses bağırdı:

— Ellerini yukarıya kaldır, ardını dön, duvara dayan!

Bağırdım:

— Ellerimi kaldırıyorum, duvara dayanıyorum, ama ardımı dönmem.

Fobinin en korkunç yanı. Sen duvara dayanacaksın, bekleyeceksin ve bir el senin böğrüne el atacak: "Ihh ananı..."

Polisin biri yanıma yaklaştı. Allah, elini kürek yapmış. Hiç o durumda düşünebilir miyim ben ellerimin havada olacağını, sırtımın duvara dayalı olacağını. İndirdim ellerimi, on polis birden

bağırıldı:

— Kaldır ellerinin!

Ben de bağırıldım:

— Burada anadan doğma soyunurum ama üstümü aratmam!

Polisler de belli ki korkuyorlar, bir oyun edeceğimi sanıyorlar. Ama o arada polisin biri hızla üzerime atıldı. Fobim beni çelik gibi yapmış, yay gibi yapmış, hiç yıkılır mıyım yere? Polis yıkıldı. Ama eli kürek gibi, ha uzandı böğrüme ha uzanacak, bağırıldım:

— Iııh ananı!

Polis bağırıldı:

— Komiserim bir de sövüyor.

— Ne sövüyor mu?

Tüm polis üzerime çullanıverdi. Çullanıverdi ama, tutmak, yakalamak ne olası, tüm kaslarım, tüm kemiklerim, sinir olmuş, gerilmiş. Yanıma yaklaşıp bağırıyorum:

— Iııh ananı!

Adamlar deli oldular. Orada bizi gören sanır ki, Afrika'nın en son dansını yapıyoruz. Polisler beni yakalamak için zıplıyorlar, ben fobimden zıplıyorum. Hop zıp, hop zıp, "Iııh ananı..." Dayanamadı biri.-

— Vallahi komiserim, biz bunu yaralamadan yakalayamayız, dedi.

Demek nasıl zıplıyorum havaya, bir metre mi, yarım metre mi? Gözlerim nasıl kimbilir, açılmış iri iri? Terler nasıl boşanmış boynumdan? Tüylerim bir karış, ha gelin ha, "Ihhh ananı"

Polisin biri geri çekilip, zıpladı, şak diye suratıma bir tokat aşketti. Aman tek olsun, razıyım, böğrümü ellemesinler de... Başka bir polis, benimle birlikte havaya zıpladı, kafama havada cobu indirdi. Aman olsun, böğrüme el deydirmesinler de... Eh artık, onlar da usulünü öğrendiler, ben de. Ben zıplıyorum, hop polisin biri zıplıyor, şaaak, tokat enseme. Ben zıplıyorum, polisin biri zıplıyor, hooop yumruk kafama. Böyle hopyaya zıplaya dayak yerken, bende can tükendi. Kendimden geçer gibi oldum, ve yere yığıldım. Üşüştüler başıma. Oramı, buramı karıştırmağa başladılar, ama ben kendimde değilim artık. Yalnız polislerin:

— Bayıldı, hâlâ sövüyor yahu, dediklerini duyuyordum.

Demek adamlar böğrüme el attıkça, bayılmış olduğum halde:

"Iııh ananı" diyormuşum.

# YEDİBELA NURİ

Abicim bana adıyla sanıyla Yedibela Nuri derler. Yok ha abicim, öyle tutup da mahallenin haracını kesen, bilmem randevu evlerinden haraç alan, barda payvonda onu bunu yaralayan yedibelalardan değilim: Onları bizim kitabımız yazmaz. Neymiş o öyle abicim, mahallede raconunu keseceksin, alacaksın eline bıçağı tabancayı, "Sökülün ulan!" yok abicim, ayıptır bu. Böylesi bize, bizim gibi aslan delikanlılara yakışmaz. Ben abicim, trafik yedibelasıyım. Bir ülkede trafik yedibelaysa, elbette onun bir de Yedibela Nuri'si olacak, değil mi abicim. Biz yani durum vaziyetten yararlanıyor, nafakamızı çıkarıyoruz. Allah bağışlasın abicim, ellerinizden öper, hem de dört tane çocuk var, bir de kaynana, etti mi beş, benle köroğlu yedi kişi abicim. İşte bu yedi kişi trafik yedibelasından karnımızı doyururuz. Yalnız bir şey var ki abicim, mahalle benden şikâyetçi. Ne yapayım abicim, azıcık param olsa bir dükkân kiralayacağım Ankara'nın dışında ama yok. Durum vaziyet böyle olunca ben de tutup işleri evde hallediyorum.

Şimdi bu fikir bende abicim, bir gün Kızılay'ın oradan geçiyordum, işte o zaman doğdu. Otomobilin biri fren yaptı, ardındaki araba freni oturtamayınca, tak bindirdi önündekine. Bizim halkımız ara bulmayı pek sever. Hemen bir yığın adam biriktiler oraya, başladılar bağırmağa:

— Anlaşın, anlaşın!

Nasıl anlaşmasınlar ki abicim, saniyesinde iki arabanın ardında dünyanın arabası birikti. Bir düdük, bir bağırtı, bir çağırtı... Taksilerden adamlar indi:

— Anlaşın!...

Oradaki polis geldi:

— Haydi be kardeşim anlaşın!

İri yarı bir dolmuş şoförü adamları dövecekmiş gibi yaklaştı:

— Ulan anlaşın!

Vur yukarı, tut aşağı, arkadan gelen, öndeki arabanın şoförüne beş yüzlüğü tosladı, hem de şipşak...

İşte o zaman âbicim, kendi kendime :

— Lan Nuri, dedim, yap bu işi, ondan sonra vur voleyi.

Ara tara âbicim, elde var on bin kâğıt para. Bana öyle bir araba gerekli ki, varsın isterse kırk dokuz model olsun, ama yürüsün. Yürüsün ki Ankara sokaklarında caddelerinde milletin başına yedibela olsun: Ara tara, ara tara, dediler, "Böyle araba bir yerde var." "Nerde, söyleyin gözünüzü

seveyim?" Bulduk âbicim arabayı. Araba ki iki yıldır kuzu gibi yattığı yerde yatar. Adama bakarsan, bir aküyle iki lastik hastası. Aküyle iki lastiği tamam ettin mi, arabayı Çankaya yokuşuna vurmayıp, düz yolda sürdün mü evelallah elli iki model Hilman aksırmadan öksürmeden on kilometre yol alır. On kilometre sonra, otur oraya, yarım saat, bir saat motoru dinlendir, soğut, ondan sonra sana yine alâsından on kilometre daha yapsın. Yel arkadan vurursa, saatte altmış kilometre hız bile yapar aslan, Hilman. Hem ne demekmiş hız, sürat felakettir diye boşuna dememiş, büyüklerimiz. Elde on bin hazır dedikse, bu para kaynanamın varı yoğu. Altan girdim, üstten çıktım, bizim kaynanayı razı ettim. Elli iki Hilmanı alıp evin önüne çektiğim gün, karım kaynanam sanki eve cenaze getirmişim gibi dövünmeğe başladılar:

— Yaktın bizi Nuri, bu hurdayı ne yapacaksın?

— Yahu bu araba hurda olduğu için para kazanacak?

— Çadıra mı koyacaksın?

— Ulan siz ne bilirsiniz be, yarın bir çıkayım da Ankara caddelerine siz görün.

Abicim iki kapak uydurdum mu ayaklarına, bir de eski akü aldım mı Hilmana. Varsın marşı basmasın, bizde dedim ya abicim dört tane meksefe var diye.

— Kaktırın ulan!

Oh yirmi adımda çalıştı araba. Haydi oğlum Yedibela Nuri Ankara caddelerine. İlk işimi abicim, tam ayarına getirip, belki bilirsin Zafer çarşısının orada lambalı bir yer var ya, orada yaptım. Baktım arkamdan kız gibi bir Mercedes geliyor, içindekinin de içi geçmiş. Zaten bizim işimiz hep bu içi geçmişlerle. Adamın önüne geçip zıncı diye freni oturttum mu, Mercedes gelip zank diye bana arkadan bindirdi mi? Allah, indim aşıya, başladım dövünmeye:

— Öldürdün, güzelim Hilmanı... Uy benim elli iki Hilmanım. Kız gibi araba gitti eyvaah!

Abicim bu poz çok önemli, artiz gibi yapmazsan ilk numarayı, adamdan para söktüremezsin.

— Allah arabaya bak haşat olmuş. Allah arabaya bak, ardı dedemin alını gibi kat kat olmuş.

Sesler başladı abicim, trafik sıkıştı:

— Anlaşın, anlaşın!

— Abicim neyi anlayayım, öldü arabam, öldü...

— Canım tanponun eğilmiş, lamban kırılmış.

— Abicim bunun lambası orijinal, ah gitti araba, amanın arka düzen de mi sakatlanmış ne? Allah bagaj da hapı yutmuş. Amanın görmedim, kilit de o biçim. Vah, çamurluk da yengen.

Mersedesli eli cebe attı:

— Söyle ne istersin?

— Ne isteyim abicim, ne isteyim. Hadi bin beş yüz ver de gerisini ben tamamlarım. Vah Hilman vah...

Al, tut, biz adamdan bin iki yüz kopardık. Parayı kaptığım gibi koştum eve. Gelsin çekiç, gelsin örs... Tan tin, tan tin, tan tin... Ardından fisfis bir boya, ne macun, ne bir şey âbicim, çünkü Hilman yarın yine aynı olacak. Yüz lira masraf gitmedi abicim, kısa günün kân bin yüz kâğıt.



— Al bakalım hanım anne borcuma mahsuben şu binliği...

Sabah hemen baştan işe abicim. Nasıl gezerim ben Ankara caddelerini, hep de kavşaklarda döner dururum abicim. Çünkü bizim iş teknil bu kavşaklarda. Hele bir kavşağın ışıkları o günü yanmıyorsa, tamam, tam bizim ekmek teknesi. Artık o günü hep o kavşağın yöresinde fir dönerim. On kez dönerim, yirmi kez dönerim, sonunda mutlaka bir punduna getirtir, birini arkadan bindirtirim.

Bindi mi ardımdaki hanım teyze benim arabaya, bindi mi yeni ehliyetli benim arabaya, Allah yandı gayrı, hemen atlarım yere, bizim gazel başlar:

— Gitti güzelim araba, gittiii.

Bilirim âbicim, Allah seni inandırısın, hangi sürücü bana arkadan bindirebilir, hangisi bindirmez, şöyle dikiz aynasında bir bakayım, sürücünün direksiyona yapışmasından anlarım. Şöyle direksiyona saldırır gibi yapışanlar, benim avım demektir, bunlar ya korkaktırlar, ya da ehliyetlerini yeni almışlardır. İki yıl içinde öyle alıştım ki âbicim doğrultma işine, isterse arabanın ardı iyice göçsün, benim için iki saatlik iş. Yarım saatte boyası, tamam. Ayrıca bu çarpmalarda en çok arka lambalar gittiği için, ona da çare buldum abicim, bildiğimiz alimünyum tabaklardan lamba yaptım, ortasını oydum, ampülü içine yerleştirdim. Dışına da bir kırmızı naylon kapak. Bir lamba yirmi beş liraya mal oluyor, ama hanım teyze beyabi çarptı mıydı, lambanın ederi olur iki yüz yirmi beş lira, çünkü Hilman orijinal, parçası da pekçok pahalı.

Bazı günler iki iş, üç iş yaptığım olur. Ayarlarım, birinci işte sağdan vurdurturum, ikinci işte soldan vurdurturum, üçüncü işte tam ortadan vurdurturum.

Gerçi son zamanlarda beni tanıyanlar oldu abicim, daha ben ardlarımda önlerinde biter bitmez, sanki elli iki Hilman değilmişim de cankurtaran arabası veya itfaiye arabasıymışım gibi adamlar yolun sağına çekilip bana yol veriyorlar, veya iyice gazlayıp önümden kaçıyorlar. Hattâ adımla seslenenler bile oluyor:

— Ulan yedibela Nuri, bizim başımıza bela olma da, git kimin başına bela olursan ol.

Yalnız abicim, sağolsun şu Ankara Belediye Başkanı, Tahsisli yol çıkmasaydı, işimiz biraz azalacaktı ama, şimdi gözünü sevdiğimin tahsisli yolu, günde en azından bana üç iş çıkarıyor. Şöyle bir çıkıyorum Cebeci'den Kızılay'a, hop al sana alâsından iki iş. Hem öyle iş ki, binlik, bin beş yüzlük işler. Bu yol üzerinde ne polis, ne ışıklı işaret, hak getire, trafiği Allahın idare ettiği yer. Biz de bu yel üzerinde geçimimizi idare ediyoruz. Ne yapalım âbicim, şöyle iki yüz bini doğrultsam bu işten vazgeçeceğim, çünkü yavaş yavaş bizim elli iki Hilmanın arkası söylemesi ayıp laçka oldu. Ezile büzüle, kırk yıllık çaçalara döndü.

# BİP BİP DELİSİ

Karşına bir adam çıktı, bas komaya o zaman değil mi? Köşe döneceksin, gene bas, ulan amma böyle basma...

"Daat daat"

Al işte, biliyorum bu Orhan beyin arabasının kornası. Hay onun beyliği yere gire, bey olsa adam olsa, hiç karısını komayla çağırır mı aşağıya? Hani onun karısı da az fallik değil, oturmuştur aynanın karşısına, adamı aşağıda zırınç etmiştir. Biliyorum, az sonra karıya kızgınlığını yine komadan alacak.

"Daaat daaaaaaat..."

Kızdı köpoğlusunu. E ulan, karın zamanın da hazırlanmıyorsa, aynanın karşısında, sivilceli yüzüne hayran kalıyorsa, bizim kulağımızın suçu ne?

" Daaaaaaat "

Ha öküz ha. Biliyorum canım, bu uzun daaat, "Haydi hanım, tiyatronun başlamasına az kaldı" demektir. Yok ha, karının yanında hiç forsu yoktur, şimdi az sonra insin aşağı Aysel hanım, tutar da hergele kapıyı bile açar. Ama komanın düğmesi hemen önünde ya, bas gitsin.

Oh çok şükür araba çalıştı, gittiler. Şöyle azıcık kitabımı...

"Dara ri raa"

Korna değil, konuşuyor mübarek. Çak yakında bu komaların aynısının tıpkısı insan sesi gibi, "Haydi lan gel aşağıya, çekilsene lan yoldan" diyenleri de çıkarsa hiç şaşmam. Biliyorum bu "Dara ri raa"nın sahibini. Tüm övücü kornası hergelenin. Sanki o sesi kendi çıkarıyormuş gibi böbürleniyor. Kaynanasını götürmeğe geldi, ona haber veriyor yedinci kata. Sağır Eminanım hiçbir şeyi duymaz ama bu koma sesini duyar, bir yandan da göbek atmağa başlar sevincinden. Allah aşkına çabuk hazırlan Eminanım, bizdeki kafa, damadındaki yafa, bu sümüklü oğlan şimdi dara ri ra'ları ardanda yapıştırır ve ben de, ve ben de bu balkondan...

On sekizinci dara ri -ra'dan sonra pencereden kafamı çıkardım, deli gibi bağırmışım.

— Eminanım... diye.

Karım:

— Noluyorsun, ne yapacaksın Eminanı mı? diye bağırdı.

— Ulan ben ona yapacağımı...

Ama zangır zangır titriyorum. Allah belanızı versin hay. Gidiyor Eminanım, gelin gider gibi

gidiyor. Hergele damat, kaynanasını arabaya katıp, gazla birlikte komaya da bastı. Gidişin olsun gelişin olmasın Emina-mm,.. Bilmiyorum böyle bağırdım galiba, kârımın elini ağızımda gördüm. Bir yandan da çocuklar pencereden aşağı düşmeyim diye belime sarılmışlardı.

— Çıldıracağım hanım!

— Sana bir kahve yapayım.

— Kahveyi şöyle mutlu mutlu yudumlamak var mı, ha, var mı?

— Neden?

"Diiiiit"

Hay Allah ditine dutuna ulan Abdullah beyefendi namussuzu. Namussuz nolacak, hem de boynuzlu namussuz. Arabayı apartmanın önünde kilitlerken son iş komaya basar. Bağırdım:

— Mutlaka bu herif evden karısının âşığını kaçırıyordur?

— Sus, duyacaklar! diye karım bağırdı.

— Duysunlar be duysunlar.

— Canım belki adamın eli yanlışlıkla komaya falan dokunmuştur.

— Hayır, adam bunu alışkanlık haline getirmiş. Çıkıp merdivende yakasına yapışacağım.

— Sakın ha!

Karım kollarımdan yapıştı, çocuklarım ayaklarımdan. Zangır zangır yerde debelenirken ağızımın yanında bir kaşık gördüm, karım dinlendirici bir şurup veriyordu. Yok canım yok, bu hergün böyle, çekilecek dert değil.

— Otur sakinleş biraz.

— Nasıl ha, nasıl... Adamlar düdükle konuşuyorlar yahu, düdükle. Dünyanın hangi ülkesinde vardır düdükle konuşmak.

"Bip bip bip bip"

Çocuklar kollarımdan sıkıca yapıştılar. Çünkü onlar da biliyor ki bu kez düdükle Nuri bey konuşuyor. Karısına düdükle "Allahaismarladık" diyor.

— Bırakın pencereden şuna...

— Amman baba...

— Ne babası lan!

— Ay vallahi sen böyle değildin?

Karım diyor böyle. Değilmişim, böyle değilmişim? Kafayla çalışan bir insan nereye dek dayanır bu düdüklülere? Fırladım pencereye, bağırdım:

— Düdükler, düdükoğlu düdükleer! Ulan kapamayın ağızımı, ben bunların düdüklerine de, düdüklüklerine de...

Hay namussuz Nuri bey, sanki bana da selam ver demişim gibi, hem bip bip bip'ine basıp hem de elini sallamaz mı? İnşallah az ilerde biplerler seni, bipi kopasınca herif!

Bu kez ağzımdan nane suyunu boca ettiler. Güya beni dinlendirecekmiş. İyi ama, az sonra biliyorum Erol bey gelecek. Tastamam altı koma ardarda çalacak. Yâni diyecek ki, "Hanım hanım, çocukları aşağı gönder, karpuz aldım, kavun aldım, çıkarsınlar yukarıya." Başınıza karpuzlar kavunlar düşse de, o kafanız eşekten düşmüş karpuz gibi iki şak ola.

"Vaaank vaaank vaaaank vaaaaank vaaaaank vaaaaank vaaaaank."

Fırladım pencereye.

"Ulan vank vank diyeceğine o avanak karına söylersin, saatini belirtirsin, kana seni balkonda bekler, çocukları sen gelirken aşağıya yollar."

Duyurabilirsen duyur. İt herif aşağıdan.

— Kilosunu dört liradan aldım, diyor.

— Zıkkım yiyin.

— Sıkı sıkı, et gibi olandan değil.

— Allah belânı versin.

— Allah olmayana da versin!

Yâni şunu demek istiyor adam, "Bakın benim arabam var, pazardan ucuz ucuz karpuz alabiliyorum. Allah arabası olmayana da versin."

Sinirden odanın içinde, hani cimnastikte ilk ısınma numaraları vardır ya, işte onun gibi zıplayıp duruyorum. Hop hop hop...

— Koşun babanıza bir doktor çağırın!...

Hop hop hop!...

"Da diii"

"Dii da"

Selam veriyorlar birbirlerine. İbrahim beyle, Numan bey selâmlaşıyorlar, düdükle. Lan vallahi sizi düdüklerim...

Hop hop hop!...

.— Sakin ol şekerim, şimdi doktor gelir, çocuklar gittiler.

"Böööööö böööööö"

Tamam yedim seni. Korhan mısın ne züppesin, yedim seni kimse elimden kurtaramaz. Kıza caka öyle yapılmaz, böyle yapılır. Merdivenlerden fırladım. Bu inek sesli araba o oğlanın, İllâki günde yirmi iki kez oradan geçtiğini kıza gösterecek ve "Böööööööö" diyecek. Yâni ben öküzünüm İtir, senin öküzünüm. Senin o bööö'lü kornanı başında paralamazsam bana da...

Merdivenleri üçlü beşli indim ama, yakalayamadım ki. Don paça sokaktayım. Ne lan bu, selam veren düdük, allahaısmarladık diyen düdük, karıya geç kaldık diyen düdük, gelin karpuzları alın diyen düdük, evden para kaçırın düdük, sevgilisine ben öküzüm diyen düdük. Dödüüük...

— Dödüüüüük!

Sağa koştum sokakta, bağırdım:

— Dūdūūūk!

Sola koştum bağırdım:

— Dūdūūūk!

Tamam işte asıl dūdük. Sen tutar da altmışından sonra araba alırsın ha, üstelik hiç gereği yokken bir de komaya basarsın ha Cebbar bey... Çık ulan çık, çık da arabadan göstereyim sana.

Cebbar bey çıktı arabadan. Alıverdim altına. Bastım dizlerimle göğsüne, burnuna burnuna, ağzına ağzına.

— Ulan Allah yarattı demeyip öldüreceğim seni...

— Yapma Naci bey, öldüreceksin beni.

— Öldüreceğim ulan dūdük...

İki tel saçından yakaladım kafasını, asfalta asfalta , vur vur.

— Niye çalarsın ha dūdük, niye çalarsın?

Elim deydi vallahi.

Eh ben seni öttürmesini bilirim. Yakalayıverdim alt tarafından Cebbar beyin, sıktım sıktım...

— Ayihaaaaaa, ayyyi haaaa...

— Ben adamı böyle havalı korna yaparım, havalın.

Elimden zor aldılar ama, çıldırmışım bir kez. Kim tutabilir beni?

Bir baktım bu kez başka birinin boğazına sarılmış, yıkmışım yere. Yapışmışım adamın altından sıkıp duruyorum, adam da şehirlerarası otobüslerin komaları gibi, kalın kaim ötüyor, arada bir-.

— Ben senin doktoru getiren taksinin şoförüüm, yapma âbi, diyor.

— Ulan niye dūdük öttürdün ha, niye öttürdün?

— Delinin sahibine doktorun geldiğini haber vermek için.

Al öyleyse...

Beni arabaya attıklarını anımsıyorum. Bir de sokaktan ayrılırken şoförün komaya uzun uzun bastığını... Yâni diyor ki hayvan:

"Sokaktakiler, artık korkmayın, deliyi tımarhaneye götürüyoruz!"

# ELİ BAYRAKLI SÜLEYMAN EMMİ

Babam anlatırdı Süleyman Emminin nasıl dellendiğini. Önce ufacık bir bayrakla başlamış dellenneğe. Ama hiç kimse o zamanlar Süleyman Emminin deli olduğuna inanmamış. Öyle ya, belki Süleyman Emminin bayrağa büyük bir sevgisi vardı, olamaz mı yani? Tüm millet böyle düşünmüş. Süleyman Emminin elinde bir bayrak çarşı arasında gezer dolaşmış. Dükkânın birinin önüne varır, elindeki ufacık bayrağı dükkânın bayraklığına takar, karşısına geçer, hazır ol durur, selamlamış. Daha sonraları, dükkân sahiplerinin de dükkândan çıkarıp oraya taktığı bayrağı selamlamağa zorlamış. İşte o zaman anlamışlar Süleyman Emminin kafayı oynattığını. Ama hiçbir şey dememişler, çünkü her kente bir eğlence, her eğlence için bir deli gerek. Hazır adam deli olmuşken, çarşı pazar esnafının işten boğulduğu bir anda şöyle bir kahkaha atması, şöyle bir Süleyman Emmiyle yarenlik etmesi az buz şey değilmiş. Onun için dükkân sahipleri, dükkânın bayraklığına bayrak asıldığında, kendiliğinden çıkıp Süleyman Emminin yanında selama durmuşlar. İstersen çıkıp selama durma, hiç bırakır mı Süleyman Emmi? Kolundan tutar, zorla dışarı çıkarır, o güneşin altında ardına dikilir, elini de tutar alnına götürür, bir de öyle "Hazırol" çeker ki, sokak çınlarmış... Bazen kunduracılar arastasına kocaman bir sırıkla girer, üşenmez, toprağı kazar, sığı yere diker, tepesinden ipi geçirir, bayrağı direğe çekerken tüm esnafı ayağa kaldırmış. Sonraları bayraklar çoğaldıkça çoğalmış, bir elinde bir sırık, üzerinde sekiz on bayrak, öteki elinde bir sırık, üzerinde sekiz on bayrak... İşte o zaman mahalle çocuklarına gün doğmuş. En öne Süleyman Emmi düşer, onun ardında bir yığın çocuk, sokak sokak gezer lermiş.

İlk sokağa çıktığımda kaç yaşındaydım bilmiyorum. Süleyman Emmiyi bayrakların içinde görünce koşarak anneme sordum:

— Anne, bugün bayram mı?

— Deliye hergün bayram oğlum, dedi annem.

Pencereden baktı, Süleyman Emmiyi gördü:.

— Tamam işte, buna adıyla sanıyla Eli Bayraklı Süleyman Emmi derler.

Bir anda, yığınla çocuk doluşuverdik Süleyman Emminin başına. Süleyman Emmi kalabalık hastası olduğu için mutlandı. Belki otuz çocuk, kimimiz önünde, kimimiz ardında "Ya ya ya, şa şa şa, Süleyman Emmi çok yaşa" diyerek sokakları dolaşmağa başladık. Bir çeşmenin başına geldiğimizde Süleyman Emmi elindeki iki bayrak sınığını duvara dikerek su içti. Sonra, çeşmenin üstüne çıkarak, elindeki bayrakları sallamağa başladı. Oradaki şoförler, fındık fıstık satıcıları, çöpçüler alkışlamağa başladılar Süleyman Emmiyi. Bir şoför sandalye uzattı, Süleyman Emmi bunun üzerine çıktı. Çok yüksekte olduğu için bayrakları şimdi daha çok iştahla sallıyordu. Ama nasıl oldu bilinmez, birden sandalyenin bacağı kaydı, o koca vücutlu Süleyman Emmi, bayraklarla sırıklarla yere yuvarlandı.

Soförler, çocuklar, satıcılar, kahkahalarla güldük. Ama o çok ciddi, tekrar sandalyeyi yerine koydu, tekrar üzerine çıktı, bayrakları sallamağa başladı.

O günden sonra gözlerim hep köşe başındaydı. Bayraklı Süleyman Emmi bir gelse de bol bol eğlensek, diyorduk. Hattâ analarımız, komşu kadınlar da Süleyman Emmiyi dört gözle beklerlerdi. Kocasından dayak yiyen kadınlar, evde kalmış kızlar, işini bitirmiş canı sıkılan kadınlar onun yolunu gözlerlerdi. Bazen mahalleye bir hafta uğramayınca, azıcık büyük olanlarımızdan birkaç çocuğu çarşıya salar Süleyman Emmiyi aratırlardı. Süleyman Emmi, yalancı dolmayla yoğurtlu mantıyı çok sevdiği için, Süleyman Emminin yanına yaklaşan çocuk:

— Hadi Süleyman Emmi, anam yalancı dolmayla, yoğurtlu mantı yaptı, derdi.

Süleyman Emmi, yalancı dolmayla yoğurtlu mantıyı duyunca,, hemen çocukların önüne geçer, bayrakları açar, bir marşı söyleyerek mahalleye dek gelirdi. Kaldırımın üstünde önce yalancı dolmaları yuvarlar, ardından yoğurtlu mantıyı yer, ondan sonra mahalleyi güldürmeğe başlardı. Sırıklan bir yana koyar, eline iki küçük bayrak alır, öyle bir bayrak darısı yapardı ki, gülmekten altımıza kaçırmak işten değildi. Dansın en sonunda, göğsünden bayrak çıkarır, kim kendini alkışlamazsa bayrağı gözüne dürterdi. Onun için çoluk çocuk hepimiz alkışlardık.

Kentin valisi, emniyet müdürü Eli Bayraklı Süleyman Emminin deli olduğunu bildikleri için, bayram günlerinde onun bandonun önünde uygun adımlarla gitmesine hiç ses çıkarmazlardı, öyle de bir yürürdü ki Süleyman Emmi bandonun önünde otuz altı bayrağıyla, en çok alkışı o toplardı. Bir kezinde yeni bir emniyet müdürü gelmişti, ne bilsin Süleyman Emminin deli olduğunu, Bando tam valinin bulunduğu yere yaklaşıyor ve en önde yine, Süleyman Emmi otuz altı bayrağıyla en ciddi yürüyüşüyle tempoya uymuş gidiyor. Breh aman, şimdi vali görürse emniyet müdürü rezil olacak, polislerden önce atılmış Süleyman Emminin yakasından tutmuş. O çekermiş kaldırıma, Süleyman Emmi direnirmiş, o çekermiş, Süleyman Emmi direnirmiş. Bir yandan da halk ayağa kalmış mı, "Bırakın, o bizim delimizdir." diye. Valinin olduğu yer ana baba gününe dönmüş. Sonunda vali araya girmiş, emniyet müdürüne gereken uyarıyı yapmış, bu konuda Süleyman Emminin tamamen serbest olduğunu söylemiş. O günü yine en çok alkışı Eli Bayraklı Süleyman Emmi toplamıştı.

Sünnet düğünlerinde olsun, nişanlarda düğünlerde olsun, ne şarkıcı, ne kuklacı, karagözcü, en çok ilgiyi yine Süleyman Emmi görürdü. Hele şöyle bir görünmeyiversin Süleyman Emmi otuz altı bayrağıyla sünnet düğününün ortasında, "Yaşaaaa!" diye bağırdı millet. Sünnet edilecek çocuğun sünnet olurken karşısına Süleyman Emmiyi getirirlerdi. Süleyman Emmi elindeki bayraklarla bir hoplar, bir zıplar, çocuk bıçağın acısını hiç duymazdı. Düğünlerde de yine elinde bayraklar, kocaman göbeğini çalkalaya çalkalaya milleti kendinden geçirirdi.

Deliler çok yaşamaz derler, ama Süleyman Emmi çok yaşadı. İşte ne olduysa bu yaz oldu. Kimi dedi: "Havalar hiç böyle sıcak olmamıştı, ondan öyle oldu." Kimi, "Canım deli insan durduğu yerde durmaz, gün geçtikçe iyice dellendir" dedi. Kimisi de, "Canım adamcağız artık eskisi gibi ilgi görmüyor, televizyon çıktı, eğlence çoğaldı, ne yapsın, ilgi görmek için yapıyor" dedi. Velhasıl Eli Bayraklı Süleyman Emmi iyice dellendi ve etrafı saldıрмаğa başladı. Hem de nasıl saldırma, elinden kurtulana aşkolsun. Kimin ardına düşmüşse, koşuyor yakalıyor, o kocaman vücuduyla yakaladığı kişiyi yere yatırıyor, tam göbeğinin deliğini ayarlıyor, bayrak direğini oraya dikeceğim diye tutturuyordu. Bir yaşlı adamın, bir de yaşlı kadının göbeğini parladıktan sonra Süleyman Emmiyi yakaladılar. O güne değin "Zararsız Deli" olan Süleyman Emmi, o günden sonra "Zararlı Deli" oldu. Sırtına deli gömleğini giydirdiler ve akıl hastanesine postaladılar.

Eli Bayraklı Süleyman Emminin akıl hastanesine postalandığı günden bu yana kentin ne tadı var ne tuzu. Herkes birbirine, "Yahu delimizin kıymetini bilememişiz, ne yapacağız biz şimdi delisiz" diyor... Ama kentin belediye meclisi, halkın bu dileğini göz önünde tutarak ve de Süleyman Emmiye karşı olan sevgisini göz önüne alarak geçen gün karar aldı, Eli Bayraklı Süleyman Emminin heykelini kentin en büyük parkının ortasına dikeceğiz. Süleyman Emmimiz yok, hiç olmazsa neşesini bulmak isteyen parka gitsin, onun heykelinin karşısına geçsin, bassın kahkahayı, bassın kahkahayı...



# CİCİ SEMER

Eşeklerin tümü bir araya gelmişler. Kimi anırmış, kimi tozlu bir yer bulup debelenmiş, kimi bulduğu karpuz kabuğunu kemirmiş. Sonra oturmuşlar, şundan bundan konuşmağa başlamışlar. Ama genç eşekler yaşlı eşeklere saygılı. Yaşlı eşekler konuşurken, genç eşekler söze karışmıyor, onları dinliyorlarmış. Yaşlı eşeğin biri, yıllar önce nasıl bir tozlu yer bulup debelendiğini ballandıra ballandıra anlatıyormuş.

— Nerde şimdi öyle tozlu yerler, diyormuş. Her yan apartman doldu, kuyruğumu taksilerden kurtaracağım diye anam ağlıyor.

Böylece söz trafiğe dönmüş, yarım saat ülkenin trafiği üzerinde konuşulmuş.

— Amman, demiş başka bir yaşlı eşek, kara yoluna sahibim çıkarmaya görsün, ödüm kopuyor.

Daha sonra söz, semerlere gelmiş. Her eşek kendi semeriyle övünmüş.

— Vallahi benim semerimin dünyada bir eşi daha yoktur.

— Senin semer benimkinin yanında re ki? Benim semer kaymak gibi. Sahibim üzerime iki çuval atsa bile tınmıyorum. Bakın şu sırtıma, bir tane yağır görebilecek misiniz?

Ötekiler bağırılmışlar:

— Bizim de yağırımız yok, bizim de yağırımız yok.

En yaşlı eşek:

— Susun bakalım! diye bağırılmış. Hiçbirimizin sırtında yağır yok, çünkü hepimizin semerini yapan aynı adam, aynı usta.

— Ama, demiş, az yaşlı biri, benim sahibimi usta çok sever, onun için benim semerime fazla özenmiş, akşam eve gidince isterseniz göstereyim, görün.

Gülüşmüşler.

Gerçekten o ülkede tüm semerleri aynı usta yaparmış. Yaptığı semer eşeğin sırtına hokka gibi oturmuş. Çünkü semerci, bilimsel çalışmış. Semer dikeceği eşeğin ölçüsünü almadan dünyada semer yapmazmış. Önce eşeğin karın ölçüsünü alır, ardından boyun ölçüsünü alır, en sonra da, o eşeğin hangi yükseklikteki semerde rahat edeceğini şıppadak bilirmiş. Ve ondan sonra oturur semeri dikmeğe başlarmış. Bu bakımdan o ustanın diktiği semerden o güne dek daha hiçbir eşeğin ne sırtında, ne kamında, ne de bacağında yağır olmamış. O denli işinin ehli bir usta imiş ki, semerin kolanının nereden atılacağını inceden inceye hesaplar, kolanı ona göre dikermiş.

— Yahu demiş en yaşlı eşek, aslında biz bu ustaya çok şeyler borçluyuz. O olmasaydı halimiz dumandı. Hiç sahiplerimizin üzerimizdeki yükten haberi var mı? Yağır olsak bile haberleri olmayacak. Onlara göre, varsa da, yoksa da çalışmalıyız. Çalışmalıyız.

En yaşlı eşekle, hemen hemen aynı yaşla olan başka bir eşek:

— Arkadaşlar, demiş, bir önerim var, dilerseniz söyleyeyim. Öyle sanıyorum ki bu semerci ustası, bize sahiplerimizden daha yakın. Bizi en düşünen o. Derim ki, gidelim semerci ustasının dükkânının önüne, hep bir ağızdan anıralım, ustaya teşekkür edelim. Gerekirse, onu sırtımıza alıp gezdirelim.

Tüm eşekler bu öneriyi olumlu bulmuşlar. Hep birden anırmağa başlamışlar. Öne en yaşlı eşek düşmüş, onun ardına az daha yaşlı eşekler, en arkada gençler, semerci ustasının önüne gelmişler. Hep bir ağızdan:

— Ya ya ya şa şa şa, semerci ustası çok yaşa! diye bağırılmışlar.

Bir anırtı, bir cayırtı, eşeklerin semerci ustasına bağlılık mitingi çok olgun bir hava içinde geçmiş. Semerci ustası, bu yakınlık ve sevgiden çek duygulanmış, eşeklere hitaben yaptığı konuşmada:

— Sevgili eşek kardeşlerim söz veriyorum, bundan böyle semerlerinizi şimdikinden daha güzel yapacağım. İçine saman yerine pamuk koyacağım, naylon sünger koyacağım. O zaman sırtınızdaki yükü daha kolay taşıyacaksınız. Daha çok iş göreceğinizden ötürü, sahipleriniz sizlere daha bol yem verecek, tımarınızı daha iyi yapacak demiş.

Eşeklerin anırtıları arasında semerci ustası omuza alınmış. Omuzdan omuza, tüm miting alanında dolaştırılmış.

Ah ah ne yazık ki semerci ustası bu mitingten birkaç gün sonra ansızın ölüvermiş. Ah ki ah!...

Eşek sahiplerine ne ki? Olan eşeklere olmuş. En çok eşekler feryadu figan etmişler, semerci ustasının ardından ağlamışlar. Tabutun arkasında, elli insan varsa, belki beş yüz, belki on bin beş yüz, belki de yüz bin beş yüz eşek varmış, ölü gömülünceye dek tüm eşekler gömütlüğün yöresinde için için ağlamışlar, bazıları dayanamamış anırtıyla yeri göğü yırtmışlar.

— Nolacak bundan sonra? diye kara kara düşünmeğe başlamışlar.

— Yahu ne semer dikerdi ustamız!

— Eşi yoktu dünyada, bir taneydi!

— Biz eşekleri canı gibi severdi!

— Onca yıl, sırtımızda bir yağır açılmadı!

— Ölçümüzü alırdı, ona göre yapardı, ahh usta ah ölecek zaman mıydı?

Eşek sahiplerine nesi, bulunmuş gelmiş bir semerci ustası daha. Aynı ustanın bulunduğu dükkâna açmış dükkânını, kurmuş tezgâhını, yapmış reklamını:

— Bir semer dikerim ki ben, öteki usta benim yanımda hiç kalır. Semerin tahta omurgasını erikten, yanlarını cevizden yaparım. Altına astar geçirir, kurdeleler ta\* karım. Kolanı ince kıldan, atkıyı has pamuktan bağlarım...

Eh eskimiş rahmetli ustanın semerleri. Onca yüke semer mi dayanır, elbette eskiyecek. Eskiyecek ama, bakalım bu yeni ustanın yaptığı semerler nasıl olacak? Genç, eşekler, yaşlı eşeklerden daha çok çalıştırıldığı için, önce onların semerleri eskimiş. İlk kez, genç bir eşeğin sahibi gitmiş bu yeni semerciye semer ısmarlamış.

— Hay hay! demiş yeni usta.

Geçmiş eşeğin karşısına şöyle bir bakmış:

— Gel yarın al, demiş.

— Ölçü falan almayacak mısın?

Gülmüş yeni usta:

— Ben işimin o denli eriyim ki, demiş, ölçü almama falan gerek yok. Benim yaptığım semer hokka gibi oturacak, göreceksiniz.

Görmüşler. Eşeğin sırtı iki günde yağır olmuş. Tüm eşekler genç eşeğin başına birikmişler, yağıra bakmışlar.

— Vah vah, demişler.

Genç eşek:

— Merak etmeyin, çok yakında aynı şey sizin de başınıza gelecek!... demiş.

Eskimiş semerler, yaptırılmış yeni semerler, eskimiş semerler, yaptırılmış yeni semerler. Tüm eşeklerin her yanı yağıra kesmiş. Ama eşek sahiplerinden ne bir ses, ne de bir nefes. Ne yağıra aldırıyorlarmış, ne acıya, çuvalları, sandıkları, sepetleri yükleyip duruyorlarmış eşeklere. Eşekler, ah ederek, vah ederek, yükü oradan oraya, buradan şuraya taşıyorlarmış. Kaşınmak, yağırı yalamak için zaman bile yokmuş. Çünkü ne zaman duracak olsalar, sırtlarına deynek iniyormuş. Ülkede yağırsız eşek kalmadıktan sonra, yine en yaşlı eşek:

— Arkadaşlar, demiş, bu böyle olmaz. Hepimizin sırtında el denli yağırlar oluştu. Bir yandan acı, bir yandan sinek yer bitirir bizi. Ne yapalım edelim, bu semerci ustasından kurtulmağa bakalım.

Öteki eşekler bağırılmışlar:

— Pekiyi ne yapalım?

Yaşlı eşek:

— Miting yapalım, demiş. Yeni semerci ustasını istenmeyen adam ilân edelim.

Sırtında ilk yağır açılan eşek, öne atılmış:

— Arkadaşlar bir dakika! diye bağırılmışsa da onu duyan olmamış. Tüm eşekler, yeni semerci ustasının dükkânına doğru yürümeğe başlamışlar, bu arada çok çeşitli sloganlar atmışlar:

"Yeni ustayı istemeyiz, biz bu semeri giymeyiz"

"Sırtımız yağır oldu, ustamız sağır oldu"

"İyi semer bizim de hakkımız"

"Semer istedik, geber istemedik"

"Yağırda sinek çok, semerde hiç insaf yok"

Semercinin dükkânının önüne toplanmışlar, hep bir ağızdan bağıрмаğa başlamışlar. Ama en genç eşek, durmadan arkadaşlarına:

— Bir dakika arkadaşlar, bir dakika, diye bağınyormuş. Fakat, sesi onca sesin arasında boğulup gidiyormuş.

— Arkadaşlar bir dakika beni dinleyin!

"Biz bu semerciyi istemeyiiz"

— Arkadaşlar!...

Sonunda bakmış ki genç eşek, öteki eşeklere sesini duyuramayacak, geriden hızlı hızlı koşmuş gelmiş, semercinin damına bir kuş gibi konmuş ve oradan olanca sesiyle bağırmış:

— Arkadaşlar, sevgili arkadaşlar, dinleyin beni...

Eşeğin dama çıktığını gören öteki arkadaşları, suspus olmuşlar, kulaklarını dikmişler.-

Bağırmış genç eşek:

— Arkadaşlar, semerle, semerciyle boşuna uğraşıyoruz...

Sözünün bundan sonrasını tane tane söylemiş:

— BİZ EŞEK OLDUKTAN SONRA, BİZE SEMER VURAN ÇOK OLUR. ONUN İÇİN ÖNCE EŞEKLİKTEN KURTULALIM!...

# ANASINOVADANINAYYİİİ

Bir adam türedi mahallede. Omzunda bir ip, elinde bir sepet, sabah saat yedi oldu mu, bağıra bağıra geçiyordu sokaktan. Ama ne dediği anlaşılamıyordu. "Anasınovadanınayyiii" İşte bunun gibi bir şey. Nasıl da bağırdı, yırtınır gibi sabahın yedisinde. Bir gün, iki gün, üç gün, aldı bizi bir merak, bu adam ne satar? Başında kasketi, eski bir ceket, paçaları limelenmiş pantolonu omuzunda ipi, elinde sepeti. Karım, "Galiba kova onarıyor" dedi. Ardından ekledi, lehimi şusu busu da sepetin içinde. Ertesi günü bir iyice dinledik, hayır, kova onarımı falan değil, değişik şeyler söylüyor adam. "Anasınovadanmayyiii." Kızım, anasonun bebeklere iyi geldiğini, bu adamın da anason sattığını söyledi, iyi pekiyi, haydi diyelim anason satıyor, ya sonunda söylediği "Vadaninayyiii" ne oluyor? Oğlum karıştı söze, "Eskiciler eskii alırım diye bağırmıyorlar ki, (eskalarım) diye bağıyorlar, domatesçi (kayaggibdomat) diye bağıyor, sütçü (üüüü) diye bağıyor, yumurtacı (tazurtaa) diye bağıyor.

Bu adam da (Anasınovadanınayyiii) diye bağırdığına göre, ayının beğendiği armut diye armutunu satmağa çalışıyor. Yok ama oğlumun da dediği değil, çünkü adam hemen hemen kaç gündür bizim sokaktan geçiyor, bir Allahın kulu çıkıp da bir kilo armut almıyordu. Hem nerden biliyoruz adamın sepetinin içinde armut olduğunu. Pekiye armut satıyor diyelim, ya o omzundaki ip neyin nesi. Yoksa hamal mı? Ama hamal çarşıda pazarda olur, hamalın mahallede işi ne, hem de sabah sabah. Biz bunca merak içine düşeriz, komşumuz Emin efendi, öteki Recep bey, berideki Nazmiye hanım meraka düşmezler mi?

"Yahu komşular bu adam ne satar?" Bana kalırsa, bu . adam, baklava satıyor, diyor. Emin efendi. İyi ama Emin efendi, baklavanın terazisi olur, şusu olur, busu olur, baklava iple ölçülmez ki. Recep bey adamın başka şey sattığını söyledi. Hem aynı adamı çarşıda görmüş, aynı şekilde dükkânların önünden bağıra bağıra geçiyormuş, "Gerçi kimsenin bir şey aldığı yoktu ama, bana kalırsa bu adam anasını satıyor." Aman yapma be Recep bey, hiç duyulmuş şey mi, insan sabahın altısında kalksın, sokak sokak dolaşsın anasını satsın. Sen de amma şakacısın ha. Nazmiye hanımsa, adamın kelle paça sattığını söyledi çıktı. Çünkü onların oraya gelince, başlı maşlı sözler söylüyormuş. Nasıl merak içindeyiz, çatlayacağız meraktan. Öyle oldu ki artık mahalle, daha sabah kalkar kalkmaz penceredeyiz. Kimbilir, adamın geçtiği tüm sokaklar, caddeler böyle belki, adamı bekliyoruz. Ha bugün çözeceğiz, ha yarın çözeceğiz. Bir gün değil, iki gün değil, be birader dört aydır bu adam sokakları arşınlamakta, mahallede bangır bangır bağırılmakta.

"Anasınovadanınayyiii". Bilmece mübarek, çözene aşkolsun.

Sonunda dayanamadık, bir gün mahalleli erkenden kalkıp adamın yolunu beklemeğe başladık. Adam karşıdan gözükte yine, elinde sepeti, omzunda ipi, ağzında "Anasınovadanınayyiii". Ulan şimdi

yakaladık seni işte. Kimimizde bir şeyler aldığımız şeyi içine doldurmak için, kimimizde de file. Adam hiç bize bakmadan yaklaştı yanımıza, "Anasınovadanınayyiii." Dur bakalım arkadaş sen ne satıyorsun? Adam durdu. Sepetine şöyle bir baktık, sepetin içi boş. Recep bey sordu:

"Ne satıyorsun?" Adam güldü, "Ben hiçbir şey satmıyorum ki" dedi, "Sövüyorum. Anasına avradına ver ediyorum kalayı. Cezası yok böyle sövmenin, belası yok..." Adam uzaklaşırken ardından seslendik: "Peki, kime sövüyorsun?"

Adam hiç yanıtlamadı, bağırdı gitti: "Anasınovadanınayyiii..."

Bu adam da (Anasınovadanınayyiii) diye bağırdığına göre, ayının beğendiği armut diye armutunu satmağa çalışıyor. Yok ama oğlumun da dediği değil, çünkü adam hemen hemen kaç gündür bizim sokaktan geçiyor, bir Allahın kulu çıkıp da bir kilo armut almıyordu. Hem nerden biliyoruz adamın sepetinin içinde armut olduğunu. Pekiyi armut satıyor diyelim, ya o omzundaki ip neyin nesi. Yoksa hamal mı? Ama hamal çarşıda pazarda olur, hamalın mahallede işi ne' hem de sabah sabah. Biz bunca merak içine düşeriz, komşumuz Emin efendi, öteki Recep bey, berideki Nazmiye hanım meraka düşmezler mi?

"Yahu komşular bu adam ne satar?" Bana kalırsa, bu . adam, baklava satıyor, diyor. Emin efendi. İyi ama Emin efendi, baklavanın terazisi olur, şusu olur, busu olur, baklava ipe ölçülmez ki. Recep bey adamın başkaşey sattığını söyledi. Hem aynı adamı çarşıda görmüş, aynı şekilde dükkânların önünden bağıra bağıra geçiyormuş, "Gerçi kimsenin bir şey aldığı yoktu ama, bana kalırsa bu adam anasını satıyor." Aman yapma be Recep bey, hiç duyulmuş şey mi, insan sabahın altısında kalksın, sokak sokak dolaşsın anasını satsın. Sen de amma şakacısın ha. Nazmiye hanımsa, adamın kelle paça sattığını söyledi çıktı. Çünkü onların oraya gelince, başlı maşlı sözler söylüyormuş. Nasıl merak içindeyiz, çatlayacağız meraktan. Öyle oldu ki artık mahalle, daha sabah kalkar kalkmaz penceredeyiz. Kimbilir, adamın geçtiği tüm sokaklar, caddeler böyle belki, adamı bekliyoruz. Ha bugün çözeceğiz, ha yarın çözeceğiz. Bir gün değil, iki gün değil, be birader dört aydır bu adam sokakları arşınlamakta, mahallede bangır bangır bağırılmakta.

"Anasınovadanınayyiii". Bilmece mübarek, çözene aşkolsun.

Sonunda dayanamadık, birgün mahalleli erkenden kalkıp adamın yolunu beklemeğe başladık. Adam karşıdan gözüktü yine, elinde sepeti, omzunda ipi, ağzında "Anasınovadanınayyiii". Ulan şimdi yakaladık seni işte. Kimimizde bir şeyler aldığımız şeyi içine doldurmak için, kimimizde de file. Adam hiç bize bakmadan yaklaştı yanımıza, "Anasınovadanınayyiii." Dur bakalım arkadaş sen ne satıyorsun? Adam durdu. Sepetine şöyle bir baktık, sepetin içi boş. Recep bey sordu-

"Ne satıyorsun?" Adam güldü, "Ben hiçbir şey satmıyorum ki" dedi, "Sövüyorum. Anasına avradına ver ediyorum kalayı. Cezası yok böyle sövmenin, belası yok..." Adam uzaklaşırken ardından seslendik: "Peki, kime sövüyorsun?"

Adam hiç yanıtlamadı, bağırdı gitti;

"Anasınovadanınayyiii..."

# EŞEĞİN KUYRUĞU

O ülkenin hükümdarı bir meraklıymış bir meraklıymış ki eşeklere, demeyin gitsin. Eşeksiz yemek yemez, eşeksiz su içmez, her zaman yanında bir düzineye yakın eşek bulundurmuş. Eh saray böyle de, dışarısı başka mı? Hükümdar eşeğe meraklı olsun da, dışardaki eşeklere bir kimse sesini çıkar- 'sın hele, kolay mı? Eşeği ürkütmenin cezası yedi buçuk yıl, eşeğe karşı gelmenin cezası ise buyruklara göre on beş yıl. Her yıl kim ki yolda bir eşeği gördüğünde ona saygı göstermez ve bu dahi kralın adamlarınca saptanırsa, ol kişinin ayaklarının altına yüz sopa, sırtına da elli sopa vurula. Ayrıca ülkenin dört bir yanında eşek muhbirleri de varmış. Kralın adamlarının görmediklerini, bu muhbirler görünce, doğruca haber vermeğe giderler, saraydan kese kese altın alırlarmış. İşte bu yüzden ülkede eşekler o denli bol, o denli çokmuş ki, kimse ağzını açıp eşeklerden ötürü bir tek söz edemiyormuş. Diyelim, pazar yerinde adam şunu bunu satıyor, bu sırada eşekler sergisinin yanına yaklaşıyorlar, tamam, serbest. Eşekler istediklerini yerler, istediklerini ağızlarına alır götürürler. Değil eşeğe kafa tutmak, adamcağız eşeğin sırtına biraz ötede yesin diye patlıcan kabak bağlamak zorundaymış. Hiçbir kimse, hiçbir eşeğin yanından geçerken onu görmemezlikten gelememiş, hükümdarın buyruğuna göre, o kişi duracak, eşeği selamlayacak, varsa cebinde bir şeyler eşeğe sunacak, sonra yoluna koyulacaktı. Ayrıca ülkede eşek yasası varmış. Bu yasada, eşeklerin ayrıcalıklı olduğu, hiç kimsenin bu ayrıcalığa karşı gelemeyeceği yazılıymış. İşte bu ayrıcalık yüzünden o ülkede eşekler o denli çoğalmış, o denli çoğalmış ki, artık sokaklarda, alanlarda eşeklerden geçilmez olmuş. Eşekler de bu ayrıcalıktan yararlanarak işi azıttıkça azıtmışlar. Sokaklarda alanlarda, anıarak, çiftleşerek, hiç mi hiç iş görmeden günlerini gün ediyorlarmış. Dur, çüş, demek ne olası. Ya biri duyarsa, ya biri gidip hemen haber verirse? O zaman ülkenin yasaları hazır, "eşeklerimizi ürküten, eşeklerimize karşı saygısızlık eden falan oğlu filanın on beş yıl hapsine, aynı süre ile falanca ilde sürgününe..." İnsanlar çekmiş arabaları, eşekler arabada. İnsanlar yüklenmiş yükleri, eşekler fingirdemedi. Bir de eşek vergisi olarak devlete yatıracak.. Eh vergiler, yasalar, ayrıcalıklar, eşekler semirdikçe semirmişler, bingil bingil olmuşlar. Bunun karşısında halk da zayıfladıkça zayıflamış, açlıktan kırılır olmuş. Fısıltı başlamış ülkede, "Bu eşeklerden nasıl kurtulacağız?" diye. Fısıltı tez yayılır derler, yayılmış da yayılmış, halkın tek konusu bu eşekler olmuş. Bir bilge çıkmış, demiş ki, "Ben sizi bu eşeklerden kurtarırım.", "Aman nasıl bilgemiz?" demişler. Bilge demiş ki, "Gördüğünüz eşeğin kuyruğunu keseceksiniz." Eh halkın burasına gelmiş artık, aç sefil perişan, eşekler yüzünden. Yakaladıkları eşeğin kuyruğunu kesmişler. Sokaklar bir yığın kuyruksuz eşekle dolmuş. Hükümdarın adamları eşek kuyruğu kesenler için çok sert yasalar çıkarmışlar ama, ne olası, bir kuyruk keseni bile yakalayamamışlar. Halk, kuyruksuz eşekleri gördükçe bıyık altından gülmeğe başlamış. Tüm kuyruklar kesildikten sonra, bilge şöyle demiş, "Şimdi de kulaklarını keseceksiniz." Halkın elinde makas, başlamışlar bu kez eşeklerin kulaklarını kesmeğe. Ülke, kulaksız ve de kuyruksuz eşeklerle dolmuş. Halk, kuyruksuz ve kulaksız eşekleri

gördükçe, yavaş yavaş bıyık altından değil de, basbayağı gülmeğe başlamışlar. Ama hükümdarın adamları, bir tek kulak keseni yakalayamamışlar... Halk, yine bilgeye koşmuş, "Şimdi ne yapalım?" diye sormuş. Bilge, "Ellerinize traş makinası alacaksınız, eşekleri bir güzel traş edeceksiniz, cascavlak..." demiş. Halk, bu kez elinde traş makinası, yakaladığı eşiği tıraş etmeğe başlamış... Sokaklar, alanlar, kulaksız, kuyruksuz, ve de cascavlak traşlı eşeklerle dolunca, halk artık kahkahaları koyuvermeğe başlamış. Saygı ne olası, korku ne olası, eşiğin görkemi yitmiş bir kez, iç yüzü çıkmış ortaya kabak gibi, olmuş bir uyuz eşek. Halk bir kez kahkaha atmağa başlamaya görsün, kim susturabilir ki onu? Halk o günden sonra hep gülmüş, gülmüş, gülmüş...

Hükümdar mı, o da yanında, bazı eşekoğlu eşeklerle birlikte ülkeyi terketmiş gitmiş...



# AL BEŞ KURUŞLUK DA BUNDAN

Yazı İşleri Müdürü:

— Aman kardeşim koş, dedi. Yanına foto muhabirini de al, Mister Hartision gelmiş, kendisi Dünya Sakatlar Derneği Başkamdir. Onunla konuş, resimler çekin, çabuk...

Bizim foto muhabirini yanıma aldıktan sonra arabaya atladığımız gibi Mister Hartision'u aramağa başladık. Sonunda onu, bir ilgilinin yanında bulduk.

— Mister Hartision, ülkemize hoş geldiniz. Acaba neler hissediyorsunuz efendim? diye ilk sorumu yapıştırdım.

Adam, övgüsünü duyduğu Türk kahvesinden bir yudum çektikten sonra:

— Çavdar ekin! dedi.

— Anlamadım Mister Hartision, ne yapalım?

— Çavdar ekin, çavdar... dedi.

— Çavdan ekip ne yapalım beyefendi?

— Canım, çavdan viski yaparsınız, sonra viskiyi dış ülkelere satarsınız, böylece kalkınırsınız...

— Beyefendi, dünya sakatlarının gelecekleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

— Efendim söyledim, şayet çavdar ekerseniz ve de yapay gübreyi bol bol kullanırsanız, öyle tahmin ediyorum ki, sekiz on yıl içinde kalkınırsınız.

İlgili'nin gözlerinin içine baktım. İlgili, Mister Hartision'un söylediklerinden çok memnun:

— Elbette beyefendi, öyle yapsak iyi olacak, diyor.

Tekrar sordum Mister Hartision'a:

— Efendim, acaba sakatların topluma kazandırılmaları için dünya çapında ne gibi atılımlarınız var?

Hartision, şiş kebabla fazlaca şişirmiş olduğu kamını oğuşturarak,

— Çavdar biliyorsunuz, böyle az verimli topraklarda daha iyi yetişir dedi. Dünyanın çeşitli yerlerinde denenmiş bu. Siz bana kalırsa mutlaka çavdar ekmelisiniz.

İlgili:

— Canım, dedi, konuğumuzu daha fazla rahatsız etme, madem çavdar ekin diyor, biz de gerekli

yerlere, gerekli uyarıları yaparız.

—Ama beyefendi, dedim ilgiliye; Mister Hartision Dünya Sakatlar Demeği Başkanı değil mi?

— Efendim ne farkeder? dedi ilgili. Dost bir ülkenin, dost bir insanı, bize bir öneride bulunmuş, bizim görevimiz bu konuyu düşünmek...

Tersyüz gittim gazeteye. Yazı İşleri Müdürü:

— N' oldu, konuştunuz mu? dedi.

— Konuştuk, dedim. Adam çavdar ekmemizi söylüyor.

— Anlamadım?

— Çavdar ekmeli, onu viski yapmalı, bu yolla kalkınmalıymışız...

— Yahu bu adam Dünya Sakatlar Derneği Başkanı değil mi?

— Gel de sen bunu Mister Hartision'a anlat...

Aradan bir hafta geçmedi, yine çağırdı yazı işleri müdürü:

— Atla arabaya, uçak alanına koş, yarım saat sonra Mister Dangalakson geliyor, dedi, kendisi dünyanın en büyük gözlemevinin müdürüdür. Şu Daido kuyruklu yıldızı konusunda, ayrıca iklimlerin son yıllarda değişme nedenleri konusunda bir şeyler öğ-reniver. Foto muhabirini yanına almayı unutma!

Koştuk gittik hava alanına, uçak, alana iner inmez Mister Dangalakson'un yöresini bir yığın gazeteci çevirdik. İlk soruyu ben sordum:

— Sayın Mister Dangalakson, Daido kuyruklu yıldızının Türkiye'ye bereket getireceği söyleniyor, bu konuda ne diyorsunuz?

— Efendim, bana kalırsa, siz turizme gereken değeri verin. Siz ancak turizmle kalkınabilirsiniz.

— Efendim galiba siz dünyanın en büyük gözlemevinin müdürüydünüz. Acaba efendim, şu son yıllardaki iklim değişikliklerinin nedenleri nelerdir?

Dangalakson, pürosundan bir soluk çektikten sonra:

— Canım öyle kocaman kocaman kuruluşlar yapmanıza gerek yok, dedi. Küçük küçük moteller, küçük küçük bungalovlar, küçük küçük dağ lokantaları yapın yeter...

Ulan vallaha çıldırmak işten değil... Şeytan diyor, indir yumruğu şu kürek gibi surata:

"Öyle kalkınılmaz, böyle kalkınılır." de, çık işin içinden. Ama ne yaparsınız, gazetecilik demek, sabır demektir...

— Beyefendi, Ruslar'ın kuzeye dökülen nehirlerinin yönünü değiştirerek, bu nehirleri Aral gölüne ve Hazar denizine akıtmaları, iklim bakımından büyük değişikliklere neden olduğu söyleniyor. Bu konuda sizin düşünceleriniz?

— Efendim, benim düşüncelerim, önce bu kuruluşlardaki personeli iyi bir kurstan geçirerek, turiste nasıl davranılır, onu öğretmelidir. Sonra, bu lokantalarda Çin yemekleri, Fransız yemekleri verilmeli...

Sinirimden kalemi yere attığım gibi yürümeğe başladım. İlgilinin biri kolumdan yapışıp:

— Yahu adama hakaret ettiğinin farkında mısın? dedi.

— Siz onun bize hakaret ettiğinin farkında mısınız? Adam ne karıştırmış bizim kalkınmamıza?...

— Canım, dost bir ülkenin, dost bir insanı, elbette bir bildiği vardır. Bizim yapacağımız şey onu dinlemek ve konuyu yukarıya iletmek... Hem adam iyiliğimiz için söylüyor.

Gazeteye gelince, yazı işleri müdürü:

— Tamam mı? diye sordu.

— Tamam, dedim. Dağ lokantaları, dağ otelleri yapmalıymışız, buralarda Çin yemekleri, Fransız yemekleri satmalıymışız...

— Yahu bu adam gözlemevi uzmanı değil mi?

— Ne bileyim ben?..

Aradan on gün geçmedi, yer yerinden oynadı... Dünyanın en ünlü futbolcusu Çeçe, Türkiye'ye geliyor diye...

Yazı işleri müdürü:

— Aman, dedi, seni göreyim, şöyle okkalı bir röportaj hazırlayıver!...

Sorularımı daha üç gün önceden hazırlayarak, o sabah uçak alanının yolunu tuttum... Futbolcu uçaktan iner inmez, tüm gazeteciler çevresini aldık.

— Efendim, bu yıl dünya şampiyonu hangi ülke olacak dersiniz?

Adam ayağında top varmış gibi, zıplaya hoplaya yanıt verdi:

— Siz efendim en iyisi deniz ürünlerinizi değerlendirin, dedi. Örneğin Japonya'yı alabilirsiniz ele. Japonya deniz ürünlerinden yılda milyonlarca döviz kazanıyor...

— Sayın futbolcu, dedim, galiba, sorumuzu yanlış anladınız. Biz size, acaba bu yıl dünya şampiyonu hangi ülke olabilir, onu sormuştuk...

— Anlıyorum efendim anlıyorum... Ama size şunu söylemek isterim ki her şeyden önce deniz ürünleriniz için pazar bulmalısınız...

Vur ulan herifin suratına, suratını çarşamba pazarına çevir.

"Al ulan sana pazar" de!...

— Mister Çeçe, Avrupa ligi hakkındaki düşünceleriniz?

— Efendim, duydum ki sizler trolle de balık avlarmışsınız. Bu usül bizim ülkemizde yasak edileli yıllar oluyor...

Daha fazla dinleyemedim. Atladığım gibi arabaya gazetenin yolunu tuttum... Yazı işleri müdürü:

— Nasıl? dedi.

— Efendim bu da balık tutmamızı önerdi dedim. Şayet balık tutar, bunları satacak bir de pazar uydurursaymışız, hemencecik kalkınırmışız. Örnek, Japonya'yı...

Beş gün geçmedi aradan, dost bir ülkenin kara kuvvetleri komutanı resmi olarak geldi yurdumuza... Koştuk gittik yine hava alanına.

— Mister Kıyakson, acaba dünya barışı için neler düşünüyorsunuz?

— Efendim her şeyden önce erozyon hakkında geniş incelemeler yapmalısınız... Şayet bu incelemeleri yapmakta gecikmezseniz, bilhassa güney bölgelerinizin bereketli toprakları üstünde fıstık yetiştirebilirsiniz...

— Beyefendi, Ortadoğu savaşı hakkında düşünceleriniz?

— Fıstık biliyorsunuz iki türlü Satışa sunulur, hem kabuklu olarak, hem de kabuksuz olarak...

Eh efendi, dost ülke demeyeceksin, kumandan mumandan demeyeceksin, hele hele resmi çağrılı hiç demeyeceksin, yıkacaksın bu şiş göbeği yere, çıkacaksın üstüne, ver edeceksin yumruğu, ver edeceksin yumruğu, gözüne gözüne...

"Ulan sen asker misin, yoksa fıstıkçı mısın?" diye...

Ama ilgililer:

— Sayın Kıyakson ne diyorsa, siz not alın canım, elbette vardır bir bildiği, dediler.

Biz de not aldık o günü... Fıstığı nasıl kavurmalıymışız, döviz getirmesi için nasıl ambalajlamalıymışız, nasıl göndermeliymişiz...

— Beyefendi, dedim, son bir soru. Acaba fıstıkları kavururken renkli olması için, içine kırmızı boya mı atalım, yoksa san boya mı?

— Efendim, dedi, yeşili benimseyin, yeşili...

— Sağolun, dedik, ayrıldık oradan. Gazeteye gelince, yazı işleri müdürü:

— Nasıl geçti? diye sordu.

— Bu adam da fıstıkla kalkının diyor...

— Hoppalaaa!...

— Hoppala ki ne hoppala!...

Aradan birkaç gün geçti, bu kez ünlü bir erkek yıldız geldi. Sağ olsun o da ilk sorumuza karşılık:

— Boğaz köprüsü sizin için çok iyi oldu, olanak varsa onun yanına bir tane daha yapın, dedi...

— Kardeşim, dedim, ben size son çevirdiğiniz filmi soruyorum.

— Evet efendim, Asya ile Avrupa'yı birbirine çift yoldan bağlamak...

Arılaşıldı ki bu adam da bizim kalkınmamız için çalışıyor. Ne söylesem boş, kendi bildiklerini söyleyecek. Onun için kendisinden özel bir konuşma istedim.

— Otelime buyurun, dedi...

Bir gün sonra gittim oteline.

— Beyefendi, dedim, son filminiz?...

— Siz en iyisi gemi yapıp dış ülkelere satın, gezdim, gördüm, gemi yapmağa durumunuz

elverişli... dedi.

— Beyefendi son filminiz?

— Daha çok şilep yapmağa çalışın...

Öyle ki, ellerim titremeğe, yüreğim gümbür gümbür atmağa başladı...

— Beyefendi son filminiz?

— Lüks yolcu gemileri yapmayın...

— Ulan inek, son filmin?...

— Bu gemilerle bir ticaret filosu kurup, Yunanistan gibi...

— Ulan hıyar, son filmin?...

— Bu gemilerle dünya navlununu ele geçirmek...

Artık bundan sonra kendimi tutamadım. Kalemle defteri cebime soktuktan sonra aldım adamı altına.

— Ulan sana nesi bizim kalkınmamızdan?

— Gemileri maviye boyayın!...

Tam alnının ortasına bir yumruk...

— Ulan yolgeen hanı mı burası, her gelen bir akıl verir...

— Köprüyü çiftleştirin!...

Böğrüne bir yumruk daha...

— Ulan köprümüzün tasası sana mı düştü?

— Biri geliş olsun, biri gidiş...

Midesinin üzerine bir yumruk...

— Ulan siz kendi mesleğiniz üzerine konuşmaz mısınız?

— On dolara geçirin...

Artık kendimi yitirmişim. Vur Allah vur...

O günü gittim gazeteye ve hemen gazeteden ayrılma mektubumu verdim bizim yazı işleri müdürüne...